

Ortamektebepe Şeni

LAZURİ 6

DOGURONİ MATERYALİ _____

LAZCA ÖĞRETİM MATERYALİ

MAÇAREPE/ YAZARLAR

İsmail AVCI

Ömer EREN

DEVLET KİTAPLARI

İKİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metni, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

5 – 8. Sınıflar
Lazuri 6
Lazca Öğretim Materyali

Proje Yürütücüsü
Laz Enstitüsü

Proje Koordinatörü
İsmail AVCI

Editör
İsmail AVCI

Dil Uzmanı
Doç. Dr. Balkız ÖZTÜRK BAŞARAN

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Eser Erguvanlı TAYLAN
Prof. Dr. Belma HAZNEDAR
Prof. Dr. Ayşe GÜREL
Yard. Doç. Dr. Markus PÖCHTRAGER

Rehberlik
Dursun Ali SAZKAYA

Ölçme ve Değerlendirme
Dilek Şimşek GÜNEŞ

Grafik Tasarım
İsmail AVCI

Kapak Tasarımı
Şendoğan YAZICI

Resimleyen
David KODUA, Nino APTSIAURİ, Murat TOSUN

Fotoğraflar
Azmi KARADENİZ, Ayhan ÖZTÜRK, İsmail AVCI

ISBN 978-975-11-4335-8

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınının 05.08.2016 gün ve 8381539 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün gün ve sayılı yazısı ile ikinci defa adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusum, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar.
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanından beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

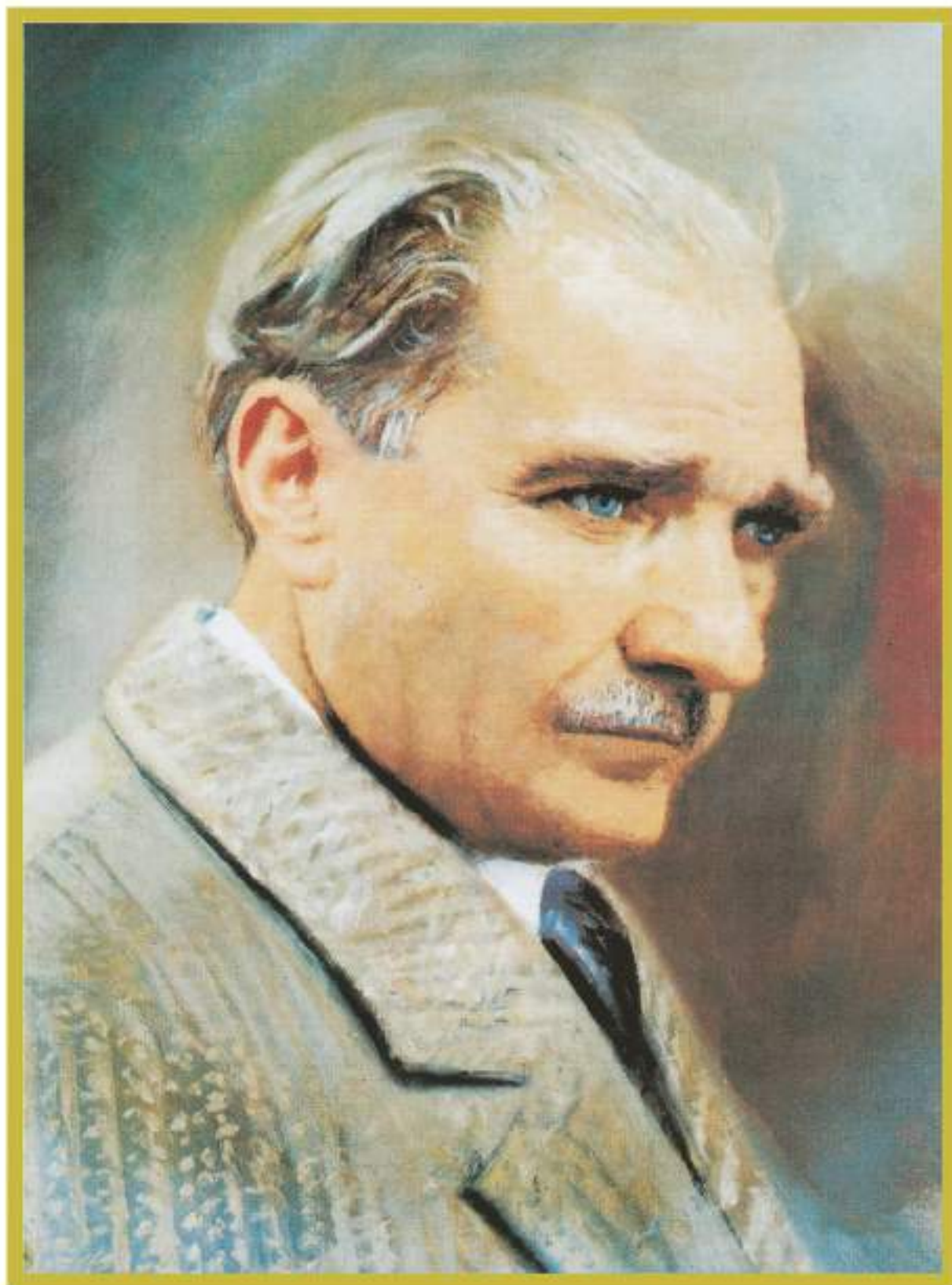
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DOLORENA

1. Unite	SĪNĪFĪS VORET	9
2. Unite	AR XAFŤAŠĪ DOLOXE	29
3. Unite	STVELEPE DO TUTAPE	47
4. Unite	DOBADORA	69
5. Unite	GOMTUME	81
6. Unite	ĶAI ŦARONĪ	103
7. Unite	OPUŦES VORET	119
8. Unite	NOĢAS VORET	139
9. Unite	MU ŦAT?	161
10. Unite	ĶAOBA	179
	CUĢAŦĪŠĪ NĶOLAPE	197
	LAZURĪ NENAPUNA	207

1. UNİTE

SİNİFİS VORET

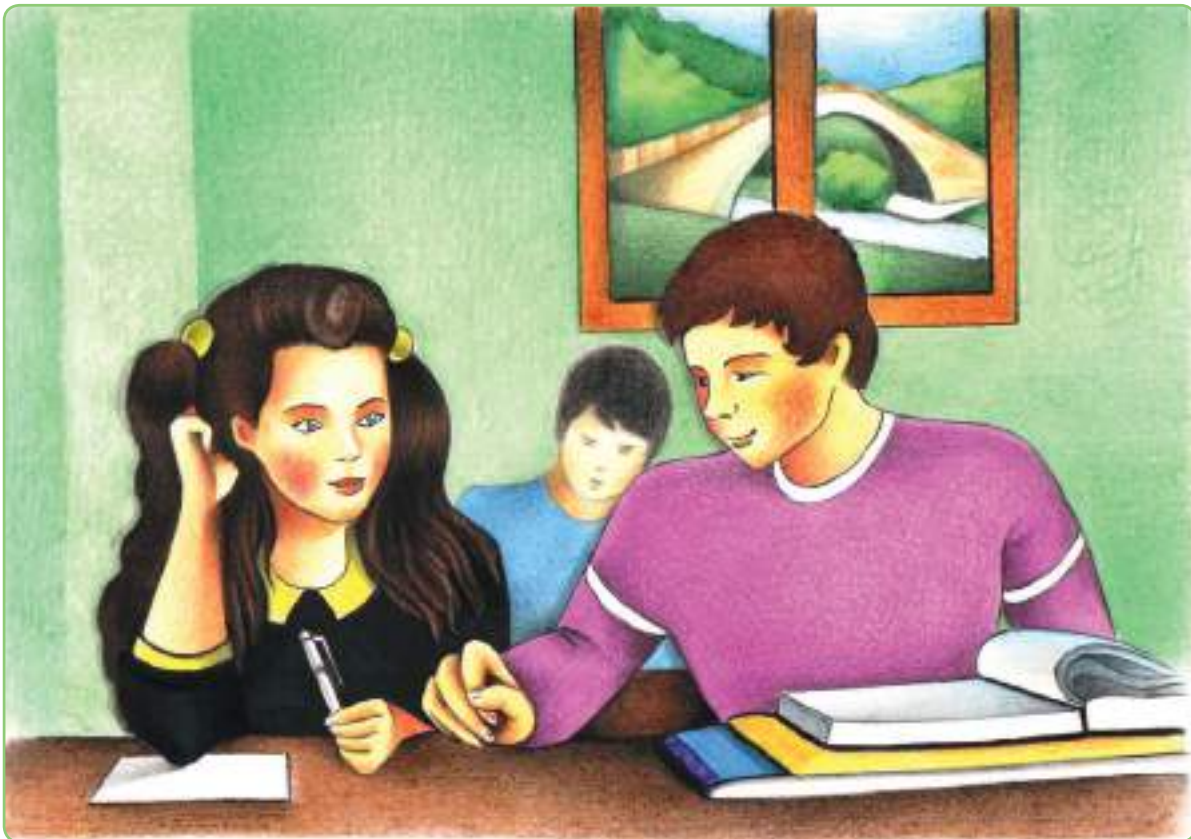
Ham Ünites:

1. Sinifişi doçironepe
2. Noğıreşi noçinepe (ham, hem)
3. Sinifişi zitape
4. Geçinadu (mot doxedur)
5. Mektebişi doloxe

OĞOSİNAPU 1

İpti niucit (işkinit, isiminit). UĞkule iğitxit (tkvit, golionit).

Arte do şanak mektebişi doÇironepe şeni isinapaman.

Arte : Mektebi şeni mu dogaÇirs, şana?

şana : Ar kitabi (Ėitabi) domağirs, Arte.

Arte : Başka (Ėkva) mutu var dogaÇirs-i?

şana : Ar-ti şefferi domağirs.

Arte : OĞaraşe?

şana : Var. OĞaraşe var domağirs. OĞaraşe komiğun.

Arte : E do, omtzulaşe giğun-i?

şana : Var. Omtzulaşe var miğun. Omtzulaşe domağirs.

Arte : Nenapuna? Lazuri nenapuna?

şana : Ho, moro. Lazuri nenapuna-ti domağirs.

Arte : çai (vorsı, vrosı).

ZİTPE

gejilaşe
(cejiraşe)

karfali
(kyagefi, çagefi)

oçaraşe
(kelemi)

okune
(bilgisayari)

ceļveli

tefferi

çabu

dapa

omtzulaşe

So mu itkven?/ Nak muya izifen?

- Ham mu ren? Ham muya'n? Haya mun'oren?
- Ham oçaraşe ren. Ham onçaraşe on. Haya oçaraşe ren.
- Hamu-ti omtzulaşe ren. Hamu-ti omtzulaşe ren. Ha-ti omtzulaşe ren.

Lazcada çoğul eki "-pe"dir. Eğer kelime "-i" ile bitiyorsa çoğul eki "-epe" olur.

Evula

- kitabi kitabe**pe**
- dapa dap**ape**
- gejiłaşe gejiłaşe**pe**
- tefferi teffer**epe**

1 EVULİs otzkedit do boşı svalepe opşit.

1) Ma kitabi miğun. Si kitabe**pe** giğun.

2) Ma gejiłaşe miđun. Si giđun.

3) Ma çanta miğun. Si giğun.

4) Ma ceşveli miğun. Si giğun.

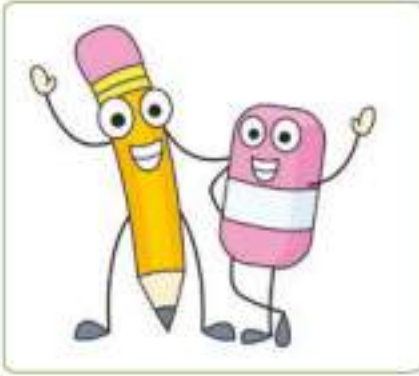

5) Ma oçaraşe miğun. Si giğun.

6) Ma okune miğun. Si giğun.

nenaora

Lazcada çoğul eki -pe'dir. Ancak birşeyin birden çok olması durumunda kelimenin sonuna çoğul eki gelmez.

Örnekler:

- ar bere sum bere
- ar toli jur toli
- ar gejilaşe xut gejilaşe
- ar oçaraşe vit oçaraşe

2 EVULİs otzkedit do boşi svalepe opşit. Tudenı zışape oxmarit (ixmarit).

gejilaşe çanta ceşveli oçaraşe çabu

1. Ma ar çabu miğun ama si jur _____ **çabu** _____ giğun.
- 2) Ma jur gejilaşe miğun ama si otxo _____ giğun.
- 3) Ma ar çanta miğun ama si sum _____ giğun.
- 4) Ma sum ceşveli miğun ama si xut _____ giğun.
- 5) Ma ar oçaraşe miğun ama si vit _____ giğun.

3 EVULİs otzkedit do zışapeşi didobape doçarit.

1. kitabi **kitabepe** _____
2. gejilaşe _____
3. çanta _____
4. ceşveli _____
5. oçaraşe _____
6. makasi _____

HAM - HEM

ham mbuli

Ham mbuli hak ren.

(Aya kitabi ak ren).

hem mbuli

Hem mbuli hek ren.

(İya kitabi ak ren).

So mu itkven? Nak muya izifen?

Atinuri	Arġaşenuri	Vitzuri	Arkaburi	Xopuri	Çxaluri
ham	ham	haya	haya	aya, am	a
him	him	heya	heya	iya, em	e

Atinuri

- Ham bere : *bu çocuk*
- Ham bere hak on. *O çocuk buradadır.*
- Him bere : *o çocuk*
- Him bere hik on. *O çocuk oradadır.*

Arġaşenuri

- Ham bere ... Ham bere hay on.
- Him bere ... Him bere hey on.

Xopuri

- Aya bere Aya bere ak ren.
- İya bere İya bere ek ren.

Çxaluri

- A bere A bere ak ren.
- E bere E bere ek ren.

Arkaburi

- Haya bere ... Ha bere hak ren.
- Heya bere ... He bere hek ren.

4 Resimepes otzkedit do cuğaği meçit.

1. Ham kitabi ren-i? Ham kitabi va ren, oğarağe ren.

2. Ham omtzulağe ren-i? _____

3. Ham ęabu ren-i? _____

4. Ham oğarağe ren-i? _____

5. Ham cełveli ren-i? _____

5 EVULİs otzkedit do boği svalepe opęit.

HAM/ HAYA

HEM/ HEYA

1

1. Ham kitabi ren ama hem oğarağe ren.

2

2. Ham gejlilağe ren ama hem _____ ren.

3

3. Ham bozo ren ama hem _____ ren.

4

4. Ham cełveli ren hem _____ ren.

5

5. Ham makasi ren ama hem _____ ren.

Ma ar oçaraşe miğun.
Si **naço oçaraşe** giğun?

Ma **jur oçaraşe**
miğun.

noço (naçu) : ne kadar

- **naço kitabi** : kaç kitap
- **naço okune** : kaç bilgisayar
- **naço oçaraşe** : kaç kalem
- **naço makvali** : kaç yumurta

6 İkitxit do cuğapi meçit. Si naço oçaraşe giğun?

1. Ma jur oçaraşe miğun. Si naço oçaraşe giğun?

Ma **sum oçaraşe** miğun.

2) Ma jur omtzulaşe miğun. Si naço omtzulaşe giğun?

3) Ma sum okune miğun. Si naço okune giğun?

4) Ma otxo gejiłaşe miğun. Si naço gejiłaşe giğun?

5) Ma xut kitabi miğun. Si naço kitabi giğun?

6) Ma ar çabu miğun. Si naço çabu giğun?

7 Zişape oxmarit (ixmarit) do boşi svalepe opşit. Okosinapu 1s otzkedit.

mu dogačirs

mutu var

Ho, moro

Očaraše

omtzulaše giğun-i

Lazuri nenapuna

Arte : Mektebi şeni _____, şana?

řana : Ar kitabi (čitabi) domačirs, Arte.

Arte : Bařka (čkva) _____ dogačirs-i?

řana : Ar-ti tefferi domačirs.

Arte : _____?

řana : Var. Očaraše var domačirs. Očaraše komiğun.

Arte : E do, _____?

řana : Var. Omtzulaše var miğun. Omtzulaše domačirs.

Arte : Nenapuna? _____?

řana : _____. Lazuri nenapuna-ti domačirs.

Arte : Āai (vorsı, vrosı).

8 Tudenı resimepes otzkedit do tzori cuğaşıs guğarit.

a. omtzulaše b. gejiłaše

a. okune b. xesaşule

a. očaraše b. mečabule

a. xesaşule b. okune

a. okune b. karşali

ÇARA 1: ASIYEŞİ ÇANTA

Xela kaoba! Ma Asiye gemodzin (ce-modzun, mcoxons). Oşkenani mektebis magurale vore.

Kała ndğas çanta-çkimi ma pxazirum.

Ma uça çanta miğun. Oçaraşe, kitabi, çabu, gejiłaşe mtel (iri) çantas miğun.

Oçaraşepe-çkimi mçita do mkule renan (oran). Jur gejiłaşe miğun. Ar gejiłaşe-çkimi kçe ren do majura gejiłaşe-çkimi cğała ren.

Ma oçaraşete pçarum, gejiłaşete gebjilum do çabute mevoçabam.

So pçarum? Tefferi-çkimis pçarum.

Mute pçarum? Oçaraşete pçarum.

Si-ti Lazuri çarum-i? So çarum? Mute çarum?

9

Jini çara ikıtıt do tzori cuğapıs nuğarit.

1) Bozos Asiye gyodzin (codzun, coxons).	Ho ☒	Var ☐
2) Misas kçe çanta uğun.	Ho ☐	Var ☐
3) Misaşi oçaraşepe uça do gundze renan.	Ho ☐	Var ☐
4) Misas sum gejiłaşe uğun.	Ho ☐	Var ☐
5) Misak oçaraşete çarums.	Ho ☐	Var ☐
6) Misa lises magurale ren.	Ho ☐	Var ☐

10 Asiyeşi Çanta coxoni çaras otkedit do kitxalapes cuğaşi meçit.

1. Bozos mu gyodzin (codzun, coxons)?

2. Asiye liseşe ulun-i?

3. Asiyek çanta-muşı xazirums-i?

4. Asiyeşi çantas mupe renan?

5. Asiyes nako gejilaşe uğun?

6. Asiyeşi majura gejilaşe nam peri ren?

7. Asiyek mute çarums, mute gejiilums?

11 Asiyeşi Çanta coxoni çaras otkedit do boşi svalepe opşit.

1. Ma Asiye gemodzin (cemodzun, mcoxons). Si mu _____?

2. Ma oçaraşete _____.

3. Kała ndğas çanta-čkimi _____.

4. Si-ti Lazuri çarum-i? So çarum? Mute _____?

5. _____-čkimi mçita do mkule renan (oran).

6. Ma uça çanta miğun. Si nam _____ çanta giğun?

7. _____ mektebis magurale vore.

SINIFIŞI ZIŤAPE

1

čari

4

niuci (iškini, isimini)

2

dapas otzkedi
(dapas otzedi, dapas tsadi)

5

iKitxi (golioni, tkvi)

3

ğari

6

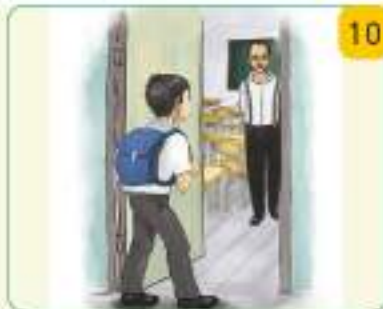
xe ekozdi (xe ekuzdi)

7

gamaxti

10

amaxti

8

doxedi (kodoxedi)

11

moiseli (eiseli, yiseli)

9

dostibi (nena mot ikum)

12

moxti

12 Resimepe do çarape okozadit.

- a. idi
 b. doxedi
 c. çari
 ç. ğari
 ç. ikitxi
 d. otzkedi
 e. dostibi.
 f. gejili (cejiri)
 g. xe ekozdi (xe ezdi)
 ğ. işkini (niuci, nisimini)

13 Tudeni zıtape ikitxit.

Mot çarum.

Mot iduşunam.

Xe mot ekozdum.

Mot ukaşam.

Mot imxor.

Mot ikitxam.

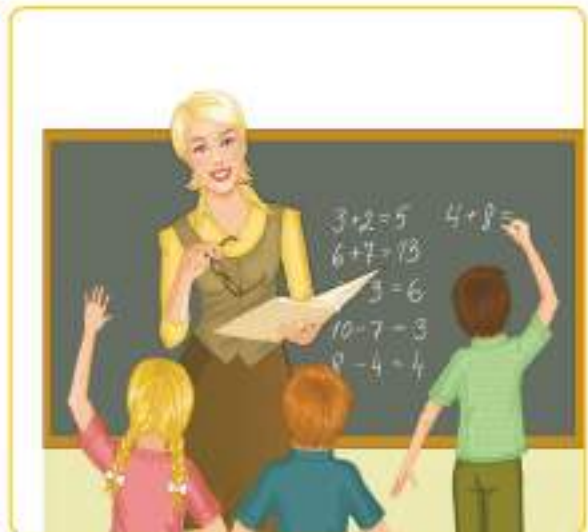
nenaora

Emir kipini olumsuz yapmak için fiilden önce "mot" ... kullanılır. Hopa'da "var" kelimesi kullanılır.

Emir	Olumsuz
1. doxedî	otur mot doxedur oturma
2. çari	yaz mot çarum yazma
3. ğari	çiz mot ğarum çizme
4. ikitxi	oku mot ikitxam okuma
5. gejlî	sil mot gejlum silme

14 Tudeni emirepeşi negatifi (olumsuz) nana do baba-tkvanis ukıtxit do çarit.

1. Doxedî.	Mot doxedur.
2) Çari.	_____
3) Ğari.	_____
4) Xe ekozdi.	_____
5) Gejlî.	_____
6) Doxedî.	_____
7) İşkinî.	_____

MEKTEBİŞİ DOLOXE

Otzkedit (tsadit), mektebişi doloxe mupe renan?

15 Tudenti resimepes otzkedit do mu na ren konuğarit.

- a. mudirişi oda
b. doguralepeşi oda
c. fułbolişi saha ✓

- a. okitabe
b. siporişi saloni
c. doguralepeşi oda

- a. mudirişi oda
b. sinifi
c. fułbolişi saha

- a. mudirişi oda
b. siporişi saloni
c. okitabe

- a. mudirişi oda
b. basketişi saloni
c. havuzi

- a. mektebişi avla (ofute)
b. mudirişi oda
c. okitabe

16 Resimepes otzkedit do tzori cuğapış nuğarit.

Jini resimis na dziremt mu ren?

- a. makvali b. oçaraşe ✓
c. omtzulaşe d. gejiłaşe

Kitabi, _____ şeni, okune in-
ternetis amaxtimu şeni vixmar.

- a. okitxu b. murecun
c. mjors d. mçims

Mektubi oçaraşe__ pçarum.

- a. -k b. -te
c. -s d. -na

_____ mbuli mçita ren do _____
mbuli mçita va ren-i?

- a. mjora b. ham - hem
c. mçxapa d. mapxa

Xe do pçici dovibona-_____
gyari vimxor.

- a. -kala b. -şkala
c. mik d. -şkule

Doguralek berepes "Sinifis mot
doxedut, burti _____," ya utzu.

- a. goxti b. isterit (ibirit)
c. doxedi d. ikti

7

Ham okune _____ ren?

- a. nişi b. mişi
c. çkimi d. skani

8

_____ na maoropen dersi
Lazuri ren.

- a. eni b. nca
c. buŭka (pavri) d. onŭle

9

Doguralek Artes "Sinifis mot isina-
pam, _____." ya utzu.

- a. inora b. dostibi
c. stveli d. nca (ca)

10

_____, nana-kala arabate mek-
tebişe vultur.

- a. uŭule (uŭai) b. naŭo
c. mu d. so

11

Ma Lazuri osinapu-ti, oçaru-ti dido
_____.

- a. ngolaŭa b. kai domatzonen
c. vore d. vidare

12

Ŗoma Tutaste _____ bdziri.

- a. tzineki b. miğun
c. kudi d. sinifis

LAZURİ VİBİRAT - PŤRAĐUDAT

Avla-skani Cuneli

Avla-skani cuneli
Çepri megipinare
Si golvali uyoxi
Ma çekegipinare

E Emine nak ulur
Naşkvi do çoi-skani
Anderi na naşkvare
Him mçiipe boi-skani

Emine tzulu tzulu
Burgulepe matzunu
Emine skani şeni
Tolepe omimtzupu

Ela komemayoni
Tzuluşina orşaşa
Ukaçe ipişmanare
Omtzel ukanamşaşa

2. UNITE

AR XAFŦAŦI DOLOXE

Ham Unites:

1. XafŦaŦi ndġalepe
2. Andġa vore, ġoma vorŦi
3. Gesvareri numerape
4. Ŧvanġxi do Mardzgva
5. Tzoxleni do Ukuleni

OŖOSINAPU 1 İpti iucit (işkinit, isiminit), ukule ikitxit.

Ezgi do Tanu manebape renan. Mektebişe ulunan. Ar xincişi oğinde (tzoxle) dodgites do dersepeşi isinapaman.

Ezgi : Andğa nam ndğa ren, Tanu?

Tanu : Andğa Çaçxa ren, Ezgi.

Ezgi : E do, andğa Lazuri dersi giğun-i?

Tanu : Var, andğa Lazuri dersi var miğun. Turkuri dersi miğun.

Ezgi : Lazuri dersi mundes giğun?

Tanu : Lazuri dersi ğoma miğutu, cumaçxas.

Ezgi : Çume (oçume) nam dersi giğun?

Tanu : Çume þaraske ren do xolo Lazuri dersi miğun.

ZİTAPÉ

XAFŤAŞI NDĖGALEPE	
1	Tutaçxa
1	İkinaçxa
3	Cumaçxa
4	Çaçxa
5	Ėparaske (Obiçxa)
6	SabaŤoni (Şuriçxa)
7	Mjaçxa

xaffaşı doloxe

xaffaşı gamolva

1 Xerfepes otzkedit do ndĖgalepeşi coxo (yoxo) çarit.

1 T U T A

5 M J Ç

2 S A B A O İ

6 Ç A

3 Ė A S

7 İ İ N A X

4 C U A A

2 Tablos na ren ndgalepeŖi coxopes guğarit.

Tutaçxa

İkinaçxa

Cumaçxa

T	U	T	A	Ç	X	A	İ
T	C	U	M	A	Ç	X	A
Y	Ç	J	J	S	Ş	Q	Ğ
S	A	B	A	Ŧ	O	N	İ
R	Ç	M	Ç	B	T	D	K
Ç	X	Ç	X	A	D	K	L
Ŗ	A	R	A	S	Ķ	E	U
İ	Ķ	İ	N	Ç	X	A	E

Çaçxa

Ŗaraske

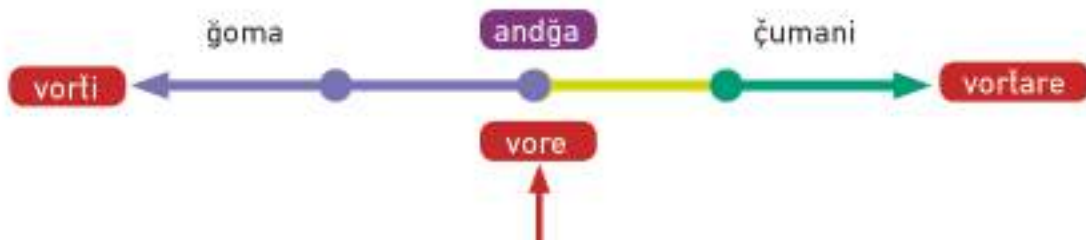
SabaŦoni

Mjaçxa

3 EVULİs otzĶedit do boŖi svalepe opŖit.

-
Tutaçxa İkinaçxa Cumaçxa Çaçxa Ŗaraske
-
İkinaçxa Cumaçxa Çaçxa SabaŦoni
-
Cumaçxa Çaçxa SabaŦoni Mjaçxa
-
Çaçxa Ŗaraske Mjaçxa Tutaçxa
-
SabaŦoni Tutaçxa İkinaçxa Cumaçxa
-
Tutaçxa İkinaçxa Çaçxa Ŗaraske

vorfı - vore- vorfare

Ğoma so orfi?

Ğoma dersis vorfi.

- vore → vorfi
- ore → orfi
- ren → orfu
- voret → vorfit
- oret → orfit
- renan → orfes

OĞOSINAPU 2 İpti iucit (ışkinit, isiminit), ukule ikitxit.

Ezgi : So (nak) ore, Tanu?

Tanu : Hatzi (hus) oxoris vore Ezgi. Si so ore?

Ezgi : Ma dersis vore.

Tanu : Ğoma var gdziri. Dersis var orfi. So orfi Ğoma?

Ezgi : Ğoma dulya miĝutu. Nana-čkimi-kala noĝas vorfit.

Tanu : Ğoma si so orfi?

Ezgi : Ma cumadi-čkimişi oxoris vorfi. Eksalepe-čkimi kala vorfit.

Tanu : Ğume dersişe moxtare-i?

Ezgi : Ho moro! Dersişe var meptare (meffare) iyen-i (iqven-i)?

GESVARERI NUMERAPE

SKINDİNAPEŞI TİRENİ

4 Boşi svalepe opşit.

1. M A A R A N İ

6. M A _ _ A N İ

2. M A _ _ _ A N İ

7. M A _ _ _ A N İ

3. M A _ _ _ A N İ

8. M A _ _ A N İ

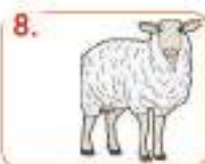
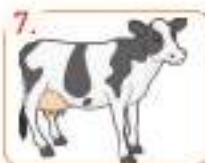
4. M A _ _ _ _ A N İ

9. M A _ _ _ A N İ

5. M A _ _ _ A N İ

10. M A _ _ _ A N İ

5 Resimepeşi jin na ren numeras otzkedit do kitxalapes cuğaşi meçit.

1) Töröci maxutani skindina ren.

2) Ntsxeni _____ skindina ren.

3) Parpali _____ skindina ren.

4) Ğeci _____ skindina ren.

5) Mçxuri _____ skindina ren.

6) Mjvabu _____ skindina ren.

7) Puci _____ skindina ren.

8) Kınçı _____ skindina ren.

-şen (-şe): -den/ -dan.

Örnek:

- mardzgvaşen : sağdan
- kvançxişen : soldan
- oxorişen : evden
- kvançxişen majurani : soldan ikinci
- mardzgvaşen majurani : sağdan ikinci

6 Resimepes otzkedit do tzeni cuğapış nuğarit.

1. Puci kvançxişen maaranı ren.	Ho ☒	Var ☐
2) Bozo (kulani) kvançxişen masumani ren.	Ho ☐	Var ☐
3) Bozo (kulani) mardzgvaşen masumani ren.	Ho ☐	Var ☐
4) Coğori kvançxişen majurani ren.	Ho ☐	Var ☐
5) Xoci mardzgvaşen majurani ren.	Ho ☐	Var ☐
6) Tılfoni kvançxişen maxutani ren.	Ho ☐	Var ☐

7 EVULËs otzkedit do kitxalapes cuğapı meçit.

1. Andğa tutaçxa ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

Çumani İkinaçxa ren.

b. Ğoma nam ndğa orfu?

Ğoma Mjaçxa ortu.

2. Andğa İkinaçxa ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

3. Andğa cumaçxa ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

4. Andğa çaçxa ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

5. Andğa þaraske ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

6. Andğa sabaŋoni ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

7. Andğa mjaçxa ren.

a. Çumani nam ndğa ren?

b. Ğoma nam ndğa orfu?

8 TendaŖi ar xafferi dersi pilanis otzkedit. Ŗitxalapes cuğaği meçit.

		TUTAçXA	İKİNAçXA	CUMAçXA	ęAęXA	ĖARASKE		
1.	09.00	Lazuri	ęaraloba	Tarixi	İngilizuri	Sosyali	ondęeŖen oğine (Ėri-yema)	
2.	10.00	Lazuri	ęaraloba	Tarixi	İngilizuri	Sosyali		
3.	11.00	Matematiği	Feni	Turkuri	Okune	Lazuri		
4.	12.00	Mat.	Feni	Turkuri	Okune	Lazuri		
5.	13.00	ONDęERİ GYARİ (YEMANERİ CARİ)						ondęe-Ŗkule (yema-Ŗikule)
6.	14.00	Sipori	Tiağora	Drama	Muziği	Drama		
7.	15.00	Sipori	Tiağora	Drama	Muziği	Drama		

9 TendaŖi ar xafferi programis otzkedit. Ŗitxalapes cuğaği meçit.

1. Tutaçxas, TendaŖi maarani dersi mu ren?

TendaŖi maarani dersi Lazuri ren.

2) ęaęxas, TendaŖi majurani dersi mu renan?

3) Cumaçxas, TendaŖi maotxani dersi mundes gyoçkams (coçams)?

4) ęaęxas, TendaŖi maaŖani dersi nam saatis içoden?

5) Ėaraskes, Lazuri dersi nam saatis ren?

10 Mundes nam dersi giğun EVULİs na ren steri çarit.

okune

ondğerişi tzoale (pşi yemas)

1. Ma ondğerişi tzoale okune dersi miğun.

muziği

ondğeri-şkule (yema-şukale)

2. Şanas _____

İngilizuri

ondğerişi tzoale (pşi yemas)

3. Ma _____

Lazuri

ondğerişi tzoale (pşi yemas)

4. Artes _____

drama

ondğeri-şkule (yema-şukale)

5. Ma _____

So mu itkven?/ Nak muya izifen?

Atinuri

pşi yema

Artaşenuri

pşi yema

Vitzuri

ondğese oğine

Arkaburi - Xopuri

ondğerişen tzoale

ARTEŐI AR XAFŤERI DERSI PROGRAMI

	TUTAÇXA	IŤINAÇXA	CUMAÇXA	ÇAÇXA	ĖARASĖE
09.00	Lazuri	Matematigi	Lazuri	İngilizuri	Feni
10.00	Lazuri	Matematigi	Lazuri	İngilizuri	Feni
11.00	Lazuri	Sosyali	Turkuri	Okune	Tarixi
12.00	Lazuri	Sosyali	Turkuri	Okune	Tarixi
13.00	ONDĖERI GYARI (YEMANERI CARİ)				
14.00	Sipori	Tiaġora	Drama	Muzigi	Drama

11 Artesi ar xafteri programis otzkedit. Ėitxalapes cuġaġi meġit.

1. Artes tutaçxas Lazuri dersi uġun-i?

Ho, Artes Tutaçxas otxo saati Lazuri dersi uġun

2) Artes nam ndġas İngilizuri dersi uġun?

3) Artes nam ndġalepes Lazuri dersi uġun?

4) Siporişi dersi ġarasġes uġun-i vana tutaçxas-i?

5) Artes naġo saati Tarixişi dersi uġun?

6) Artes ġarasġes naġo dersi uġun?

ÇARA 1

İpti iucit (işkinit, isiminit), ukule ikitxit.

DİDO DERSİ MİĞUN

Ma Misa mcoxons. Maaşani sinifis magurale vore. Hamtzo dido dersi miğun.
Tutaçxaşi çumanis sum saați do cumaçxaşi çumanis jur saați Lazuri dersi miğun.
Cumaçxas Lazuri dersi şkule ar saați Turkuri dersi miğun.
Cumaçxa ondge şkule jur saați drama dersi miğun.
Çaçxas jur saați İngilizuri dersi şkule ar saați okune dersi miğun.
Ma, dido dersi miğun do mu şare var miçkin.

12 Jini çara ikitxit do tudeni kitxalapes cuğaşı meçit.

A - Jini çaraşı gurişgnapa mu ren?

- a) Misaşı dolokunupe
- b) Misaşı manebape
- c) Misaşı dersepe

B - Misas nam ndğas nam dersi uğun?

Liste-muşı doxazirit.

13 Jini čara ikitxit do tudeni kitxalapes cuęađi mečit.

1) Artes Lazuri dersi mundes uğun?

2) Artes Turkuri dersi mundes uğun?

3) Artes Drama dersi mundes uğun?

4) Artes Okune dersi mundes uğun?

5) Ęaraskes nako dersi uğun?

14 DİDO DERSİ MİĖUN coxoni čara (BUŤKA 41) ikitxit do boŖi svalepe opŖit.

DİDO DERSİ _____

Ma _____ mcoxons. _____ sinifis magurale vore. Tzo (tzi)

dido dersi miğun. TutaęxaŖi _____ otxo saalı Lazuri dersi miğun.

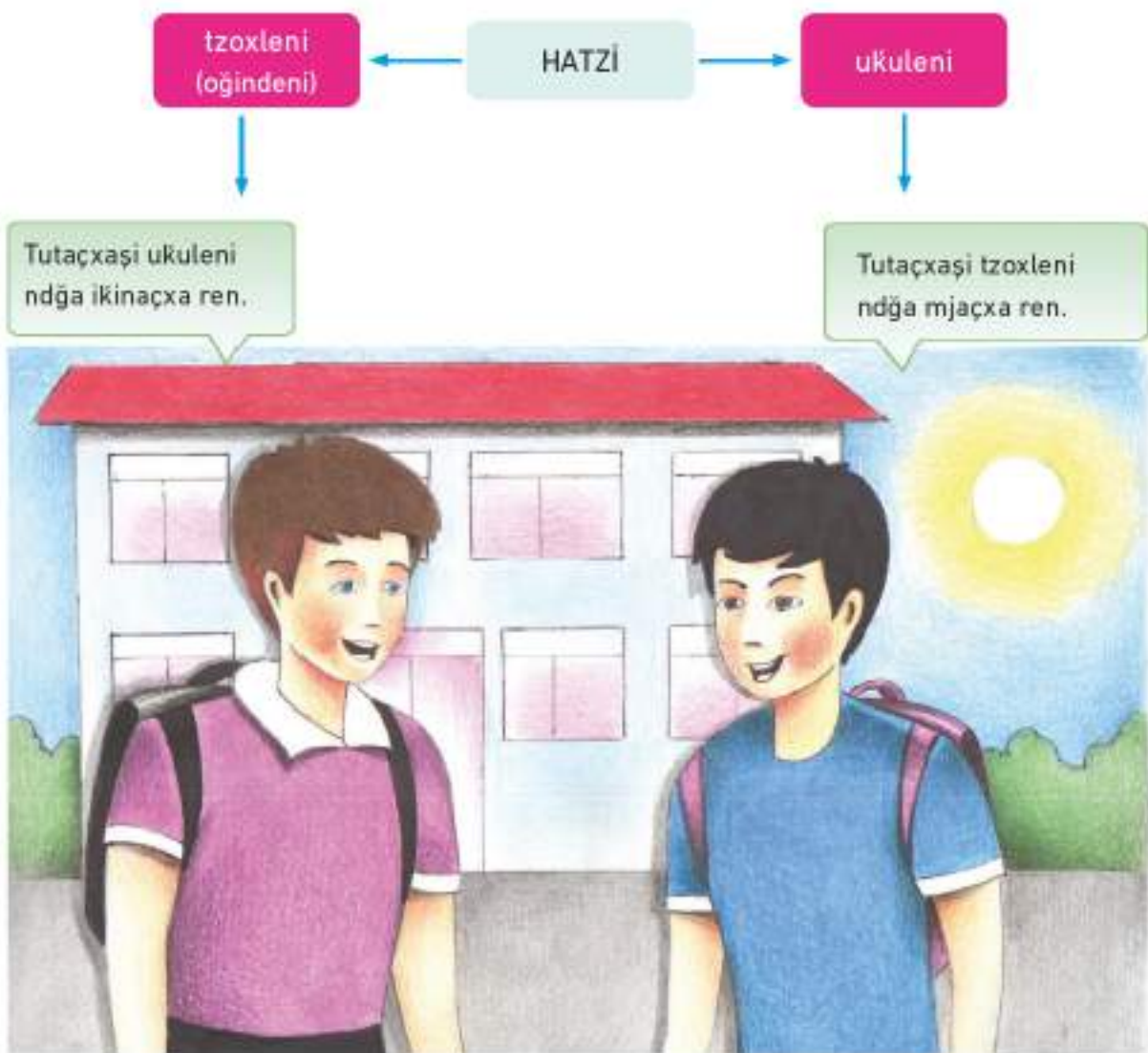
İkinaęxaŖi čumanis _____ saalı matematięi do _____ saalı Lazuri dersi mięun.

Cumaçxas jur saalı _____ dersi Ŗkule jur saalı _____ dersi miğun.

_____ čumanis jur saalı İngilizuri dersi Ŗkule jur saalı O _____ dersi

mięun. Ęaraske _____ čumanis jur saalı Feni dersi _____ jur saalı Tarixi dersi

_____. Ęala ndęas ondęeri _____ ar saalı čkva do čkva dersi mięun xolo.

15 Tudeni kitxalapes cuġaġi meçit.

1. Tutaçxaşi ukuleni ndġa mu ren?
2. Tutaçxaşi tzoxlēni ndġa mu ren?
3. Cumaçxaşi ukuleni ndġa mu ren?
4. Cumaçxaşi tzoxlēni ndġa mu ren?
5. Çaçxaşi ukuleni ndġa mu ren?
6. Çaçxaşi tzoxlēni ndġa mu ren?

Tutaçxaşi ukuleni ndġa ikinaçxa ren.

16 Resimepes otzkedit do tzori cuğaþis nuğarit.

1

Lazuri dersi mundes giğun?

- a. Lazuri b. cumaçxas ✓
c. Turkuri d. Margaluri

2

Tanu, çume dersişe moxtare-i?

- a. meptare (meftare) b. vore
c. mjors d. ore

3

Tzanaağani maarani tuta ren-na kundura nam tuta ren?

- a. maovrani b. maşkitani
c. majurani d. maxutani

4

Ğoma, nana-çkimi-kala noğas _____.

- a. vore b. vorfit
c. ore d. orfit

5

Ho moro! Dersişe var _____ iyen-i.

- a. iyen b. var iyen
c. diyen d. vidare

6

Ma Misa gemodzin. _____ sinifis magurale vore.

- a. mitxa b. sotxa
c. mutxa d. maaşani

7

Andğa cumaçxa ren-na çume
(oçume) nam ndğa ren?

- a. tutaçxa b. mjaçxa
c. þaraske d. çaçxa

8

Ma, dido dersi miğun do _____
var miçkin.

- a. kala b. mkule
c. mu þare d. gundze

9

Tutaçxaşi _____ ndğa
ikinaçxa ren.

- a. mi b. ukuleni
c. mu d. so

10

Ğoma, ma Matematiği var _____,
Lazuri dersi miğutu.

- a. uğunlu b. miğutu
c. giğun d. miğun

11

Ma, ğoma eksalepe-çkimi-kala
_____.

- a. moro b. vorli
c. mu d. orli

12

Ondĝe-_____ jur saati drama
dersi miğun.

- a. şkule b. giğun
c. giçkin d. ginon

LAZURÍ VÍBÍRAT - PŤRAĀUDAT

İgzali-na İgzali

İgzali-na İgzali

Var İyu molva-skani

Mefta mogiyonaşu

Var viçinem gza-skani

Naminepes celabi

Mçitoni porça-skani

Hayde vigzalat hayde

Si şkimi do ma skani

E Kaişi Kaişi

Sevda-şkimi nak İşi

Mendişi-na mendişi

Haşo mo var momişi

3. UNİTE

STVELEPE DO TUTAPE

Ham Unites:

1. Stvelepeşi coxope/ yoxope
2. Tutapeşi yoxope/ coxope
3. Okoretsxupe

Ar tzanas otxo stveli ren.

Ar stvelis sum tuta ren.

Otzkedit!...
Ncalepe do mtkalepe (mfalepe) pur-
kunan. Hatzi (hus) purkinora ren.

Mjora mjors. Dido mçxapa ren.
Hatzi monçinora ren.

PURKINORA (BEARİ)

MARŦI

AĀRILI

MAİSİ

MONÇINORA (YAZI)

MBULORA

KTSAPA

AĀUSTOZI / STAROŞINA

Ar tutas naċo ndġa ren?

Buġka (pavri) dibġen. Mċima mċims.
Hatzi stveli ren.

Mturi mtums. Dido ini ren (Opġa ini on).
Hatzi inora ren.

STVELI
(CUZI)

ÇXALVA / MARIÅĖINA

ŤAXVA / GUMA

STVELI / TZILVA

İNORA
(ĶIĖI)

XRİSTONA

TZANAAGANI

ĶUNDURA

OĶOSINAPU 1 İpti niucit (nişkinit, nisiminit). Ukule ikitxit (tkvit).

Arte nana do baba-muşı-kala ren do serendeşi oğinde nana-muşı-kala isinapams.

Arte : Buşkape (pavrepe) muşeni dibğen, Nana?

Nana : Muşeni-ki, hatzi stveli ren, Arte.

Arte : Stvelis mu iyen (mu iven, mu iqven)?

Nana : Stvelis, buşkape tamo tamo dibğen do dido mçims.

Arte : E do, ukule?

Nana : Ukule, inora mulun. İnoras mturi mtums.

Arte : İnora dido ini ren-i?

Nana : Ho, moro, inora dido ini ren.

Arte : İnora-şkule nam stveli ren, nana?

Nana : İnora-şkule purkinora mulun. Purkinoras ncalepe purkun.

Arte : E do?

Nana : E do, purkinora-şkule monçinora mulun.
Monçinoras meyvepe imonçen. Do, mboli mboli meyve vimxort.

nenaoora

Lazcada, dökülüyor, oluyor, sararıyor gibi fiil çekimleri aşağıdaki gibidir.

Evula

- **dibğen** *dökülüyor*
- **iyen** *oluyor*
- iven**
- iqven**
- **isaren** *sararıyor*
- **ikten** *dönüyor*

Lazcada "birşey oluyor" demek için "iyen/ iven/ iqven" fiili kullanılır.

Pazar ve Ardeşen'de : **iyen, ien**

Fındıklı ve Arhavi'de : **iven**

Hopa'da : **iqven**

ZİŦAPE

- **tamo tamo** : *yavaş yavaş*
- **mani mani** : *çabuk çabuk*
- **ukule (ukai)** : *sonra, daha sonra*
- **Inora-şkule** : *kıştan sonra*
- **komoxtu** : *geldi*
- **moxtu** : *geldi*
- **mçims** : *yağmur yağıyor*
- **mulun** : *geliyor*
- **mtums** : *kar yağıyor*

1 Tutapeşi coxope (yoxope) sefi çareri ren, dotzuraniť.

1. MBUORLA : _____

6. TZNAĞANAİ : _____

2. ĶNUDAUR : _____

7. PŞIALİ : _____

3. K TSAAP : _____

8. ÇXLAVA : _____

4. ŦVAXA : _____

9. STVİLE : _____

5. XROSAŦİN : _____

10. MİASİ : _____

STVELEPE DO TUTAPE

2 Nam stvelis nam tuta ren? Tudenî tablos doçarit.

xristona

ağusťozî

faxva

ktsapa

kundura

ağrili

tzanağani

tzilva

mbulora

çxalva

maisi

1

PURKINORA

1. marti

2.

3.

2

MONÇINORA

1. _____

2. _____

3. _____

3

İNORA

1. _____

2. _____

3. _____

4

STVELİ

1. _____

2. _____

3. _____

3 Boşı svalepe opşit.

1. TZ__N__Ĝ__N__

2. Ķ__ND__R__

3. M__RĤ__

4. __ĔR__L__

5. M__IS__

6. MB__L__R__

7. K__APA

8. __Ĝ__SĤ__Z__

9. ÇX__LV__

10. Ĥ__XV__

11. __TV__L__

12. XR__SĤ__N__

4 EVULÛs otzkedit do tarixepe doçarit.

1. 10 Marti
2. 12 Çxalva
3. 15 Maisi
4. 1 Tzanaağani
5. 3 Ĥaxva
6. 20 Tzilva
7. 7 Tzilva
8. 22 Mbulora
9. 3 Marli
10. 25 Mbulora
11. 16 Ağuslozi
12. 30 Ktsapa

Martışı viti

Çxalvaşı viťojuri

5 Evuls otzkedi do si-ti çari. Mu gegodzin? Mundes dibadi?

Misa

Si

6 Nam tuta ren? Resimis otkedit do tzori cuġaġis nuġarit.

- a) Ktsapa ✓
b) Ķundura

- a) Aġrili
b) Tzanaġani

- a) Ŧaxva
b) Maisi

- a) Tzanaġani
b) Mbulora

- a) Aġustozi
b) Ķundura

- a) Xristona
b) Ktsapa

7 Nam tuta-škule nam tuta mulun?

1 Xristona

Ķundura

2 _____

Aġrili

3 Mbulora

Aġustozi

4 _____

Ŧaxva

8 Zişape oxmarit (ixmarit), okosinapu 1s otzkedit do opşit.

muşeni dibęen

mboli mboli

mturi mtums

dido ini ren

hatzi stveli ren

meyvepe imoņen

Inora-şkule

tamo tamo dibęen

ncalepe purkun

mu iyen
(mu iven, mu iqven)

Arte : Buşkape (pavrepe) **muşeni dibęen**, Nana?

Nana : Muşeni, _____, Arte.

Arte : Stvelis _____?

Baba : Stvelis, buşkape _____ do dido męims.

Arte : E do, ukule?

Nana : Ukule, inora mulun. Inoras _____.

Arte : Inora dido ini ren-i?

Baba : Ho, moro, inora _____.

Arte : _____ mu iyen?

Baba : Inora-şkule purkinora mulun. Purkinoras _____.

Arte : E do?

Baba : E do, purkinora-şkule moņinora mulun.
Moņinoras _____. Do, _____ meyve vimxort.

9 Hatzi, nam stvelis nam tuta ren, tkva çarit.

PURKÏNORA

1. **Marti** _____
2. _____
3. _____

MONÇÏNORA

1. _____
2. _____
3. _____

STVELÏ

1. _____
2. _____
3. _____

ÏNORA

1. _____
2. _____
3. _____

UKULENİ TUTA - TZOXLENİ TUTA
(ukaçxeneri - oğindeni)

10 Tudenı kixalapen cuğapı meçit.

1. Çxalvaşı (mariaşına) ukuleni tuta mu ren? Çxalvaşı ukuleni tuta şaxva ren.
2. Çxalvaşı tzoxleni (oğindeni) tuta mu ren? _____
3. şaxvaşı ukuleni (ukaçxeneri) tuta mu ren? _____
4. şaxvaşı tzoxleni (oğindeni) tuta mu ren? _____
5. Tzilvaşı ukuleni (ukaçxeneri) tuta mu ren? _____
6. Tzilvaşı tzoxleni (oğindeni) tuta mu ren? _____
7. Maisişı ukuleni (ukaçxeneri) tuta mu ren? _____
8. Maisişı tzoxleni (oğindeni) tuta mu ren? _____

11 Tudeni kitxalapes cuğaşi meçit.

1. Ar tzanas naço stveli ren?	Ar tzanas otxo stveli ren.
2. Ar tzanas naço tuta ren?	_____
3. Ar stvelis naço tuta ren?	_____
4. İnora nam tutas gyoçkams?	_____
5. Purkinora nam tutas gyoçkams?	_____
6. Stveli nam tutas gyoçkams?	_____
7. Tzanağani İnoraşı tuta ren-i?	_____
8. Ktsapa Stvelişi tuta ren-i?	_____

12 Tudeni cumlepe ikixit do tzori cuğaşi nuğarit.

1. Tzanaşı maarani (iptineri) tuta Tzanağani ren.	Ho ☒	Var ☐
2. Tzanaşı eçouri tuta Xristona ren.	Ho ☐	Var ☐
3. Ar tzanas vifojur tuta ren.	Ho ☐	Var ☐
4. Ar tzanas sum stveli ren.	Ho ☐	Var ☐
5. Marti Monçinoraşı tuta ren.	Ho ☐	Var ☐
6. Aprülişi ukuleni tuta Maisi ren.	Ho ☐	Var ☐
7. Ağustozi tzoxleni tuta Maisi ren.	Ho ☐	Var ☐
8. Enni mkule tuta Kündura ren.	Ho ☐	Var ☐

13 Nam dolokunu mundes dolikunam vana moidum (moidum)?

p _____

k _____

p _____

x _____

k _____

ş _____

f _____

tz _____

m _____

purkinora

monçinora

stveli

inora

1. Xeštati mundes moidum (moidum)?

Ma xeštati inoras movidum.

2. Kudi mundes geitum (citum) ?

3. Tişorli mundes dolikunam?

4. Şorli mundes moidum?

5. Ķazaġi mundes dolikunam?

6. Ĕeci tzineki mundes moidum?

14 Nam meyve nam stvelis vimxort?

Mbuli monçinoras vimxort.

mtzko (mtzu)

mtsxuli

kandgu

mtsxuli

çuburi (çubri)

uškuri (oškuri)

nedzi (kakali)

luği

urdzeni (qurdzeni)

ombri (qomuri)

portikali

HATZİ PĖKORETSXAT

1. 10'dan sonraki sayılar, 10 sayısına 1-9 arasındaki sayıların eklenmesi ile elde edilir.

Vıtoar 11 (vit do ar)
vıtojur 12 (vit do jur)

1 Ar	2 jur	3 sum	4 otxo	5 xut
6 aşı	7 şkit	8 ovro	9 çxoro	10 vit

11 vıtoar	12 vıtojur	13 Vıtoşum	14 vıtootxo	15 vıtoşut
16 Vıtoaşı	17 vıtoşkit	18 vıtoovro	19 vıtoñçxoro	20 eçi

2) 21'den 40'a kadar olan sayılar, 20 sayısına 1 ile 19 arasındaki sayılar eklenerek oluşturulur. 20 ile, eklenen sayı arasına "ve" anlamına gelen "do" bağlacı konur.

21 eçi do ar	30 eçi do vit	31 eçi do vıtoar	40 jureneçi	45 jureneçi do xut
------------------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------	------------------------------

3) 40, 60 ve 80 sayıları, 20'nin 2, 3 ve 4 ile çarpımıdır.

jureneçi 40 (2 tane 20)

otxoneçi do vit 90 (4 tane 20 ve 10)

50

jureneçi do vit

55

jureneçi do vifoxut

60

sumeneçi

70

sumeneçi do vit

80

otxoneçi

81

otxoneçi do ar

90

otxoneçi do viş

91

otxoneçi do vişoar

100

oşi

200

juroşi

210

juroşi vit

1000

şilya

15 Xerfepe do rakamepe oqozemcit.

1. vit	40
2. vişoar	10
3. eçi	60
4. eçi do xut	25
5. jureneçi	11
6. jureneçi do jur	42
7. sumeneçi	20
8. oşi	100
9. juroşi jureneçi	500
10. xutoşi	240
11. jurşilya vişojur	2012

16 Ķoretsxape ikixit do mu na ren doçarit.

1. eçi do vişosum : _____ 33

2. jureneçi do vişoxut : _____

3. sumeneçi do vişovro: _____

4. otxoneçi do jur : _____

5. sumeneçi do xut : _____

6. otxoneçi do vit : _____

7. otxoneçi do vişosum: _____

8. otxoneçi do çxoro : _____

9. jureneçi do jur : _____

10. juroşi eçi do xut : _____

ÇARA 1 İkitxit.

1

Ma Aşsetza gemozdin (cemodzun/ mcoxons). Ma ačkva kçini (xçini, dida) vore. Ma otxoneçi tzaneriřen dido vore. Otxo bere do aři mota miyonun.

Oşi sumeneçi santimi boi (şani) miğun. Sumeneçi kilo vore.

- Skani nandidi naço tzaneri ren?
- Si naço tzaneri ore?
- Si naço kilo ore?

ÇARA 2 İkitxit.

Ma Alitsa gemozdun. Ma kçi vore. Jur biçi do jur bozoşi (şulanişi) baba vore.

Oşi sumeneçi do vit santimi boi miğun. Sumeneçi do vit kilo vore.

- Skani baba naço tzaneri ren?
- Skani baba naço kilo ren?
- Skani babas naço boi uğun?

2

17 Tudenî saatepes otzkedit saati nako ren (nam saati ren) doçarit.

Saati ari (ar) ren.

18 Ar markeîşe idit do digurit. Ukule tudenî kitxalapes çuğapî meçit.

1. Markeîs 1 kilo uşkuri naķos ren?	Markeîs 1 kilo uşkuri 3 Lira ren.
2. 1 kilo portîkali naķos ren?	_____
3. Bakalis 1 kovalî (cari) naķos ren?	_____
4. Logontas, ar tabaxî çorba naķos ren?	_____
5. Manavis, 1 kilo muzî naķos ren?	_____
6. Kafes, 1 fincanî kave naķos ren?	_____

19 Tudeni takvimis tutapeşi coxope (yoxope) doçarit.

1

2
tzanaağani

tzanaağanişi juri

5

4
kundura

kunduraşi otxo

9

6
marti

martişi aşi

2

8
apriili

6

10
malsi

10

15
mbulora

3

20
ktsapa

7

25
ağustozi
(mariaşina)

11

30
çalva
(staroşina)

4

11
taxva
(guma)

8

22
xristona

12

1
tzanaağani

20 Cumlepe iKitxit do resimepes otzkedit. Ukule tzori cuğapis nuğarit.

Ncalepe do młkalepe (mfalepe) purkunan. Hatzi ren.

- a. mturi b. purkinora ✓
c. mçima d. inora

Bułka (pavri) dibğen do mçima mçims-na nam stveli (mevsimi) ren?

- a. inora b. purkinora
c. stveli (cuzi) d. monçinora

Mturi mtums do berek kudi geitums-na (citums-na) nam tutas voret?

- a. starošina b. tzanaağani
c. mariašina d. maisi

Mjora mjors do mçxapa ren-na nam stveli ren?

- a. inora b. purkinora
c. stveli d. monçinora

Çuburi (çubri) nam stvelis vimxort (pçkomupt)?

- a. inora b. purkinora
c. stveli (cuzi) d. monçinora

Semsiye var _____ vişuvaten (viğvaraten, vitzaraten).

- a. tude b. giğun
c. gale d. giğun-na

7

Oşi otxoneçi santimi boi _____.
Sumeneçi kilo vore.

- a. miyonun b. viçinem
c. miğun d. bdzirem

8

Ar tzanas otxo stveli ren. Ar stvelis
(mevsimis) nako tuta ren?

- a. sum b. otxo
c. aşi d. vit

9

İnoras mu iyen (iven, iqven) ?

- a. mtums b. mjors
c. purkun (pukurun) d. aina (çkar)

10

Maişi ukuleni tuta mbulora ren-
na tzoxleni (oğinden) tuta mu ren?

- a. staroşına b. aþrili
c. mariaşına d. xristona

11

Tağdili ren do zuğaşe _____.

- a. ngolaşe b. onaşe (qonaşe)
c. zenişe d. vidare

12

Āaroni mçxapa (mçxopa) ren-na
tişortı _____.

- a. tzineki b. miğun
c. kudi d. dolovikunare

LAZURİ VİBİRAT - PŦRAĐUDAT

UÇA BİÇİ

Dađxuriŧi xeneri, hoyar hoyar
UÇa tolepe-skani
UÇa biÇi, uÇa tolepe-skani

AĞan Đoxa dziğkaten, hoyar hoyar
Xoronam mani mani
UÇa biÇi xoronam mani-mani

Firali re belli ren, hoyar hoyar
Gitanun yağdanluği
UÇa biÇi gitanun yağdanluği

Meğkoği monka gavu, hoyar hoyar
Meŧiniŧ ĐavarcuĐi,
UÇa biÇi, meŧiniŧ ĐavarcuĐi
Si eğo mod megomskun, hoyar hoyar
He sirmali baŧluĐi,
UÇa biÇi, he sirmali baŧluĐi

ŧkas mutu ren gogoğkun, hoyar hoyar
AĞani fiŧekluĐi,
UÇa biÇi ağani fiŧekluĐi

HELİMİŧİ XASANI

4. UNITE

DOBADORA

Ham Unites:

1. Dobadu (doinu) ndğa
2. Dobadu ndğaşi (dobadoraşi) birapa

OĀOSINAPU 1 İpti işkinit (iucit, isiminit). Ukule ikıtıt (golionit, tkvit).

Andğa Tendaşı dobadora ren. Misa do Tendas nuucit (naşkinit, nasiminit).

Misa : Şana **dobadora**-skanis, Tenda!

Tenda : Ntsaşa exti, Misa.

Misa : Nako tzaneri ore, Tenda?

Tenda : Vişosum tzaneri vore.

Misa : Mundes dibadi (diini)? Dobadora-skani mundes ren?

Tenda : Ma, Xristonaşı eçis dovibadi (doviini, dobiini).
Dobadora-çkimi Xristonaşı eçi ren.

Misa : E do, andğa nam ndğa ren?

Tenda : Andğa!... Andğa Xristonaşı eçi ren.

Misa : Andğa, skani dobadora ren.
Āaite dibadi,
Xelate dibadi.

1

Dobadoraşı birapa iucit (nisiminit, işkinit), Ukule tkva ibirit (trağodit).

BOBADORAŞI BİRAPA

(ıylki doğdun)

Ķaobate İrden

Xelebate İrden

Kodibadi

Kodibadi

Kodibadi İrden...

Ķaoba do Xelebate

Kodibadi İrden

GiçkiĶan !...

1) Lazcada, dobadu: doğmak, dünyaya gelmek, anlamına gelir.

- dovibadi doğdum
- dibadi doğdun
- dibadu doğdu
- dobadora çanda doğum günü partisi

ZİĶAPE

paşa

nukla (luĶna)

hediye

baloni

çatalı

kuzi (kizi)

xami

kudi

Si mundes dibadi (diini)?

Ma Masişi xutis dovibadi.

Tanura masişi xutis dibadu.
Tanuraşi dobadora maişi xuti ren.

Ma Xristonaşi eçis dovibadi.

Amedi xristonaşi eçis dibadu.
Amedişi dobadora xristonaşi eçi ren.

Ma Çxalvaşi vitis dovibadi.

Arte çxalvaşi vitis dibadu.
Arteşi dobadora çxalvaşi viti ren.

2 Hatzi si çari.

1. Si mundes dibadi?

Ma ktsapaşi eçi do vitis dovibadi (doviini).

2) Nana-skani mundes dibadu?

3) Tanuraşi dobadora mundes ren?

4) Amedişi dobadora mundes ren?

5) Arteşi dobadora mundes ren?

6) Nandidi-skani mundes dibadu?

7) Paçu-skani mundes dibadu?

3 Okosinapu 1 s otzkedit. Ķuŋiŋi doloxeni ziŋape oxmarit do boŋi svalepe opŋit.

Maisiŋi

dovibadi

tzaneri

jureneŋi

Çxalvas

dibadu

Xristonas

dobadora

Xela kaoba! Ma Yulva mcoxons (cemodzun/ gemodzin).

Andġa _____ xuti ren. Andġa, çkimi dobadora ren. Ma Maisiŋi xutis
_____. Hatzi viŋojur _____ vore.

Ham resimis nana do baba-çkimi dziremt.

Nana-çkimi Elifi coxons do _____ tzaneri ren. Hemuŋi dobadora
_____ ren. Nana-çkimi Çxalvaŋi eçis _____.

Baba-çkimi Amedi coxons do jureneŋi do xut tzaneri ren. Hemuŋi dobadora
_____ ren. Baba-çkimi Xristonaŋi eçi do vitis dibadu.

E do, si nam tutas dibadi?

Skani dobadora _____ ren?

ÇARA 1

DOBADORAŞI ÇANDA

Xela kaoba! Hak, çkimi oxorişi koçepe dziremt. Andğa dobadoraşi çanda miğun. Păpu-çkimi badi ren do otxoneçi tzaneri ren. Hemuşi dobadora tzilvas (stvelis) ren. Nandidi-çkimi sumeneçi do vit tzaneri ren do hemuşi dobadora tzanağanis ren. Nana-çkimi jureneçi tzaneri ren. Hem staroşinas (çxalvas) dibadu do dobadora-muşı staroşinas (çxalvas) ren. Baba-çkimi-ti jureneçi tzaneri ren. Hemuşi dobadora mariaşinas (ağuslozis) ren.

Da-çkimi Tenda dziremt, mçita forka dolokuneri ren. Tenda çxoro tzaneri ren. dobadora-muşı marşis ren. Cuma-çkimi Gubazi jur tzaneri ren. Dobadora-muşı aprülis ren.

E do ma? Ma miçinit-i, skița porça dolomokuns. Çkimi dobadora faxvas (gumas) ren. Ma hatzi vit tzaneri vore. Tkva-ti dobadora çanda-çkimışe moxtit.

4 Jini çara niucit. Ukule boşı svalepe opşit.

1. Păpu nako tzaneri ren? _____
2. Păpuşi dobadora mundes ren? _____
3. Çkimi dobadora _____ ren. Ma _____ tzaneri vore.
4. Baba-çkimi-ti _____ tzaneri ren. Hemuşi _____ Mariaşinas ren.
5. Nana-çkimi _____ dibadu do dobadora-muşı _____ ren.

5 EVULİs otzkedit do boşi svalepe opşit.

1. Çkimi dobadora maishi xuti ren. Ma vifojur tzaneri vore.
2. Baba-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri ren.
3. Nana-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri vore.
4. Cuma-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri vore.
5. Da-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri vore.
6. Nandidi-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri vore.
7. Paçu-çkimişi dobadora _____ ren. Hem _____ tzaneri vore.

6 Mi nam tutas dibadu? Manebape-skanis ukitxi do tudeni tablos doçarit.

Coxo	Tuta	Tzana	Ndğa
1. <u>Tanura</u>	<u>Çxalva, 15</u>	<u>2003</u>	<u>Cumaçxa</u>
2. _____	_____	_____	_____
3. _____	_____	_____	_____
4. _____	_____	_____	_____
5. _____	_____	_____	_____
6. _____	_____	_____	_____

7 İkitxit (golionit, tkvit).

Xela kaoba! Ma Asiye gemodzin (cemodzun, mcoxons).
 Andğa, çkimi dobadora ren. Çkimi dobadora Maisişi 20
 ren. Ma Maisişi 20s (eçis) dovibadi. Açkva 12 (viŋojur)
 tzaneri vore. Manebape-çkimi do natasepe-çkimi mtel
 çandas (partis) renan. İrik hediyepe momişes. Dido xeleri
 vore. Masas keki, nuklape do dobadoraşi pasta eyodzin
 (yodzin).

Si mundes dibadi (diini)?

Skani dobadora mundes ren?

8 Boşi svalepe opşit.

Xela kaoba! Andğa çkimi _____ ren. Ma Maisişi
 20-s _____. Ma açkva 12 _____ vore. Mane-
 bape-çkimi do natasepe-çkimi _____ partis renan.
 İrik hediyepe momişes. Dido _____ vore. Masas
 keki, nuklape do dobadora pasta _____.

Si _____ dibadi?

Skani dobadora _____ ren?

9 Hatzi tkva çarit.

Xela kaoba! _____

10 Resimepes otzkedit do kitxalapes cuğapı meçit.

foto-skani
hak konoçabi.

Xela kaoba! Ma _____ gemodzin.

Andğa çkimi _____ ren.

11 Resimepes otzkedit do çarape ikitxit, UKule tzori cuğaþis nuğarit.

1

Ma andğa dovibadi (doviini). Açkva vişosum tzaneri vore. Andğa çkimi _____ ren.

- a. stveli b. dobadora ✓
c. tuta d. tzana

2

Resimis otzkedit do nuğarit. Ma nam stvelis (mevsimis) dovibadi?

- a. İnoras b. stvelis (cuzis)
c. monçinoras d. purkinoras

3

Resimis otzkedit do nuğarit. Ma naķo tzaneri vore?

- a. vit b. vişojur
c. eçi d. vişosum

4

A : _____ Arte?

B : Vişosum tzaneri vore.

- a. Mu dulya ikum
b. Naķo tzaneri ore
c. Sonuri ore
d. Nam mektebişe ulur

5

A : _____ Misa?

B : Maisis dovibadi (doviini).

- a. Nam tutas dibadi (diini)
b. Nam tzanas dibadi (diini)
c. So dibadi (diini)
d. Si mişi bere ore

6

Tanura 5 masis dibadu (diinu).
Tanuraşi dobadora _____.

- a. maisişu xuti ren
- b. mariaşinaşi xuti ren
- c. tzilvaşi eşi ren
- d. kunduraşi xuti ren

7

Çkimi dobadora maisişu 20 ren. Ma
_____ dovibadi (doviini).

- a. maisişu eşi
- b. marlišu eşi
- c. marliš
- d. xristonas

8

Ma andğa dovibadi (doviini). Hatzi
vişosum _____ vore.

- a. ndğeri
- b. tuteri
- c. tzaneri
- d. xafferri

9

Manebape-çkimi mteł çan-
das (partis) renan. İrik hediyepe
_____.

- a. momçes
- b. çares
- c. moxtes
- d. ides

10

Masas keki, nuklape do dobadoraşi
paşa _____.

- a. mulun
- b. gulun
- c. ulun
- d. eyodzin (yodzin)

ĶOĶARI

Ķulani iku iku, o nenni koari
Muo luquši mori, o nenni koari
Ķařulas mogiqidap, o nenni koari
MonĶařa var na ori, o nenni koari

Jur Ķatiři gomalu, o nenni koari
Skani şeni meşşkoi, o nenni koari
Dido xelebas vore, o nenni koari
Kudi ntsaşa yeşşkoi, o nenni koari

O nenni Ķoari, Kodopskidi beari
Bozo si ekopa-i, O nenni Ķoari

Skanda razi varşaşa o nenni koari
Nana baba meşşkoi o nenni koari
E-na bzoşom skanite o nenni koari
Ma nosis mejamşkoi o nenni koari

kvapes nusimini do o nenni koari
Ma muşeni memşkoi o nenni koari
Si na coxo gegodu o nenni košari
Na mu ren ya nam Ķoi o nenni košari

O nenni Ķoari, Kodopskidi beari
Bozo si ekopa-i, O nenni Ķoari

Xalkuri Birapa - Anonimi

LAZURİ VİBİRAT -
ŞTRAĞUDAT

5. UNİTE

GOMTUME

Ham Unites:

1. Gomtumeşi coxope/ yoxope
2. Pozisionepe

OĶOSINAPU 1 ipti işkinit (isiminit, iucit), ukule iķitxit.

şanak Ayşe-kala isinapams. şana memlekeşi-muşis ren. şanaşi memlekeşi dido mskva svalepe renan. Ayşe hatzi Mşolis ren ama hemu-ti ngolaşe idasen. şana do Ayşe ngola dido aoropenan. Hatzi şana do Ayşeşi okosinapu meviucat.

şana : So ore, Ayşe?

Ayşe : Hatzi moşvacu ora ren do memlekeşi-ķkimis vore.

şana : Mu are memlekeşi?

Ayşe : Memlekeşi zuğa ren, ngola ren, ģalepe renan.
Memlekeşi mskva svalepe (yerepe) renan. E do, si so ore?

şana : Ma Mşolis vore ama ar xaffaşi doloxe ngolaşe vidare.
Ngola dido maoropen (şorom, şqorop). Ngolas şuşa şuşa oxorepe renan.
Pucepe, mķxurepe do şikanepe renan.

Ayşe : Ho, ma-ti ngola maoropen (şorom, şqorop).
Ngolas ģalepe do şobape renan. şobas vinķirare do ķxomi řķopare.

şana : çai hemoras, ģuriř xelate orşi.

Ayşe : Si-ti ģuriř xelate orşi.

nenaora

1) Lazcada, gideceğim, yüzeceğim, yakalayacağım gibi ifadeler aşağıdaki gibidir.

- **pare** yapacağım
(paminon)
- **vidare** gideceğim
(vidaminon)
- **vinçirare** yüzeceğim
(vinçvira-minon)
- **pçopare** yakalayacağım
(pçopa-minon)

2) Diyalogda geçen tekil ve çoğullara dikkat ediniz.

XVALAPE

- gali **dere** galepe
- oxori **ev** oxorepe
- puci **inek** pucepe
- mçxuri **koyun** mçxurepe
- dido **çok** didope
- zurgi **tepe** zurgepe
- łoba **göl** łobape

DİDOPE

3) Aşağıdaki fiil çekimlerini inceleyiniz.

ma (man)	vidare	gideceğim
si	idare	gideceksin
hem (heya)	idasen	gidecek
çku (şku)	vidaten	gideceğiz
tkva	idaten	gideceksiniz
hentepe (hini)	idanen	gidecekler

vinçirare	(vinçvirare)	yüzeceğim
inçirare	(inçvirare)	yüzeceksin
inçirasen	(inçvirasen)	yüzecek
vinçirarten	(vinçviraten)	yüzeceğiz
inçirarten	(inçviraten)	yüzeceksiniz
inçirananen	(inçvirananen)	yüzecekler

ma (man)	pçopare	yakalayacağım
si	çopare	yakalayacaksın
hem (heya)	çopasen	yakalayacak
çku (şku)	pçopaten	yakalayacağız
tkva	çopaten	yakalayacaksınız
hentepe (hini)	çopanen	yakalayacaklar

maoropen	(porom)	seviyorum
gaoropen	(orom)	seviyorsun
aoropen	(oroms)	seviyor
maoropenan	(poromt)	seviyoruz
gaoropenan	(oromt)	seviyorsunuz
aoropenan	(oroman)	seviyorlar

ZIŤAPE

ťoba (ťiba)

ngola

ťali (abca, oruba)

zuťa (mzoťa)

germa (ndaťi)

zurgi (rakani)

Ham ziťape-ti giťkiťan - giťkuťan!

tzungi

skuri

zuťaťici

dixa

zeni

ntsa

1 Tudenı boşı svalepe opşıt.

1. Z U R G İ

6. Z Ğ

2. Ğ L

7. Z N

3. N TS

8. G R M

4. N G

9. S U R İ

5. Ĥ B

10. Z Ğ Ĥ C

2 Tablos na ren svalepeşi coxopes guğarit.

ZUĞA

ZURĞI

NGOLA

ĞALI

GERMA

Z	U	R	G	İ	X	TZ
U	İ	U	M	A	Ç	U
Ğ	S	J	J	S	Ş	N
A	İ	Ğ	A	L	İ	G
K	N	G	O	L	A	İ
E	A	Ç	X	A	D	K
O	A	R	A	S	Ğ	E
İ	Ĥ	O	B	A	D	A

TZUNĞI

İSİNA

ĤOBA

3 Tudeni kitxalapex cuğaǵı meçit (ho - var).

1

1. Ham (haya) ngola ren-i?

Var, ngola va ren, ğali ren.

2

2. Ham ngola ren-i?

3

3. Ham zurgi (rakani) ren-i?

4

4. Ham toba (tiba) ren-i?

5

5. Ham zuğa (mzoğa) ren-i?

6

6. Ham germa (ndaği) ren-i?

4 Tudeni ziŕape oxmarit do boŕi svalepe opŕit. Okosinapu 1 s otzredit.

are

svalepe

guriŕ xelate

vidare

çuŕa çuŕa

ŕikanepe

pçopare

vinçirare

moŕvacu

xaftaŕi

maoropen (pçorom, pçorop)

Ŗana : So ore, Ayŕe?

Ayŕe : Hatzi _____ ora ren do memlekeŕi-çkimis vore.

Ŗana : Mu _____ memlekeŕis?

Ayŕe : Memlekeŕis zuğa ren, ngola ren, ğalepe renan.

Memlekeŕis mskva _____ renan. E do, si so ore?

Ŗana : Ma Mpçolis vore ama ar _____ doloxe ngolaŕe _____.

Ngola dido _____. Ngolas _____ oxorepe renan.

Pucepe do _____ renan.

Ayŕe : Ho, ma-ti ngola maoropen (pçorom, pçorop). Ngolas ğalepe do ŕobape

renan. ŕobas _____ do çxomi _____.

Ŗana : Ŗai hemoras, guriŕ xelate orŕi.

Ayŕe : Si-ti _____ orŕi.

5 Parantezi doloxeni ziŕape oxmarit do kitxalapes cuŕaŕi meçit.

1. Memlekeŕi-skanıŕe mundes idare? (ar xaftaŕı doloxe, ar tutaŕı doloxe)

Memlekeŕi-çkimiŕe ar xaftaŕı doloxe vidare

2. Hatzi so ore? (oxoriŕ, ngolas, germas, zuŕas)

3. Oxoris mu are? (dersi viçaliŕare, vincirare, muziŕı viucare)

4. Memleketis mu ren? (germaŕa vidare, zurgıŕa eŕaptare, ŕalis vinçirare)

5. Memleketis mu are? (vinçirare, çxomi pçopare, dersı viçaliŕare)

6. Si mu gaoropen? (zuŕa, ŕali, ngola, germa)

7. Oxoriŕe mundes idare? (ar saati doloxe, ar ndŕa doloxe)

6 Okosinapu 1s otzkedit do kitxalapes cuŕaŕi meçit.

1. Ayŕe so ren? **Ayŕe ngolas ren.**

2. Hatzi nam ora ren?

3. Memlekeŕis mupe renan?

4. Ayŕe mundes ngolaŕa eidasen?

5. Ayŕe do Ŗanas mu aoropenan?

6. Ŗanak ngolas mupe asen?

7. Memlekeŕis muperi svalepe renan?

7 İpti ikitxit ukule çarit.

1

Oroperi Tenda.
Hatzi opuțe-çkimis vore.
Hak (ak) dido mskva svalepe
renan. Çkimi opuțeși jile didi ar germa
ren. Opuțeși tzale didi ar ğali ren do ğaliși
doloxe çuta ar toba ren.
Çkimi opuțes germa-ti ren. Germași doloxe
ncalepe renan. Hek, skindinape skidunan.

Oroperi cuma-çkimi Amedi.
Si hatzi Kaçkariși ngolas ore.
Ngolas mskva svalepe renan-i?
Zurgepe renan-i? Mupe renan ngolas?

2

Oroperi Tutaste. Hatzi si miçari,
Atinas mupe renan?

3

POZİSIONEPE

jin
oxorişi jin

jile
oxorişi jile

gale
oxorişi gale

doloxe
oxorişi doloxe

tude
oxorişi tude

tzale
oxorişi tzale

mele
oxorişi mele

kaḗula (uḗaḗxe)
oxorişi kaḗula

tzoxle (oḗi, oḗine)
oxorişi tzoxle

mole
kaḗuşi mole

oşkena (oşkenda)
oxori do serendeşi oşkena

8 Kıtıxala "ho", "var". Resimepes otzķedit do kıtxalapes cuğağı meçit.

Ķaťu ncađı (cađı) jin ren-i?
- Ho, **kaťu ncađı (cađı) jin ren.**
- Var, **kaťu ncađı jin va ren.**

1. Coğori kaliviğı jin ren-i?
_____.

4. Coğori kaliviğı tude ren-i?
_____.

2. Coğori kalivepeğı oğkenas ren-i?
_____.

5. Coğori kaliviğı mele ren-i?
_____.

3. Coğori kaliviğı tude ren-i?
_____.

6. Coğori kaliviğı tzoxle ren-i?
_____.

OĶOSINAPU 2

İpti işkinit (isiminit, iucit) ukule ikitxit.

Şana do Arte oxoris renan. Şanak Artes ukixams, "so ren". Jini resmis otzkedit do okosinapu Kai iucit (isiminit, işkinit).

Şana : Kovali so ren giçkin-i, Arte?

Arte : Moro var miçkin-i, kovali masaşi jin ren. Masas eyodzin (yodzin, eyodzun).

Şana : Dido kai. E do katu so ren?

Arte : Kātu masaşi tude ren. Kātuk masaşi tude incirs.

Şana : Televuzi?

Arte : Televuzi mainaleşi (buzdolaşi) jin ren. Mainales eyodgin (yodgin, eyodgun).

Şana : E do, mainale so ren?

Arte : Mainale nekna-kala (ekna-şkala) ren.

Şana : Coğori dzirem-i? Coğori so ren?

Arte : Coğori oxorişi doloxe ren. Oxorişi doloxe dgin.

Şana : Ntsaşa exti, Arte. Si dido maoroper.

nenaora

1) Lazcada, gideceğim, yüzeceğim, yakalayacağım gibi ifadeler aşağıdaki gibidir.

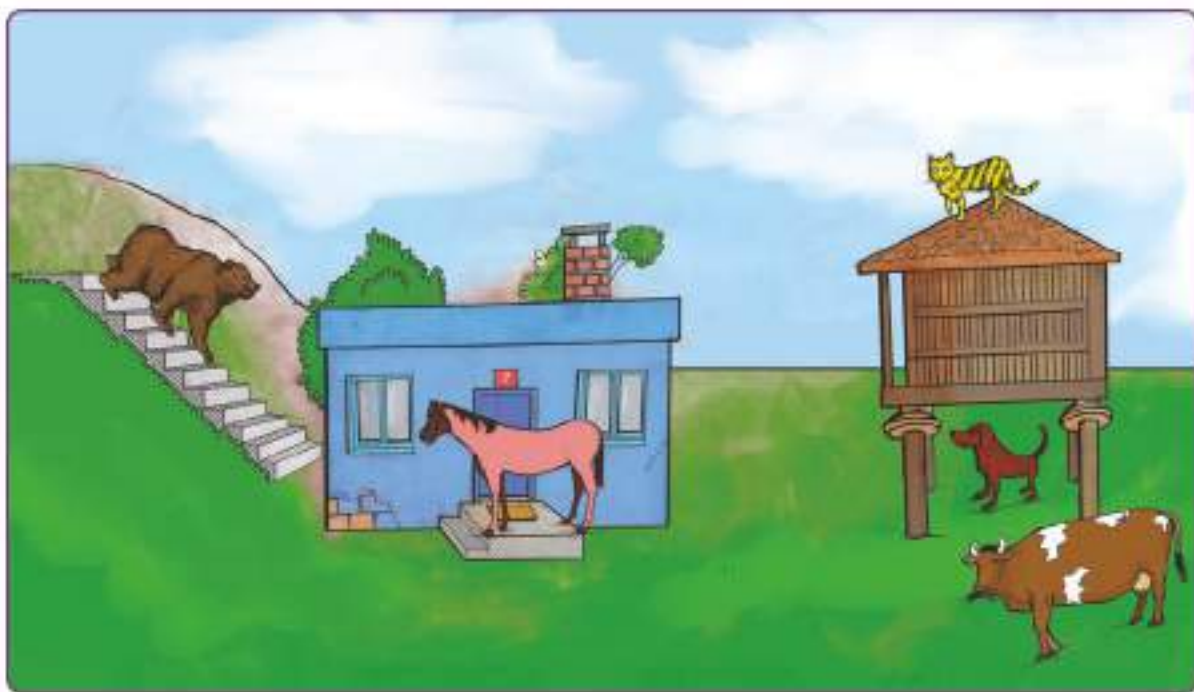
- eyodzin üzerinde duruyor
(eyodzun)
- incirs uyuyor
- eyodgin üzerinde duruyor
(eyodgun)
- dgin yerde duruyor
(dgun)

2) Lazcada "uyumak" onciru fiilinin nasıl kullanıldığına bakalım.

Ma	vincir
Si	incir
Berek	incirs.
Çku	vincirt.
Tkva	incirt.
Berepek	inciran.

9 Okosinapu 2s niucit (işkinit, isiminit) do tzori cuğapış nuğarit.

1. Kovalı masaşi jin ren.	Ho ☒	Var ☐
2. Kaŋu oxorişi gale ren.	Ho ☐	Var ☐
3. Coğori oxorişi doloxe ren.	Ho ☐	Var ☐
4. Coğori masaşi jin ren.	Ho ☐	Var ☐
5. Mainale nekna-kala (ekna-şkala) ren.	Ho ☐	Var ☐
6. Televuzi mainaleşi tude ren.	Ho ☐	Var ☐
7. Televuzi mainaleşi mele ren.	Ho ☐	Var ☐
8. Kaŋu masaşi tude ren.	Ho ☐	Var ☐
9. Mainale televuzişi tude ren.	Ho ☐	Var ☐
10. Saati pencereşi jin ren.	Ho ☐	Var ☐

10

Jini resimis otkredit do cuġaġi meċit, mi so ren (mi nak on)?

1. Ntsxeni oxorişi jin ren-i?

Ntsxeni oxorişi jin va ren, oxorişi tzoxle (oġine, oġi) ren.

2. Coġori (laċi) serendeşi jin (naylaŝi jin) ren-i?

3. Ķaŭ serendeşi (naylaŝi) tude ren-i?

4. Puci coġoriŝi jile (laċiŝi jile) ren-i?

5. Mtuti oxorişi tzale ren-i?

6. Ķaŭ oxorişi jin ren-i?

7. Ncalepe oxorişi tzale ren-i?

11 Oxoris otzkedit do çarit, mi so ren (mi nak on)?

1. Nca so ren?

Nca oxorişi jile ren.

2. Coğori so ren?

3. Kâtu so ren?

4. Kînci so ren?

5. Bere so ren?

6. Pukuri (pukiri, purki) so ren?

12 Tudeni zifape oxmarit do boşi svalepe opşit. Okosinapu 2-s otzkedit.

so ren giçkin-i

Moro var miçkin-i

dido maoroper

masaşi tude incirs

masaşi tude

eyodzin

masaşi tude incirs

mainale so ren

mainales eyodgin

doloxe dgin

çoğori dzirem-i

oxorişi doloxe

neĵna-kala (eĵna-şkala)

Şana : Kovali _____, Arte?

Arte : _____, kovali masaşi jin ren. Masas _____.

Şana : Dido kai. E do ĵatu so ren?

Arte : Ĵatu _____ ren. Ĵatuk _____.

Şana : Televuzi?

Arte : Televuzi mainaleşi (buzdolapı) jin ren. _____.

Şana : E do, _____ ?

Arte : Mainale _____ ren.

Şana : _____ ? Coğori so ren?

Arte : Coğori _____ ren. Oxorişi _____.

Şana : Ntsaşa exti, Arte. Si _____.

13 Nana do babaskani-kala isinapi. Oxori-skanis mu so ren?

1) Oxori-skanis, neknaşi kaşulas (ukaşxes) mu ren? (arguni, kalati, toki)

Oxori-şkimis, neknaşi kaşulas (ukaşxes) kalati ren.

2) Oxorişi gale mupe renan? (serende, ncalepe, dişka, çoşori)

3) Serende (nayla) oxorişi jile ren-i, tzale ren-i vana mele ren-i?

4) Kitabi-skani so ren, şantaşi doloxe ren-i vana masaşi jin ren-i?

5) Zuşa (mzoşa) oxori-skanişi nam-kele ren? (tzale, mele)

6) Televuzi masaşi jin ren-i? (ho, var)

7) Mainale (buzdolabi) mutpaşişi doloxe ren-i? (ho, var)

8) Oncire (yataşi) odaşi doloxe ren-i vana gale ren-i?

9) Livadi (ontule) oxori-skanişi tzale ren-i vana jile ren-i?

10) Germa (ndaşi) oxori-skanişi jile ren-i vana mele ren-i?

14 Tudeni resimepes mupe dziremt, dočarit.

1. zurgi (rakani)
2. gali (ruba, oruba)
3. tzungi

1. _____
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

1. _____
2. _____
3. _____

16 Resimepes otzkedit do tzori cuġaġis nuġarit.

1) Xinci ġalişi (abçaşi) _____ ren.

- a. tude b. mele
c. doloxe d. jin ✓

1) Bozo ncaşi (caşi) _____ ren.

- a. kaġula (uġaġxe) b. gale
c. tzoxle d. mele

3) Bozo _____ gale ren.

- a. ncaşi b. oxorişi
c. kvaşi d. arabaşi

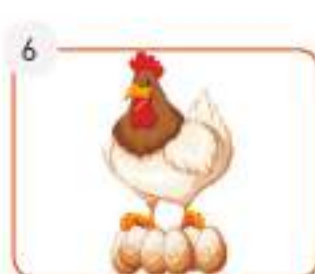
2) Ķaŧu masa _____ tude en.

- a. -k b. -şi
c. -s d. -te

1) Burti (toġu) _____ tzoxle ren.

- a. bozok b. ħkuneburi
c. bozote d. biċişi

4) Kotume makvalepeşi _____ ren.

- a. tude b. jin
c. gale d. doloxe

7

5) Ķařu kuşişi _____ ren.

- a. mole b. doloxe
c. mele d. Ķařulas (uĶaĶxe)

8

1) Berepe okuneşi _____ ren.

- a. jile b. jin
c. Ķařula (uĶaĶxe) d. tzale

9

7) BiĶi bozoşi _____ ren.

- a. tude b. tzale
c. mole d. tzoxle (oğine)

10

6) Bozo biĶiři _____ ren.

- a. tude b. jile
c. mele d. gale

11

1) Berepe _____ doloxe renan.

- a. arabaşi b. Ķantaři
c. oxorişi d. masaşi

12

8) Ķařu Ķavanoři _____ ren.

- a. doloxe b. jin
c. tude d. doloxe

He yana yana

Çkini ren çkin mañçenan bedi do şana
 Handğa kai taroni ren hayde dalepe
 Şa goindineni yaziş ha mskva ndğalepe
 Nçaiş otzilus mevoktut çkin kulanepe
 Nçaiten yopşa kalati tirit biçepe

He yana yana yana
 Heyayamoli he yana

Çkini ren çkin mañçenan bedi do şana
 Ehe rekanis eşulun mjora ağani
 Mçita te-muşite tanums karfa rakani
 Çiçkili nçaepe ptziloft çkin mani mani
 Doyevopşat muşi oras ar tzanas **plani**

He yana yana yana
 Heyayamoli he yana

Rantzkalas birapa çkini rakaniş pñanda
 Handğa çkini **xvalais** va mtelik ixelas
 Ezdas ixik ha birapa mendraşa kiğas
 Ağne lazuri birapa kianak ognas

He yana yana yana
 Heyayamoli he yana

Helimişi Xasani

6. UNĪTE

ĶAI ĶARONI

Ham Unites:

1. Ķaroniſi (havaſi) xalepe
2. Stvelepe do ſaronepe

OĶOSĪNAPU 1 Īpti iŅķinit (isiminit, iucit), ukule iķitxit.

Arte do Tanu zuģaŅi doloxe renan do Ņaroni Ņeni isinapaman.

Arte : Andģa, Ņaroni (hava) mučo ren, Tanu?

Tanu : Ņaroni ķai (vorsis) va ren. Mķima mķims.

Arte : Īxi-ti bars-i (barums-i)?

Tanu : Ho, dido ini ren. Ma ini mayen (maven, maqven).

Si mučo're? Si-ti ini gayen-i?

Arte : Var, ma ini var mayen (maven, maqven).

Tanu : Dido ķai hemoras.

Ar-ķele (ar-ķale) valums do ar-ķele-ti xontsun (gurgulams).

Arte : E do, semsiye var giģun-na viŅuvaten (iģvarare, itzarare)..

Tanu : Semsiye komiģun.

Arte : Semsiye kogiģun-na dido ķai (Semsije kogiģun-na opŅa vorsis).

nenaora

1) Lazcada bazı hava olayları aşağıdaki gibi ifade edilir.

- mtums kar yağıyor
(mtups)
- mçims yağmur yağıyorsa
(mçips)
- valums şimşek çakıyor
(divalams)
- xontsun gök gürüyor
(gurgulams)
- ixi bars rüzgar esiyor
(barums)
- ini mayen üşüyorum
(maven, maqven)
- mçxapa mayen sıcaklanıyorum
(mçxapa maven, mçxopa maqven)

2) Koşula bağlı cümleler "-na" eki ile kurulur. Örneği inceleyiniz.

- giğun-na varsa, var ise
- mçims-na yağmur yağıyorsa
- mtums-na kar yağıyorsa
- ixi bars-na rüzgar esiyorsa
- xontsun-na gök gürüyorsa
(gurgulams-na)
- valums-na şimşek çakıyorsa
(divalams-na, ivalams-na)

3) Doba : Yağmur ya da kar yağıyorsa "doba" denir.

Mapxa : Hava güneşli ya da açık ise "mapxa" denir.

So mu itkven?/ Nak muya iziten?

TURKURİ	ARKABURİ	ATINURİ	ARTAŞENURİ	XDPURİ
ıslanacağım	vişuvare	viğvarare	vitzarare	vişuva-minon
ıslanacaksın	işuvare	iğvarare	itzarare	işuva-ginon
ıslanacak	işuvasen	iğvarasere	itzarasen	işuva-sinon
ıslanacağız	vişuvatın	viğvaratere	vitzaraten	vişuva-minonan
ıslanacaksınız	işuvatın	iğvaratere	itzaraten	işuva-ginonan
ıslanacaklar	işuvanin	iğvaranere	itzaranden	işuva-sinon

ZİĀPE

Mçima mçims.
(mçima mçips)

Mjora mjors.

Mturi mtums.
(Mtviri mtups.)

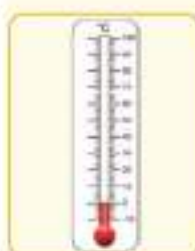
Āaroni murecun.

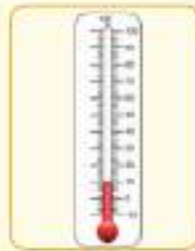
(ixi) bars.

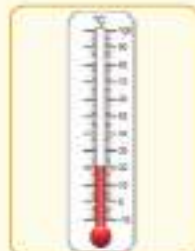
valums.
(valups, dıvalams)

ini (qini)

serini

çuçuna

mçxapa (futsa)

mþulara: bulutlu

mapxa: açık

doða: yağışlı

So mu itkven?/ Nak muya izişen?

Atınuri - Vitzuri - Arkaburi

Arľařenuri

Xopuri

Çxaluri

Mçima mçims.

Mçima mçiy.

Mçima mçips.

Mçvima mçvips.

Mturi mtums.

Mturi mtuy.

Mtviri mtups.

Mtviri mtvips.

Ƨaroni muço ren?

Ƨaroni ini ren do
ma ini mayen.

1 Ƨaroni muço ren? Resimepes otzkedit do çarit.

mçims

mtums

mjors

bars

ini mayen

mçxapa mayen

1

Mjora mjors do mçxapa mayen (maven, maqven)

2

3

4

2 Ƨaroni muço ren? İni gayen-i vana mçxçopa gayen-i? Doçarit.

1. Ķunduraz Ƨaroni ini (qini) ren do ma ini mayen.

2) Tzanaağanis Ƨaroni _____ ren do ma _____.

3) Ktsapas Ƨaroni _____ ren do ma _____.

4) Mbulora Ƨaroni dido _____ ren do ma _____.

5) Ağustozis Ƨaroni _____ ren do ma _____.

6) Xristonas Ƨaroni _____ ren do ma _____.

Ķaroni naĶo derece ren?
ren?

Ķaroni xut derece ren?
Dido ini ren.

3 Ķaroni naĶo derece ren?

1

A: AndĶa Ķaroni naĶo derece ren?

B: AndĶa Ķaroni viĶoxut derece ren.

2

A: Ķaroni naĶo derece ren?

B: _____

3

A: AndĶa Ķaroni naĶo derece ren?

B: _____

4

A: AndĶa Ķaroni naĶo derece ren?

B: _____

4 Tudeni ziŕape oxmarit, okosinapus 1-s otzkedit do boŕi svalepe opŕit.

ŕaroni muço ren

ar-kele valums

ini mayen (maven, maqven)

ixi bars

kai va ren

viŕuvaten

kogiğun-na

Arte : Andġa, _____, Tanu?

Tanu : Ŧaroni _____, Mċima mċims.

Arte : _____ ?

Tanu : Ho, dido ini ren. _____.

Si muço're? Si-ti ini gayen-i?

Arte : Var, ma ini var mayen (maven, maqven).

Tanu : Dido kai hemoras.

_____ do ar-kele-ti xontsun (gurgulams).

Arte : E do, semsiye var giğun-na _____.

Tanu : Semsije komiğun.

Arte : Semsije _____ dido kai.

5 "mapxa" do "doba" oxmarit do boŕi svalepe opŕit.

1. Mċima mċims-na _____ doba _____ ren.

2. Mturi mtums-na _____ ren.

3. Mċima var mċims-na _____ ren.

4. Mturi var mtums-na _____ ren.

5. Mjora mjors-na _____ ren.

5. Ŧaroni kai (vors) ren-na _____ ren.

6 EVULĪs otzkedit do oĶosinapus na ren boşi svalepe opşit.

1

Misa : Si nam tuta gaoropen (orom, qorom)?

Ezgi : **Ma Ķxalva maoropen (Ķorom, phqorop).**

Misa : E do, muşeni (muyaŝeni)?

Ezgi : **Ķxalva, Ķxvapa do mĶjora iyen (iven, iqven)**

2

Misa : Si nam tuta gaoropen (orom, qorom)?

Ezgi : _____.

Misa : E do, muşeni?

Ezgi : _____.

3

Misa : Si nam tuta gaoropen (orom)?

Ezgi : _____.

Misa : E do, muşeni?

Ezgi : _____.

4

Misa : Si nam tuta gaoropen (orom)?

Ezgi : _____.

Misa : E do, muşeni?

Ezgi : _____.

ARTAŠENĪ

ŢAMŢRA

MŖOLI

BATUMĪ

ANKARA

7 Jini resimepes otkedit do kitxalapes cuġaġi mećit.

1. Batumis řaroni mućo ren?

2) Artaşenis řaroni mućo ren?

3) Ţamŗtras řaroni mućo ren?

4) Ankaras řaroni mućo ren?

5) Mŗolis řaroni mućo ren?

ĶĀRA 1

Hatzi, Tendak Xopaŝen domimĉinaman.

ĶĀRONĪŖI AMBAI

Purkinoras Ķaroni ĉuĉuna ren. Bazi mĉims, bazi mjora mjors. Dido ini va ren ama dido-ti mĉxapa (mĉxopa) va ren. Ncalepe pukurun (purkun).

Monĉinoras Ķaroni mĉxapa ren. Mĉima mĉims ama mturi var mtums. Ŗanda mjora mjors. Meyvepe imonĉen.

Stvelis Ķaroni serini ren. Mĉima-ti dido mĉims. Lumcepe serini iyen. Mturi var mtums. BuĶkape (pavrepe) dibĝen.

Īnoras Ķaroni dido ini (qini) ren. Bazi mĉims. Bazi ar meĶroŝen dido mturi mtums. Mboli mboli ixi bars.

8 Īpti ĵini ĉara niucit (nisiminit, iŝkininit) do ukule artikatis ukitxit.

1. Purkinoras Ķaroni muĉo ren?
2. Purkinoras mjora mjors-i?
3. Purkinoras ncalepe purkunan-i?
4. Nam tutas Ķaroni mĉxapa (mĉxopa) ren?
5. Nam tutas Ķaroni dido ini (qini) ren?
6. Nam tutas meyvepe imonĉenan?
7. Nam tutas buĶkape (pavrepe) dibĝen?
8. Nam tutas mturi mtums (mtups)?
9. Īnora mĉxapa ren-i vana ini (qini) ren-i?
10. Monĉinoras mturi mtums-i?

ÇARA 2

Arteşi Ndğaluri

Āaroni dido ini ren. İnoras voret. Gale mturi mtums. Ma mturis dido ini mayen. BoĀepe-Ākimi komovidvi. Āabani-Ākimi dolovikuni. Berepek gale mturişi koĀi ikuman (ikipan).

Andğa nana-Ākimişi dobadora ren. Hemus ar suprizi oxenu minon (bgorum). Nana-Ākimis hediyepe evuĀopi. Dido ixelasen (opşa ixelasere).

ÇARA 3

Tanuraşi Ndğaluri

Āaroni dido mĀxapa (mĀxopa) ren. MoņĀinoras voret. Dido mĀxapa mayen. MoņĀinora dido kai domatzonen (xadzi mayen). Hatzi moşvacu ora ren do ma opuĀe-Ākimis vore. Nandidi do ĀaĀu-Ākimi-ti hak renan. OpuĀes mt-sxuli Ātzilum. Manebape-Ākimi-kala vister. Bazı Āalis, bazı zuĀas vinĀir (vimĀvir). Tişorti dolovikunam, şorti movidum do govulur.

9 Jini Āarape ikitxit do tzori cuĀaĀis nuĀarit.

1. Āaroni dido ini ren. MoņĀinoras voret.	Ho ☐	Var ☒
2. Āaroni dido mĀxapa ren. İnoras voret.	Ho ☐	Var ☐
3. Artes mturis dido ini ayen.	Ho ☐	Var ☐
4. Berepek gale mturişi koĀi ikuman.	Ho ☐	Var ☐
5. Andğa Tanuraşi nanaşi dobadora ren.	Ho ☐	Var ☐
6. Tanuras dido mĀxapa ayen (mxopa aqven).	Ho ☐	Var ☐
7. Hatzi moşvacuşi ora ren do Tanura opuĀe-muşis ren.	Ho ☐	Var ☐
8. Tanurak manebape-muşi-kala kinĀi Āopums.	Ho ☐	Var ☐

10 Sum vilayetiši sum ndžeri Ļaroni mučo ren? Termometriš otžkedit do čarit.

serini

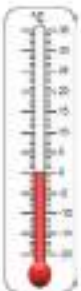
mčxapa (lutsa)

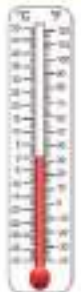
ini (qini)

čučuna

Sum vilayetiši sum ndžeri Ļaroni

Rize	cumačxa	čačxa	paraske
	Seris : <u>serini</u> Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____

Tamra	cumačxa	čačxa	paraske
	Seris : _____ Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____

Artvini	cumačxa	čačxa	paraske
	Seris : _____ Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____	Seris : _____ Ndžaleris : _____

11 Resimepes otzkedit do nam stvelis taroni muço iyen (iven, iqven) çarit.

PURKİNORAS

MONÇİNORAS

STVELİS

İNORAS

12 Resimepes otzkedit do tzori cuġaġis nuġarit.

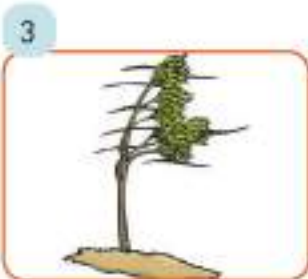
Andġa _____ muċo ren?

- a. mapxa b. Ħaroni (hava) ✓
c. doba d. mċima

Mċima _____ so idare?

- a. mtums b. murecun
c. mjors d. mċims-na

Andġa dido _____ _____?

- a. ini b. ixi bars-i
c. mturi d. ixi

Doba mu ren?

- a. mjora b. mċima do mturi
c. mċxapa (mċxopa) d. mapxa

Ħnoras mturi _____.

- a. mċima b. mjora
c. ixi d. mtums (mtups)

Semsiye var _____ vişuvaten (viġvaraten, vitzaraten).

- a. tude b. giġun
c. gale d. giġun-na

7

İnoras _____ iyen (iven, iqven).

- a. mjora b. mçxapa (mçxopa)
c. şibu d. ini (qini)

8

Stvelis _____ dibğen.

- a. oxori b. nca
c. buşka (pavri) d. onşule

9

Hatzi (hus) _____ ren.
Buşkape (pavrepe) disares do dibğenan.

- a. inora b. purkinora
c. stveli d. nca (ca)

10

Andğa şaroni _____ derece ren?

- a. mi b. naķo
c. mu d. so

11

Tağdili ren do zuğas _____.

- a. ngolaşe b. ona (qona)
c. vore d. viņçirare

12

Şaroni mçxapa (mçxopa) ren-na şişorti _____.

- a. tzineķi b. miğun
c. kuği d. dolovikunare

YEŞİLİ ŐAMIYONI

Yeşili kamiyoni
Moxti mendemiyoni
Ma duyla var maxenen
Xanumi gomiyoni

AtinaŐi minare
Bozo si ekŐopare
Nana-skanik va momču
Baba-skani őilare

Hayde e bozomota
Avlas kocado tuta
Giyona oxorişe
Egonkta do cegonkta

7. UNITE

OPUŤES VORET

Ham Unites:

1. OpuŤes (kyoi, oi) na ren svalepe
2. OpuŤes na ren oxmaraŤepe
3. MipeŤi ore

OŢOSINAPU 1

İpti işkinit (isiminit, iucit), ukule ikıtxıt.

Şana, nana, baba do cuma-muşı-kala Mpolis skidun. Ama hentepe Atinuri renan do Atinas ar opuŢe uğunan.

Şanas opuŢeşe aina var ulvapun (uxtimun). Şanas opuŢe-muşı so ren var uçkin (uşkun). Mbuloras, mektebi-şkule nana do baba-muşı-kala, iri aroğorda opuŢeşe idanen. Hatzi niucit (nişkinit, nisiminit) mu isinapaman (ęaręalaman).

Şana : Baba, opuŢe-ękunişi (kyoi-ękunişi) coxo mu ren?

Baba : ękuni opuŢeşi (kyoişi, ęoişi) coxo Noxlapsu ren.

Şana : So ren ękuni opuŢe?

Baba : ękuni opuŢe (kyoi, ęoi) Atinas ren. Atina Rizinis ren.

Şana : Nandidi do paçu-ękimi opuŢes skidunan-i?

Baba : Ho, hentepe (hini) opuŢes skidunan.

Şana : ...

1 serende (serenti, nayla)

ZIŦAPE

5 karmaŧe (mskibu)

2 oxori

6 xinci

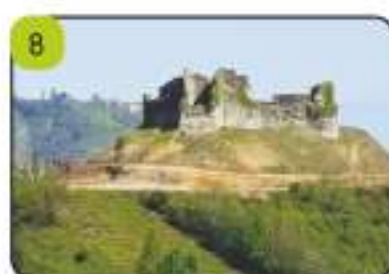
3 baŧi (mandre, axiri)

7 alimevi

4 bageni (patsxa)

8 cixa

1 Tudenı resımepeş na ren mutxanepeşi coxo doçarıť.

- a. oxori ✓
b. bageni (patsxa)

- a. serende (nayla)
b. cıxa

- a. bageni (patsxa)
b. cıxa

- a. xinci
b. karmaťe (mskibu)

- a. xinci
b. oxori

2 Resımepeş otzķedit do cuğapı meçıt.

1. Ham oxori ren-i?

Ho, ham oxori ren.

2. Ham bageni (patsxa) ren-i?

3. Ham cıxa ren-i?

4. Ham xinci ren-i?

5. Ham karmaťe (mskibu) ren-i?

OKOSINAPU 2

İpti işkinit (isiminit, iucit), ukule ikitxit.

Hatzi, Şana do baba-muşşi okosinapu visiminat (meviucat, vişkinat).

Şana : Mskva ren-i opuşe-čkuni (kyoi-čkuni, çoi-şkuni)?

Baba : Dido mskva ren.... İri-kele (iri-kale) xançeni ren. Mcveşi (eski) Lazuri oxorepe renan. Karmaşepe renan. Ğalepe renan do ğalepes çxomepe skidunan. Nandidi-skanis puci uyonun (uqonun), çoğori uyonun, kaŧu do kotumepe (kormepe) uyonun.

Şana : Paşu do Nandidi-čkimişi oxori muperi ren? Didi ren-i, mskva ren-i?

Baba : Paşuşi oxori didi ren. Sum oda uğun. Didi ar ontsxene uğun. Mçire avla do didi livadi (ontule) uğun. Mskva oxori ren. Ma hem oxoris virdi (vimordi). Hem oxorişi avlas (ofuşes, kodas) visteri (vibiri).

Şana : Opuşes supermarketi ren-i? Tiaŧora ren-i?

Baba : Var, opuşes supermarketi va ren. Tiaŧora-ti va ren.

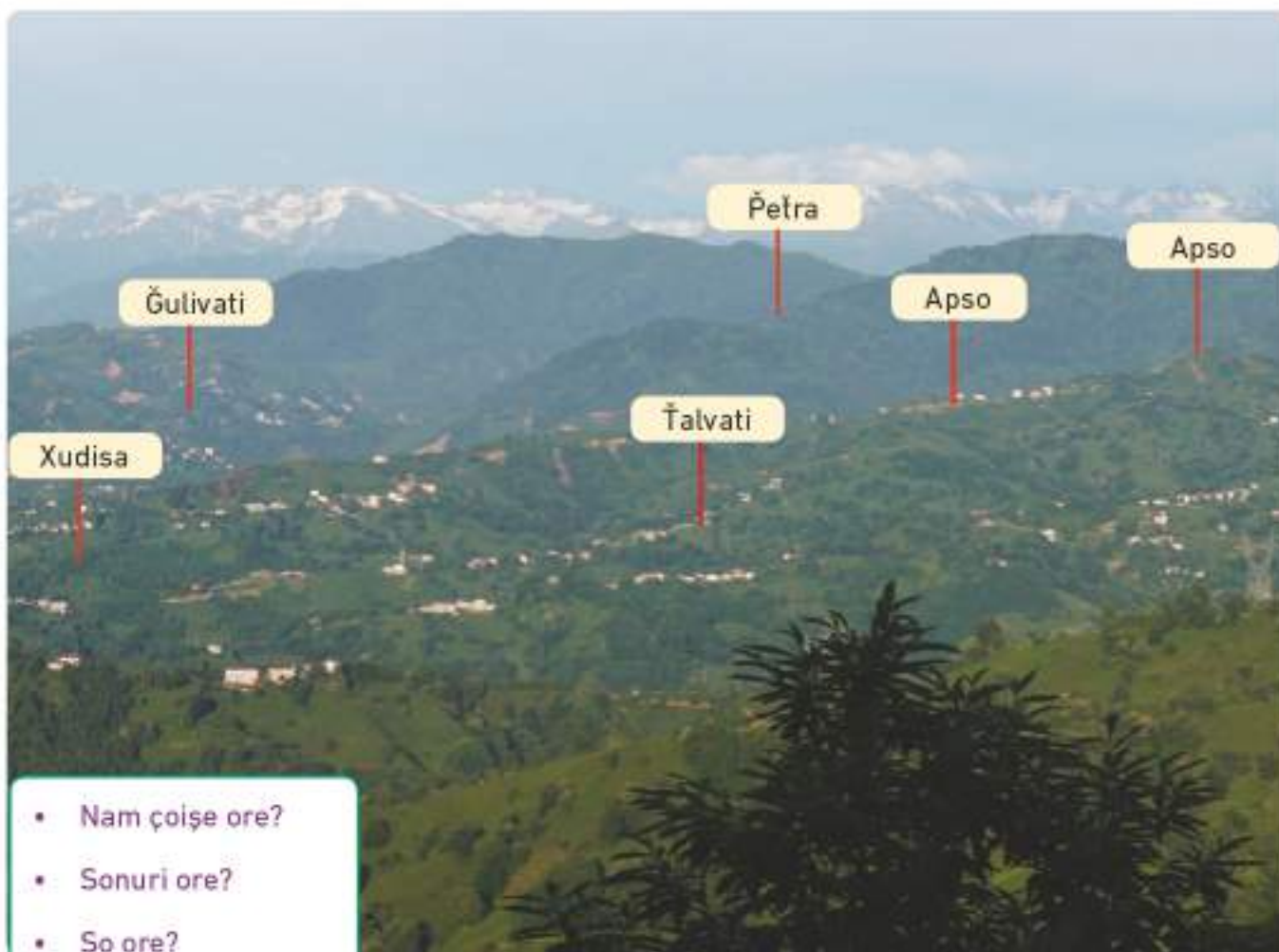
Şana : E do mu iyen opuşes?

Baba : Opuşes alimevi iyen, nçai gamaçamu şeni.

Şana : Alimevi?

Baba : Ho, alimevi. Ar-ti karmaşe iyen, lazufi omku (omkvapu) şeni.

Şana : Hemoras opuşe dido çuŧa ren. Mşoli steri va ren.

- Nam oiŖe ore?
- Sonuri ore?
- So ore?
- So skidur?

3 EVULİs otzkedit do boŖi svalepe opŖit.

1. Ma **Dutxes** dovibadi. Ma **Dutxuri** vore.
2. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.
3. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.
4. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.
5. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.
6. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.
7. Ma _____ dovibadi. Ma _____ vore.

nenaoara

Lazcada nereli olduğunu ifade ederken yer adının sonuna "-uri" eki konur.

Evulepe:

- Arkabi Arkaburi
- Xopa Xopuri
- Dutxe Dutxuri
- Azlağa Azlağuri
- xala xaluri

ÇARA 1

TANURAŞI MEKTUBİ

Zanati

Oroperi Tanura,

Ma hatzi nana do baba-çkimi-kala opufes vore. Çkimi opufes Dutxe gyodzın (codzun, coxons) do Artaşenis ren. Artaşeni, zuğapicis ren do mskva noğa ren. Dutxe, Artaşenişi eni didi opufe (kyoi, çoi) ren.

Dutxes mcveşi (eski) do mskva oxorepe renan.

Ğalişi (oruba, abja) jin kvaşi ar xinci medgin (medgun). Ķaťa oxoris ar serende (nayla) uğun. Serendes, inora şeni lazuli do çkva oçkomalepe pşinaxumt. Ķali-ka-la jur çuťa do mskva karmate koren. Ma nandidi-çkimi-kala (bena-şkimi-şkala) bazi orapes karmateşe vulur.

Ma jur kaťa pitsarişi oxori miğun. Oxorişi tzoxle (oğinde) ar livadi (ontule) komiğunan. Nana do baba-çkimik hek lazuli xaçkuman. Ar-ti getasule miğunan do hek lu dorgaman. Bakis (mandres, axiris) jur puci miyonunan (miqonunan).

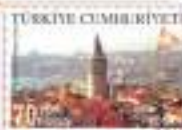
E do, şaroni-ti mapxa ren hatzi. Ma mçima kai var domatzonen (xadzi var mayen).

Çkunepe monçinoras (yazis) ngolaşe eşulunan. Ma ngola-ti dido maoropen.

Dido gomançeli. Si-ti miçari.

Guriş xelate

Maneba-skani Şana

Xaşkuni

4 Tanuraşi mektubis niucit (okosinapu 3) do tzori cuğapış nuğarit.

1. Şana opufes xvala ren.	Ho ☒	Var ☐
2. Dutxe, Xopas ren.	Ho ☐	Var ☐
3. Dutxes pitsarişi mskva oxorepe renan.	Ho ☐	Var ☐
4. Dutxes, ģalişi jin xinci ren.	Ho ☐	Var ☐
5. Dutxe çuťa opufe ren.	Ho ☐	Var ☐
6. Dutxes şaroni doba ren.	Ho ☐	Var ☐
7. Şanaşi nana do baba ngolaşe var eşulunan.	Ho ☐	Var ☐

5 Tanuraŝi mektubis niucit do tudeni boŝi svalepe opŝit. BUĚKA 125.

hatzi	opuĚes	Arġaŝenis	zuĝaĝicis
noĝa	eni didi	mcveşi (eski)	guriş xelate
ĉkva	pşinaxumt	medĝin (medĝun)	serende (nayla)
karmaġeŝe	karmaġe	pitsarişi	livadi (ontule)
xaĉkuman	getasule	dorgaman	mapxa
eşulunan	gomanĉeli	baba-ĉkimi-kala	inora
ĝaliŝi (oruba, abja)	maneġa-skani Şana	domatzonen (xadzi var mayen)	

Oproperi Tanura,

Ma _____ nana do _____ opuĚes vore. Ĉkimi _____

Dutxe gyodzin (codzun, coxons) do _____ ren. Arġaŝeni, _____ ren
do mskva _____ ren. Dutxe, Arġaŝeniŝi _____ opuĚe (kyoi, ĉoi) ren.

Dutxes _____ do mskva oxorepe renan. _____ jin kvaşi ar xinci
_____. Ķaġa oxoris ar _____ uĝun. Serendes, _____ şeni lazuti
do _____ oĉĉkomalepe _____. Ĝali-kala jur ĉuġa do mskva _____
koren. Ma nandidi-ĉkimi-kala (bena-şkimi-şkala) bazi orapes _____ vulur.

Ma jur kaġi _____ oxori miĝun. Oxorişi tzoxle ar _____ komiĝunan.

Nana do baba-ĉkimik hek lazuti _____. Ar-ti _____ miĝunan do hek
lu _____. Bakis (mandres, axiris) jur puci miyonunan (miĝonunan).

E do, ġaroni-ti _____ ren hatzi. Ma mĉima kai var _____.

Ĉkunepe monĉinoras (yazis) ngolaşe _____. Ma ngola-ti dido maoropen.

Dido _____. Si-ti miĉari.

.....

.....

- 6 Serendes (naylas), oxoris, xincis, mbağus, karmafes (mskibus) foto gamuği do hak konoçabi. Uküle, maneba-skanis ar mektubi duçari do oxotzonapi, skani opuŧes mupe renan? Opuŧe-tkvani na oçinapaten ar çara doçari.

oxoriŧi fofo

serendeŧi (naylaŧi) fofo

karmafeŧi (mskibuŧi)
fofo

Xinciŧi fofo

OĀOSINAPU 3

Īpti işkinit (isiminit, iucit), ukule iĳitxit.

Ŗana Noxlapsuŝe moxtu do hak dido sva goxtu. Ŗana ŧumanis Mŕoliŝe ulun. Hatzi baba-muşi-ĳala (baba-muşi-ĳala) isinapams.

Baba : Noxlapsu gaoropu-i?

Ŗana : Ho, dido maoropu. Hak ŧaroni mskva ren. Manebape-ħkimi ĳala visterit. Hak kotumepe do puħepe miyonun. Ncalepes ĳinħepe renan. Noxlapsu dido mskva opuŧe ren.

Baba : Hatzi-ŝĳule hak oskidu ginon-i?

Ŗana : Ho ma Noxlapsus oskidu dido minon ama mektebi şeni noĝas pskidur do ŕanda (irote) opuŧe-ħkimiŝe molva minon.

Baba : Mtini zoŕon (ese iŧur).

Xela kaoba, İrden!
Ma Ķatzapeŝi vore.
Si mipeşi ore?

MİPEŶİ ORE?

Xela kaoba, Misa!
Ma-ti Ķuŝtapeŝi
vore. Si mipeşi ore?

Tudeni okosinapu niucit (nişkinit, nisiminit). Ukule tkva ikitxit.

Hatzi Misa do İrdenik isinapaman. Elifi Vitzuri ren do Ķuŝtapeŝi ren. İrdeni Atinuri ren do Ķatzapeŝi ren.

OĶOSINAPU 4

Misa : Si mipeşi ore, İrden?

İrden : Ma Ķatzapeŝi vore.

Misa : E do, Ķatzape sonuri (nagonuri) renan?

İrden : Ķatzape Atinuri renan.

Misa : Nam opuŝuri (kyouri, ouri) ore?

İrden : Ma Lazavaturi vore. E do, si mipeşi ore, Misa?

Misa : Ma-ti Ķuŝtapeŝi vore.

İrden : Sonuri renan Ķuŝtape, nam opuŝuri (kyouri, ouri) renan?

Misa : Ķuŝtape-ti Vitzuri renan.

7 Tudenı kıtıxalape sınıfıs artıkatis uķıtıt.

1. Si Sarpuri ore-i? Ho, ma Sarpuri vore./ Var, ma sarpuri var vore.
2. Si Paşilaturi ore-i? _____.
3. Si şalvaturi ore-i? _____.
4. Si Mtzanuri ore-i? _____.
5. Si Noxlapsuri ore-i? _____.
6. Si xaluri ore-i? _____.
7. Si Dutxuri ore-i? _____.

xerxi

8 Tudenı kıtıxalape sınıfıs artıkatis uķıtıt.

Elifi : Si mipeşi ore, İrden?

İrden : _____.

Elifi : Si sonuri ore, İrden?

İrden : _____.

Elifi : Nam opuşuri (kyouri, ouri) ore, İrden?

İrden : _____?

Elifi : Ma-tı Kavazepeşi vore.

9 EVULİs otzkedit do si-ti manebape-skanis ukıtxi do boşı svalepes çari.

resimi

Coxo : Asiye

Mipeşi : Xuşutepeşi

Opuşe : Dutxe

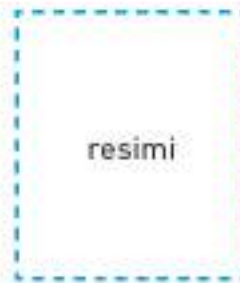
Noğa : Artaşeni

Coxo : _____

Mipeşi : _____

Opuşe : _____

Noğa : _____

resimi

Coxo : _____

Mipeşi : _____

Opuşe : _____

Noğa : _____

burgi

resimi

Coxo : _____

Mipeşi : _____

Opuşe : _____

Noğa : _____

10 Tkvani opuşes nam ekrabape renan. Coxope-nişi (yoxope) doçarit.

1) **Katzaşi** _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

OĀOSINAPU 5 İpti işkinit (isiminit, iucit), ukule ikıtxıt.

Misak Evrok isinapaman. Yağı Evros mu dulyape uğun...

Misa : Andđa dulya giğun-i?

Evro : Dulya var miğun iyen-i (iven-i, iqven-i)! Gıtızva.
Āumanıše **ordo** (ordo) moviselare.

Puci mĉvalare. Āumaneri gyari pĉĉkomare (pĉkomare).

Nĉai ptzilare. Nĉai gamapĉare.

Misa : Si kağa ndđas nĉai tzilum-i?

Evro : Var, kağa ndđas nĉai var p̄tzilum.

Misa : E do, ondđe-škule mu are (vare, qva-ginon)?

Evro : Ondđe-škule ntxiri ptzilare (p̄tzila-minon).

Misa : Lumcis mu are (vare, qva-ginon)?

Evro : Lumcis mutu var p̄are (vati p̄a, var p̄a-minon).

Misa : E do mundes incirare (incira-ginon)?

Evro : Dido **leba** (yano) vincirare (vincira-minon).

Misa : Moğı ağığı! Si dido dulya giğun ĉe...

nenaora

- Gelecek zamanda fiilin sonuna -are ekinin geldiğine dikkat ediniz. Hopa'da -minon, -ginon, -unon kelimeleri fiilin sonuna konarak gelecek zaman yapılır.
Örnek:
- Ma oxorişe vidare. Ben eve gideceğim. (Hopa hariç)
- Ma oxorişe vida-minon. Ben eve gideceğim. (Hopa'da)

Hatzineri Ora (Şimdiki Zaman)

- p̄tzilum topluyorum
- moviseler kalkıyorum
- mçvalum sağıyorum
- pxazirum hazırlıyorum
- gamaçam satıyorum
- mepçam veriyorum
- vincir uyuyorum

Moxtasen Ora (Gelecek Zaman)

- p̄tzilare topluyacağım
- moviselare kalkacağım
- mçvalare sağacağım
- p̄çkomare yiyeceğim
- gamaçare satacağım
- mepçare vereceğim
- vincirare uyuyacağım

11 EVULİs otzkedit do boşi svalepe opşit. "kaşa" do "çume" oxmarit.

1. Ma **kaşa** ndğas nçai ptzilum.
2. Ma **çume** ntxiri p̄tzilare.
3. Ma _____ çumanis mektebişe vultur.
4. Ma _____ mektebişe vidare.
5. Ma _____ nçai gamaçare.
6. Ma _____ lumcis saaşi vitis vincir.
7. Ma _____ saaşi çxoros vincirare.

12 EVULİs otzkedit do boşı svalepe opşıit.

1. Ma kaṭa ndğas mtsxuli p̄tzilum_____.
2. Si kaṭa ndğas mtsxuli tz_____ -i?
3. Ma kaṭa ndğas ordo mo_____.
4. Si kaṭa ndğas ordo mo_____ -i?
5. Ma kaṭa ndğas ordo vi_____.
6. Si kaṭa ndğas ordo i_____ -i?
7. Ma kaṭa ndğas leba nçai ga_____.
8. Si kaṭa ndğas leba nçai ga_____ -i?

Ham (haya) mu ren?

13 EVULİs otzkedit do boşı svalepe opşıit.

1. Ma andğa mtsxuli **gamaṗçam**, çume makvali **gamaṗçare**_____.
2. Ma andğa ordo vi_____, çume leba vi_____.
3. Ma andğa mtsxuli p̄tz_____, çume uşkuri_____.
4. Ma andğa mtsxuli_____, çume makvali_____.
5. Ma hatzi mtsxuli_____, çume makvali_____.
6. Ma kaṭa ndğas leba mo_____, çume ordo mo_____.

14 Tudeni zifape oxmarit do boşi svalepe opşit. OKOSINAPU 5, BUŢŢKA 132

ordo moviselare

mçvalare

dido dulya miğun

ondğe-şkule

þçkomare

mutu var þare

kaða ndğas

ptzilare

mundes

gamaþçare

mu are (vare, qva-ginon)

leba (yano)

Misa : Andğa dulya giğun-i?

Evro : Dulya var miğun iyen-i (iven-i, iqven-i)! _____.

Misa : Mu dulya giğun?

Evro : Gitzva. Çumanişe _____.

Puci _____, Çumaneri gyari _____.

Nçai _____, Nçai _____.

Misa : Si _____ nçai tzilum-i?

Evro : Var, kaða ndğas nçai var þtzilum.

Misa : E do, ondğe-şkule _____?

Evro : _____ ntxiri ptzilare (þtzila-minon).

Misa : Lumcis mu are (vare, qva-ginon)?

Evro : Lumcis _____.

Misa : E do _____ incirare (incira-ginon)?

Evro : Dido _____ vincirare (vincira-minon).

Misa : MoŢi aŢiş! Si dido dulya giğun çe...

15 Resimepes otzkedit do tzori cuḡaḡis nuḡarit.

1

1) Ma Kustapeṣi vore.
Si _____ ore?

- a. cumaṣi b. mipeṣi ✓
c. babaṣi d. nanaṣi

2

1) Kustape Atinuri renan.
Fatulape _____ renan?

- a. sonuri (nagonuri) b. mik
c. Xope d. Vitze

3

3) Paḡu do nandidi-skani so
_____?

- a. iri b. skidun
c. kaḡa d. dorgun

Opuṭe-čkimis mcveṣi (eski) Lazuri oxorepe, karmaḡepe do xincepe renan. ḡalepes çxomepe skidunan. Nandidi-skaniṣ puci uyonun (uḡonun).

Jini çara ikitxit do 4, 5, 6. Kitxalapes cuḡaḡi meçit.

4 Opuṭe-čkimis mu va ren?

- a. sinema b. karmaḡe
c. oxori d. xinci

5 Opuṭe-čkimiṣi ḡalepes mu skidun?

- a. puci b. xoxo
c. çxomi d. bobo

6 Nandidi-čkimis mu uyonun?

- a. tzitzila b. mtuti
c. mamuli d. puci

Paşu-çkimis mskva oxori uğun. Mçire avla (ofuşe) do didi livadi (ontule) uğun. Ma paşuşi oxoris virdi (vimordi). Paşuşi avlas (ofures, kodas) visteri (vibiri).

Jini çara ikixit do 7, 8, 9. Kitxalapes cuğaşi meçit.

7 Paşu-çkimi mu var uğun?

a. xinci	b. avla (ofuşe)
c. oda	d. otsxene

8 Ma so (nak) virdi?

a. noğas	b. germas
c. avlas	d. paşuşi oxoris

9 Ma so (nak) visteri?

a. ğalis	b. paşuşi avlas
c. germas	d. zuğas

Dutxes, ğalişi (oruba, abja) jin kvaşi ar xinci medgin (medgun). Ķaľa oxoris ar serende (nayla) uğun. Serendes, inora şeni lazuri pşinaxumt. Ma nandidi-çkimi-ķala (bena-şkimi-şķala) ordo ordo karmaşeşe vulur.

Jini çara ikixit do 10, 11, 12. Kitxalapes cuğaşi meçit.

10 Dutxes ğalişi jin mu medgin?

a. xinci	b. serende (nayla)
c. oxori	d. ķarakoli

11 Ķaľa oxoris mu uğun?

a. nca	b. kva
c. mtsxuli	d. serende (nayla)

12 Ma mundes karmaşeşe (mskibuşe) vulur?

a. lumcis	b. ordo ordo
c. çumanışe	d. seris

LUŖİ BİRAPA

İŖtađi-ti var miğun do
 Yemeğepe mu şaten
 Ćukalite kotzobun do
 Lu pŖkomaten pŖkomaten

Moy va nugzam Ćukali do
 Va xarxalams Ćaxala
 Gogoĉondu e bula do
 Pışeri do şaşila

Hayde yari ngolaşa
 Raķani kaşulaşa
 Mutxanepe gitzvare hoy
 Baba-skani şobaşa

Livadi-muşi ncaşu hoy
 Ŗuĉxe foşa etferi
 A kva kovořoĉi hey do
 Emķutu muĉo mskveri

Doştzili urdzenepe do
 Kocevobđi tavašo
 Zera do Emines var do
 Toli miğun Hevaso

Ahmet Gungör

8. UNİTE

NOĞAS VORET

Ham Unites:

1. Sonuri (nakonuri) ore
2. Mi mişen didi ren
3. Noğas na ren mutxanepe
4. Noğirepe

ZIŤAPE

- Xopa : Hopa
- Noğedi : Kemalpaşa
- Arkabi : Arhavi
- Vitze : Fındıklı
- Artaşeni : Ardeşen
- Vica : Çamlıhemşin
- Atina : Pazar

- Xopuri : Hopalı
- Noğeduri : Kemalpaşalı
- Arkaburi : Arhavili
- Vitzuri : Fındıklılı
- Artaşenuri : Ardeşenli
- Vicuri : Çamlıhemşinli
- Atinuri : Pazarlı

1 Hatzi, ipti doguralek, ukule maguralepek artikatis ukıtxaman.

XOPA

1. Ma Xopuri vore. Xopa mskva noğa ren.

ARKABI

2. Ma _____ vore. Arkabi _____ noğa ren.

VITZE

3. Ma _____ vore. Vitze _____ noğa ren.

ARTAŞENİ

4. Ma _____ vore. Artaşeni _____ noğa ren.

ATİNA

5. Ma _____ vore. Atina _____ noğa ren.

VİCA

6. Ma _____ vore. Vica _____ noğa ren.

2 Hatzi, artikatis ukıtxit.

Dogurale : Ma Xopuri vore. Si sonuri (nakonuri) ore Çemu?

Magurale Çemu : Ma Arkaburi vore. Si sonuri/ nakonuri ore, Tana?

Magurale Tana : Ma Vitzuri vore (bore). Si sonuri ore, Befafa?

Magurale Befafa : ...

ÇARA 1

ARKABI DO MÛPOLİ

Arkabi: M̕olişen çuła ren. Hek dido koçi var skidun. Arkabis mcveşi do mskva svalepe uğun. Ğalepeşi jin mcveşi xincepe medgin. Kyamileti coxoni ruba (boğazi) dido çineri ren. Opuşepeşi jile ngolape renan.

Arkabişi şaroni M̕olişi şaronişen kai ren. Ama İrote (çanda) mçims. İnoras jini opuşepes dido mtums.

Arkabis ne koçışı ne-ti arabaşi trafiğı va ren. Ğoçışı goxtimu-ti, arabaşi goxtimu-ti kolai ren.

Opuşepes mcveşi Lazeburi oxorepe renan ama noğapes mteli (iri) binapes skidunan.

Loya

M̕oli: Turkiyeşi eni didi noğa ren. Vit milionişen dido koçi skidun. M̕oli Arkabişen didi ren.

M̕oli mcveşi noğa ren. Hek tarixuri svalepe renan. Ayasofya, Sultan Amedi, Topkapişi Sarai hak renan.

M̕olis xolo mskva mağazape, muzepe do makitabepe renan.

Ar-ti M̕olis didi ruba uğun; İstanbolişi boğazi. Turistepe mulunan do gulunan. M̕olis Arkabişen dido turisti ren.

Ama M̕olis oskidu kolai va ren. Dido araba do koçi na ren şeni trafiğı problemi ren.

Şana

3 Jini çara ikitxit do tzori cuğapış nuğarit.

- 1) Arkabi M̕olişen çuła ren.
- 2) Arkabişi şaroni M̕olişi şaronişen kai ren.
- 3) M̕oli Arkabişen didi ren.
- 4) M̕olis Arkabişen dido turisti ren.
- 5) M̕olis oskidu kolai ren.

Ho	☒	Var	☐
Ho	☐	Var	☐
Ho	☐	Var	☐
Ho	☐	Var	☐
Ho	☐	Var	☐

4 zifape oxmarit do boşı svalepe opşit.

mskva

didi (morderi)

dido (opşa)

çuğa (tzulu)

çxvapa

mtsika

1. Arkabi Vitze **şen didi** _____ noğa ren.
2. Mşoli Arkabi-_____ ren.
3. Xopa Atina-_____ ren.
4. Batumis Arkabi-_____ mçims.
5. Mşolis Arkabi-_____ koçi ren.
6. Arşaşeni Mşoli-_____ ren.

nenora

Not: ...şe(n) : Türkçedeki -den/-dan anlamını verir.

- Xopa Arkabişe(n) didi ren. *Hopa Arkabi den büyüktür.*

- Arkabi Mşolişe(n) çuğa ren. *Arhavi İstanbul'dan küçüktür.*

5 Aktivites otzkedit do noğa vana opuşe-tkvani şeni tkva-ti çarit.

Noğa-tkvanişi foto hak noçabit.

NOĞAS MUPE RENAN?

oteli

xastaxana

logonta

sinama

banka

marketi

eczaxana

mektebi

parki

karakoli

kasapı

okitabe

6 Tudenı svalepeşi coxo (yoxo) doçarıt.

sinema

parkı

marketi

mektebi

kasapı

manavı

sinema

7 Parantezi doloxeni ziñape oxmarıt do kitxalapes cuğapı meçıt.

1. Ķařu so ren (nak on)?	(kasapı)	Ķařu kasapıs ren.
2. Politzi so ren?	(karakoli)	_____
3. Bereşi nana so ren?	(marketi)	_____
4. Cameşi xoca so ren?	(came)	_____
5. Xortzi so ren?	(kasapı)	_____
6. Berepe so renan?	(parkı)	_____
7. Arabape so renan?	(arabaşi parkı)	_____
8. Kovalı so ren?	(furuni)	_____

8 Resimepes otzkedit do "mi so ren" doĉarit.

A : Ham bozo so ren?

B : Ham (haya) bozo kafes ren.

A : Ham biĉi so ren?

B : _____

A : Ham koĉi so ren?

B : _____

A : Ham oxorca so ren?

B : _____

A : Ham biĉi so ren?

B : _____

A : Ham koĉepe so renan?

B : _____

9 İkitxit.

Mixarsuvi!
Postaxana so ren?Postaxana cameşi
kvançxis ren.Mixarsuvi!
lise so ren?Lise xincişi jile
ren.

Ebruk Loyas adresi ukixams. İkitxit.

OĞOSINAPU 1

Ebru : Mixarsuvi! Ortamektebi so ren?**Loya** : Ortamektebi xincişi kvançxis ren.**Ebru** : E do, xinci so ren?**Loya** : Xinci cameşi tzoyle ren.**Ebru** : Cameşi tzoyle?**Loya** : Ho, cameşi tzoyle. Ham sokaği do jile elaxti.
Marketişen mardzva-kale (kele) goikti. Hek dzirare.**Ebru** : Dido kai. Hatzi ma vida.
Guriş Xelate!

10 Tudeni çara ikitxit.

1 Ma logontas gyari **vimxor** (pçkomup).

2 Ma çami eczaxanaşen **eşçopum**.

3 Ma mektebis **vikitxam**.

4 Ma oçkomale marketişen **eşçopum**.

5 Ma comes **vixvamam**.

6 Ma xortzi kasaşişen **eşçopum**.

7 Ma okitabes kitabi **vikitxam**.

8 Ma parkis **vister** (vibir).

11 Meleni fiilepe oxmarit do tudeni boşı svalepe opşit.

1. Ma eczaxanaşen çami _____ **eşçopum** _____.

vister, vibir

2. Ma mektebis _____.

vimxor, pçkomup

3. Ma gyari logontas _____.

vixvamam

4. Ma marketişen oçkomale _____.

eşçopum

5. Ma kasaşişen xortzi _____.

6. Ma comes _____.

vikitxam (viŭur)

7. Ma parkis _____.

8. Ma kitabişi okitabes **kitabi** _____.

ÇARA 2

ARTEŞİ OXORİ

Xela kaoba, Ma Arte gemodzin (cemodzun, mcoxons).
Çkuni oxoris otxo şuri voret; nana-çkimi, baba-çkimi,
ma do didi da-çkimi.

Çkuni (çkini, şkuni) oxoris iris ar dulya komiğunan.
Nana-çkimiş Ayşe gyodzin, jureneçi do jur tzaneri
ren. Nana-çkimi Lazuri dersişî dogurale ren. Mektebis
içalışams. Baba-çkimiş Cemili gyodzin. Baba-çkimi
garsoni ren do logontas içalışams. Baba-çkimi
nana-çkimişen didi ren. Da-çkimiş Befa gyodzin.
Befa çkimda didi ren. Eczaxanas içalışams do çami
gamaçams.

Ar-ti, ar cumadi do ar dadi miyonun. Cumadi-çkimi eçi
tzana ren bankas içalışams. Dadi-çkimi-ti muendisi
ren do nçaişî pavrikas içalışams.

Çkimi coxo (yoxo) kogiçkinan; Arte. Ma vişosum tzaneri vore. Ma kaşa ndğas mek-
tebişe vulur. Magurale vore do mektebişe vulur, **soti** var viçalışam.

12 Jini çara ikitxit do kitxalapes cuğapî meçit.

1. Arteşî nanas mu gyodzin (coxons, codzun)?

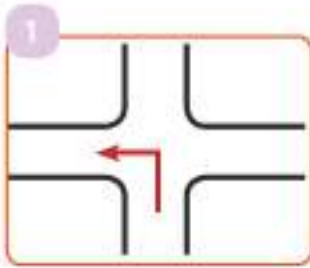
2. Arteşî babaşî mesleğî mu ren, so içalışams?

3. Arteşî baba, Arteşî nanaşen didi ren-i?

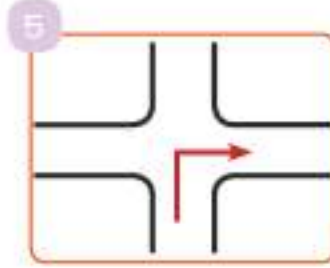
4. Befak mu gamaçams?

5. Artek içalışams-i?

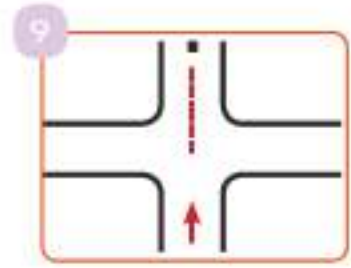
NOĞİREPE

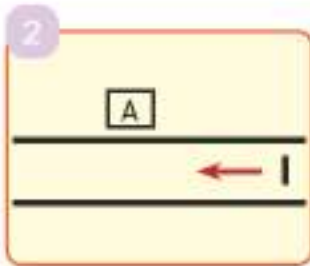
1
kvançi-kele goikti
(kvançxi-kale goykti)

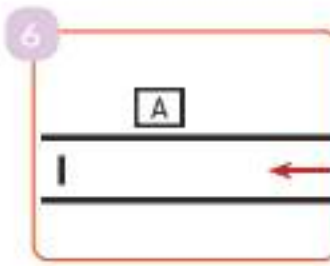
5
mardzgva-kele goikti
(mardzgva-kale goykti.)

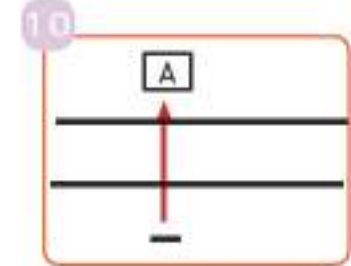
9
isa idi

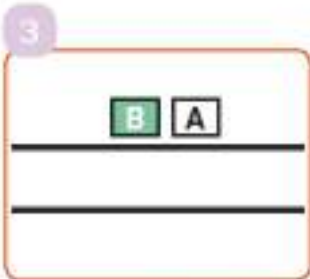
2
golaxti

6
molaxti

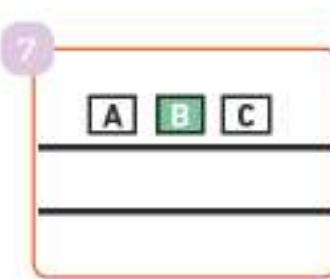

10
meyoxti (mikaxti)

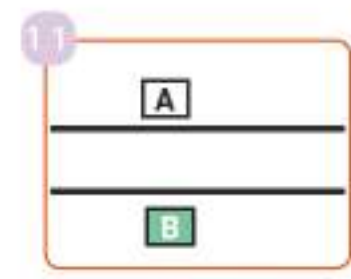
3
-kala (-şkala)

B, A-kala ren.

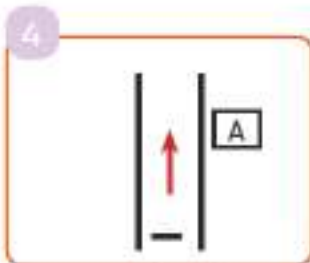
7
oşkenas

B, A do C-şi oşkenas ren.

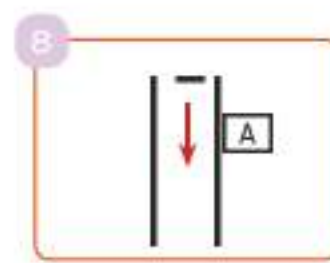

11
melekele (melenkale)

A, B-şi melekele ren.

4
elaxti

8
gelaxti (celaxti)

12
ikti (goykti)

13 Tudenı noğirepe mu renan çarıt.

mardzgva-kele kvançxi-kele elaxti golaxti molaxti gelaxti

kvançxi kele

ela

mar

ge

go.....xti

mo.....xti

So mu itkven?! Nak muya izifen?

kale = kele

mixarsuvıt = mixaresurıt

hakole = hakele

goıkti = goykıti

dzırare = dzıra-gınon

melenkale = melenkele

hek = ek

golaxta-şkule

cadaxı = cadai

14 Resimis otzkedit do ikıtıt.

A : Banka so ren (nak on)?

B : Banka, came do berberişi oşkenas ren.

A : Manavi banka-kala ren-i?

B : Var, manavi, banka-kala var ren, berberi-kala ren.

15 Jini resimis otzkedit do cuğaçı çarıt.

1

A : Banka so ren (nak on)?

B : Banka, came do berberişi oşkenas ren.

2

A : Came, berberi-kala (berberi-şkala) ren-i?

B : Var. Came, berberi-kala va ren, _____-kala (-şkala) ren.

3

A : Kasağı, so ren?

B : Kasağı, mektebi do furunişi _____ ren.

4

A : Came, berberi-kala (berberi-şkala) ren-i?

B : Var. Came, berberi-kala va ren, _____-kala ren.

5

A : E do, parki so ren?

B : Parki, furunişi _____ ren.

6

A : Logonta so ren?

B : Logonta _____ ren.

7

A : Durağışi mele (melenkale) mu ren?

B : Durağışi mele _____ ren.

16 Resimis otzkedit do ik'itxit.

- 1 A : Banka so ren (nak on)?
B : Otelisi gocišen
kvançxi-kele goikti.
Otelisi mele (melenkale) ren.

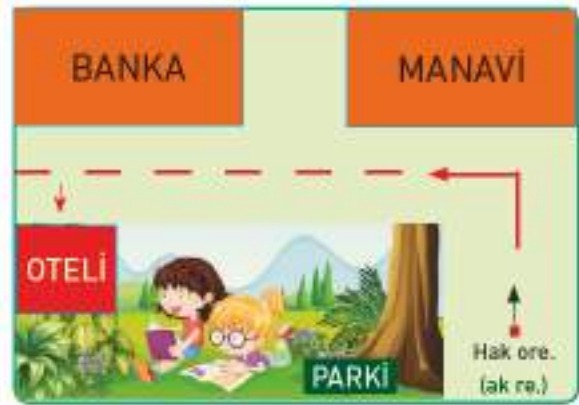
- 2 A : Oteli so ren (nak on)?
B : Parkisi gocišen
mardzgva-kele goikti.
Parkisi mele (melenkale) ren.

17 Resimis otzkedit do ç'arit.

1. Resimi

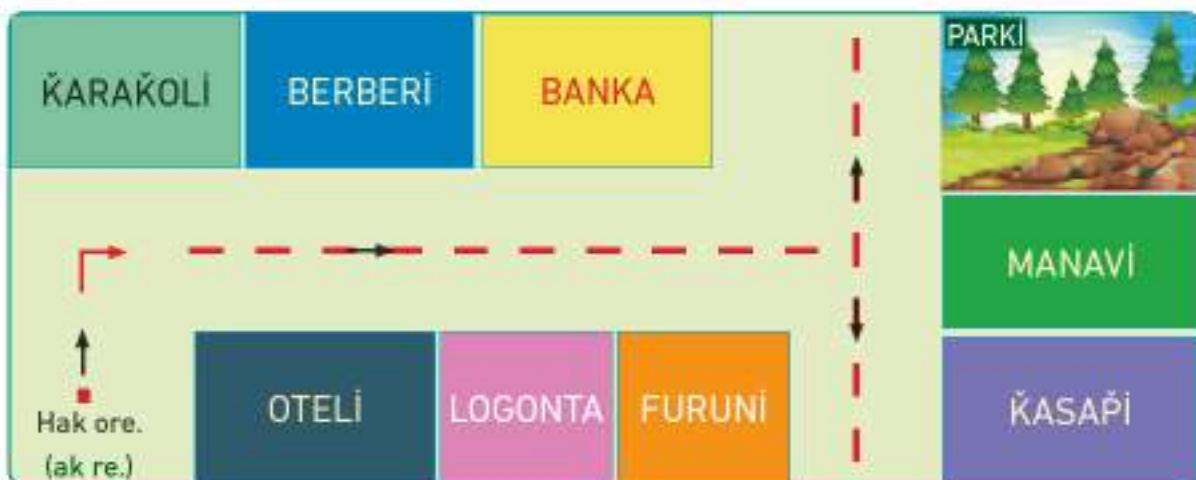
- 1 A : 1. resimis otelişe muço idare?
B : _____

2. Resimi

- 2 A : 2. resimis otelişe muço idare?
B : _____

18 Tudeni resimis otkredit do çarape ikitxit.

1

- A : Manavişe muço ilen (ixtimen)?
 B : Otelîşi ğocişen mardzgva-kele goikti. İsa isa idi. Parki do kasağışi oşkenas ren.

2

- A : Parkişe muço ilen (ixtimen)?
 B : Otelîşi ğocişen mardzgva-kele goikti. İsa isa idi. Bankaşi mele (melenkale) ren.

19 Jini resimis otkredit do çarit.

1. Bankaşe muço ilen (ixtimen)?

2. Kasağışe muço ilen (ixtimen)?

3. Furunişe muço ilen (ixtimen)?

ÇARA 3

Niucit (işkinit, isiminit).

so

tzoxle (oğinde)

oşkenas

ren

kaşulas (ukaşxes)

cameşi

parkişi

tzale

miyondri

20

Jini okosinapu niucit (işkinit, isiminit) do tudeni boşi svalepe opşit.

Şana : Xela kaoba, Arte! Hatzi _____ ore (Hus nak ore)?

Arte : Bankaşi tzox _____ vore, Şana.

Şana : Nam bankaşi tzoxle? So _____ Banka?

Arte : Ağani banka. Oteli do Logontaşi o _____ ren.
Markeşi kaş _____ ren. Si so ore?

Şana : Ma-ti ca _____ tzoxle vore.
Came mektebi do eczaxanaşi oşkenas ren.

Arte : Came, _____ mele (melenkale) ren-i?

Şana : Ho. Parkişi mele do eczaxanaşi _____ ren.

Arte : Dido kai. _____ . Hek mevulur.

Şana : Moxti. Giyondram (kçums, mķçeşum).

So mu itkven? Nak muya izifen?

Atinuri	Artaşenuri	Vitzuri	Arkaburi	Xopuri	Çxaluri
oği	oğune	oğinde	oğune	tzoxle	tzoxle
nak on?	so on?	so ren?	so ren?	so ren?	so ren?
melenkale	melenkale	mele	mele	mele	mele
miyondri	mçeşi	mçvi	mçvi	mçvi	mçvi

OĶOSINAPU 2

İpti işkinit (isiminit, iucit), ukule ikitxit.

Loya : So skidur, Şana?

Şana : Ma Arkabis pskidur.

Loya : Arkabi muperi noğa ren?

Şana : Arkabi çuťa ren ama dido mskva ren. Arkabişi doloxe ar mskva parki koren. Berepek hem parkis isteran (ibiran). Ma ortamektebişe vulur. Çkimi mektebi nçaişi pavrika-ķala (pavrika-şķala) ren.

Baba-çkimiş manavişi dukyani uğun. Baba-çkimişi dukyani belediye binaşi kaŗulas (ukaŗxes) ren. Noğaşi jile mskva opuťepe renan. Ğalepeşi jin mcveşi xincepe renan. E do, si so skidur?

Loya : Ma Mŗolis pskidur.

Şana : Mŗoli..., Mŗoli muperi noğa ren?

Loya : Mŗolis dido koçi skidun. Binape didi do gundze renan. Mŗolis mcveşi (tarix-uri) noxenepe renan. Ayasofya, Sultan Amedi, Galataşi Ķule do Ķiz Ķule dido çineri renan.

Mŗolis xolo dido çineri muzepe renan. Hentepe odziruşe turistepe mulunan.

Şana : Si, Mŗoli odziru ginon-i?

21 Tudenı cumlepe ikitxit do tzori cuğağis nuğarit.

1. Şana Arkabis skidun.	Ho ☒	Var ☐
2. Arkabi didi do mskva noğa ren.	Ho ☐	Var ☐
3. Ayasofya Męolis va ren, Ankaras ren.	Ho ☐	Var ☐
4. Şanaşı mektebi nęaişı pavrika-kala (şkala) ren.	Ho ☐	Var ☐
5. Şanaşı babas manavişı dukyani uğun.	Ho ☐	Var ☐
6. Şanaşı babaşı dukyani belediye binaşı kağulas (ukağxes) ren.	Ho ☐	Var ☐
7. Męolişı binape didi do gundze renan.	Ho ☐	Var ☐
8. Ayasofya dido çineri ren do odziru şeni turistepe mulunan.	Ho ☐	Var ☐
9. Sultan Ahmet coxoni came Xopas ren.	Ho ☐	Var ☐
10. Galataşı Kule Trağuzanis ren.	Ho ☐	Var ☐

22 Tudenı cumlepe ikitxit do tzori cuğağis nuğarit.

- Şana so (nak) skidun?

- Arkabi muperi noğa ren?

- Arkabis berepek so isteran (ibiran)?

- Şana nam mektebişe ulun?

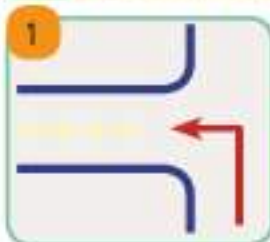
- Şanaşı mektebi so ren?

- Şanaşı babas muşı dukyani uğun?

- Męoli muperi noğa ren?

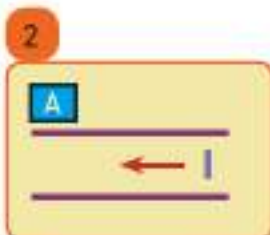
- Męolis nam mcveşi noxenepe renan?

23 Tudeni testi opşit.

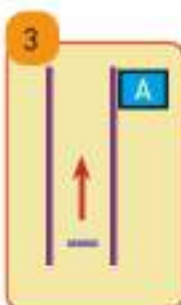
Mçita noğirek mu pgnapams?

- a. mardzgva kele goikti
- b. kvançxi kele goikti ✓
- c. isa isa elaxti
- d. isa isa gelaxti

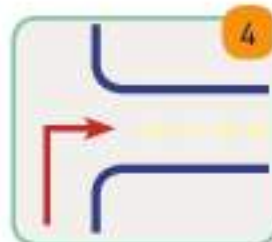
Mçita noğirek mu ognapams?

- a. golaxti
- b. gelaxti
- c. molaxti
- d. elaxti

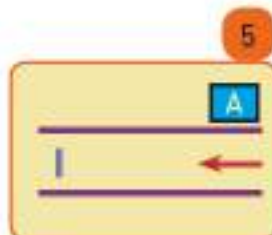
Mçita noğirek mu ognapams?

- a. golaxti
- b. gelaxti
- c. molaxti
- d. elaxti

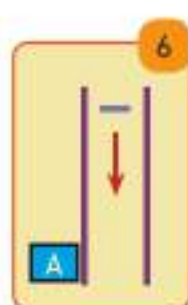
Mçita noğirek mu pgnapams?

- a. mardzgva kele goikti
- b. kvançxi kele goikti
- c. isa isa elaxti
- d. isa isa gelaxti

Mçita noğirek mu ognapams?

- a. tude
- b. vulur
- c. molaxti
- d. jin

Mçita noğirek mu ognapams?

- a. golaxti
- b. gelaxti
- c. molaxti
- d. tzilums

7

Mpöli Turkiyeşi eni didi noğa ren. Vit milioni _____ koçi skidun.

- a. -şen dido c. -şen
b. -şen çuța d. -s

8

Ma çami _____ eþçopum.

- a. onaşe c. eczaxanaşe
b. bankaşe d. logontaşe

9

Baba-čkimi garsoni ren-na so içalişams?

- a. marketis c. logontas
b. qonas d. onas

10

Logontaşi -kele goikti.
Didi ar oteli dzirare.

- a. kvançi c. mele
b. jile d. tzale

11

Nana-čkimi Lazuri dersiši dogurale ren-na so içalişams?

- a. livadis c. onfüles
b. marketis d. mektebis

12

Ma _____ vister.

- a. parkis c. -şe
b. -s d. marketis

FURŤUNAŖE GEBULUR

Bozope (kulanepe)

FurtoneŖa gebulur
Nena momçi mebulur

Biçepe

E bozo skani Ŗeni
Panda çveri gobulur

Bozope (kulanepe)

Rakanis mot geladgir
LumçiŖi xvala xvala

Biçepe

Moxti mendegiyona
Muluna Ŗkimi kala

Bozope (kulanepe)

Va megočan e biçi
Va malen skani kala

Biçepe

Ubas mu mologidzin
Muço mzuğaŖ kvançala

Bozope (kulanepe)

Mtel dadepe hak renan
Çkva heŖo var barbala

Biçepe

Ma Ŗkurina var miğun
MeŖkoçi bincupala

9. UNĪTE

MU ŅĀT?

Ham Unites:

1. Mu Ņāt
2. Mundes Ņāt
3. Mi-kala Ņāt

Andġa Sabaġoni ren. Misa do Tanak "mu ġat?" ya do isinapaman.

Tana : Ma dido mevikaċi Misa. Mu ġat?

Misa : Parkiše vidat-*i*?

Tana : Var, parkiše **mot** (*var*) vidat, sinemaše vidat.

Misa : Ĥaroni dido mskva ren. Sinemaše mot vidat, ġališe (*rubaje*) vidat.

Tana : Ģališe vidat do ġalis mu ġat?

Misa : Ģalis ċxomi ġċopat.

Tana : Var, ma ċxomi oċopu var minon (*bgorum*).

Misa : Ĥxomi oċopu var **ginon-na** (*gorum-na*) mu ġat?

Tana : Parkiše vidat do burti visterat (*vibirat*).

Ukule oxoriše vidat do gyari ġċkomat (*cari pşkomat*).

Misa : Ĥai hemoras (*vorsi hindos*), hayde parkiše vidat.

nenaora

1) Türkçede, yapalım, gidelim, oynayalım, konuşalım gibi ifadeler Lazcada aşağıdaki gibidir.

• pat.	yapalım.
• vidat.	gidelim.
• patpat.	yakalayalım.
• visterat (vibrat).	oynayalım.
• patkomat (patkomat).	iyelim.
• patvat.	ıçelim.
• viçalişat.	çalışalım.
• patçarat (mçarat).	Yazalım.

2) Fiilin sonuna "-i" eki konarak soru cümlesi yapılır.

- Oxorişe vidat-i? Eve gidelim mi?
- Burti visterat-i? Top oynayalım mı?
- Dersi viçalişat-i? Ders çalışalım mı?

3) Fiilden önce **mot** (Hopa'da "var") ifadesi konarak olumsuz cümle yapılır.

- Oxorişe **mot** vidat. *Eve gitmeyelim.*
- Burti **mot** visterat. *Top oynamayalım.*
- Dersi **mot** viçalişat. *Ders çalışamayalım.*

HOPA'DA

- Oxorişe **var** vidat. *Eve gitmeyelim.*
- Burti **var** visterat. *Top oynamayalım.*
- Dersi **var** viçalişat. *Ders çalışamayalım.*

4) **-na** : -ise anlamı verir. Eylemi belli bir koşulşa bağlar. -na eki fiilin sonuna konur. Örnek:

- ginon-na: : istiyorsan
- var ginon-na : istemiyorsan

1 Ziñape oxmarit do boşı svalepe opşit.

1. sipori	Sipori pat.	_____
2. dersi		_____
3. parkiše		_____
4. gyari		_____
5. tzkari		_____

pat
vidat
patvat
viçalişat
patkomat

MU ĀAT?

vidat

vinĉirat

viĉaliŝat

sipori ĉat

pşvat

ĉĉkomat
(pşkomat)

goptat

vukaĉat

visinapat
(biĉaramitat)

vigzalat

visterat
(vibirat)

vibirat
(ĉraĝudat)

vikitxat
(golovionat, ptkvat)

vixoronat

interneŝis viktat

foto gamaviĝat

2 Tenda do İrdenik okisinapaman. Boşı svalepe kutişi doloxeni zişapete opşit.

Dersi vişalişat.

Kitabi vişitxat.

Sinamaşe vidat.

Vixoronat.

Dopxedat do visinapat

Tenda do İrdenişi okosinapu.

Tenda : Dido meviřači Misa. Mu řat?

İrden : _____.

Tenda : Var, dersi oşalişu var minon (bgorum). Dersi mot vişalişat.

İrden : Dersi oşalişu var ginon-na _____.

Tenda : Var, kitabi okitxu var minon. Kitabi mot vişitxat.

İrden : Hemoras _____.

Tenda : Var, sinamaşe olva-ti var minon. Sinamaşe mot vidat.

İrden : Sinamaşe olva var ginon-na _____?

Tenda : Andęa oxoronu-ti var minon. Mot vixoronat.

İrden : E do, oxoronu var ginon-na mu şat?

Tenda : Mu şat!... _____.

3 Ho/ Var kĭtxala. EVULĭs otzkedit do kĭtxalapes cuĝaĝi meĝit.

Piza pĝkomat-i?

1) Ho, piza pĝkomat.

2) Var, Piza mot pĝkomat.

A : Dansi pĝat-i?

B: _____

A : Baskeli visterat-i?

B: _____

A : Dersi viĝaliĝat-i?

B: _____

A : Vincirat-i?

B: _____

A : Opuĝeĝe vidat-i?

B: _____

A : Tzkari pĝvat-i?

B: _____

4 Hatzi tkva goşuğit (koşkuğit). Mu p̄at?

1) Mu p̄çkomat?

- a. lu (luqu) p̄çkomat. ✓
- b. Mtsxuli p̄çkomat.
- c. Muxlama p̄çkomat. ✓

4) Mu p̄at?

- a. Sinemaşe vidat.
- b. Tiaŋoraşe vidat.
- c. Noğaşē vidat.

2) Mu p̄şvat?

- a. Nçai p̄şvat.
- b. Limoneta p̄şvat.
- c. Gazozī p̄şvat.

5) So goptat?

- a. Noğas goptat.
- b. Ngolas goptat.
- c. M̄polis goptat.

3) Mu visterat?

- a. Baskefi visterat.
- b. Fulboli visterat.
- c. K̄kuşi visterat.

6) So vidat?

- a. Oxorişe vidat.
- b. Germaşe vidat.
- c. Zuğaşē vidat.

5 Resimis otzkedit (notzerit) do mu p̄at çarit.

Mektebişe vidat.

Dersi-škule mu
pāt, so vidat?

Dersi-škule parkiše
vidat do visterat.

nenaora

-škule (-šukule, -şikule) : -den sonra.

- dersi-škule : *dersten sonra*
- ar saati-škule : *bir saat sonra*
- skani-škule : *senden sonra*
- saati otxo-škule : *saat 4'ten sonra*
- otxo saati-škule : *4 saat sonra*
- lumci-škule : *akşamdan sonra*

6 Tudenı kitxalapes cuğaşi meçit.

1) A: Dersi-škule oxoriše olva var minon. Mu pāt?

B: Oxoriše olva var ginon-na sipori pāt.

sipori pāt

2) A: Ondge-škule dersi oçališu var minon. So vidat?

B: _____

parkis vigzalat

3) A: Gyari-škule onciru var minon. Mu pāt?

B: _____

visinapat

4) A: Tutaçxa-škule oçališu var minon. So goptat?

B: _____

ngolas

5) A: Dersi škule osteru var minon. Mu pāt?

B: _____

vixoronat

6) A: Hatzi-škule oçališu var minon. Mu pāt?

B: _____

vukaçat

Mi-kala (mi-şkala)
dersi viçalişat?

Tenda-kala (Tenda-şkala)
dersi viçalişat.

nenaura

-kala (-şkala) : - ile, birisi ile

- Arte-kala (Arte-şkala) : *Arte ile*
- Tenda-kala (Tenda-şkala) : *Tenda ile*
- Amedi-kala (Amedi-şkala) : *Ahmet ile*

7 Tudenı kılخالapes cuğapı meçit.

1) A: Mi-kala (mi-şkala) oxorişe vidat?

B: Arte-kala (Arte-şkala) oxorişe vidat.

Arte

2) A: Mi-kala (mi-şkala) dersi viçalişat?

B: _____

Tenda

3) A: Mi-kala (mi-şkala) fuşboli vısterat?

B: _____

Loya

4) A: Mi-kala (mi-şkala) ngolaşe vidat?

B: _____

Tanu

5) A: Mi-kala (mi-şkala) vıxoronat?

B: _____

Mısa

5) A: Mi-kala (mi-şkala) kitabı vıkitxat?

B: _____

İrden

8 EVULİs otzkedit do boşi svalepe opşit.

1) Arte : Ğume burti visterat-i?

Ŗana : Visterat ama mundes visterat?

Arte : Ondĝe-şkule.

Ŗana : E do, Mi-kala (mi-şkala) visterat?

Arte : Arte-kala (Arte-şkala) visterat.

2) Arte : Andĝa dersi viĉaliŝat-i?

Ŗana : _____ ama _____?

Arte : Jur saati-şkule.

Ŗana : _____?

Arte : Misa-kala (Misa-şkala) viĉaliŝat.

3) Arte : Lumcis sinemaşe vidat-i?

Ŗana : _____ ama _____?

Arte : Saati ovro-şkule.

Ŗana : _____?

Arte : Misa-kala (Misa-şkala) vidat.

4) Arte : Ğume parkis vuĉapat-i?

Ŗana : _____ ama _____?

Arte : Dersi-şkule.

Ŗana : _____?

Arte : Misa-kala (Misa-şkala) parkis vuĉapat.

9 Hatzi (hus) maneba-tkvanis ukixit.

Cumaçxas Amedişi dobadora ren.
Hatzi "mu hediye evuçopat" ya do berepek isinapaman.

A: Ali : Kitabi evuçopat.

Tanura : **Var, kitabi mot evuçopat.** _____

B: Asiyе : Çukuleta evuçopat.

Loya : _____

C: Ayşe : Kudi evuçopat.

Misa : _____

D: Asiyе : Okune (bilgisayari) evuçopat.

Tutaste : _____

D: İrden : Oçaraşe evuçopat.

Tenda : _____

10 Cuğapı meçit, mundes evuçopat?

A: Ali : Amedis mundes kitabi evuçopat?

Tanu : **Tutaçxas kitabi evuçopat.** _____

B: Asiyе : Mundes çukuleta evuçopat?

Loya : _____

C: Ayşe : Mundes kudi evuçopat?

Misa : _____

D: Asiyе : Mundes okune evuçopat?

Tutaste : _____

D: Asiyе : Mundes oçaraşe evuçopat?

Tutaste : _____

Tutaçxa

İkınaçxa

Cumaçxa

Çaçxa

Paraske

Sabaŋoni

Mjaçxa

11 Kai iKitxit do Kitxalapes cuĝađi meĝit.

Aliği sinifik pilani ikums. Aroĝoda mu anen (vanen, qvasunonan), so idanen, mu ĉkoman do mu şvanen?

A: Ali : Aroĝoda mu oxenu ginonan (gorumt)?

Tanura : Ma aroĝoda nĉai oşu minon (bgorum).

Asiye : _____

Loya : _____

Ayşe : _____

Misa : _____

B: Ali : Aroĝoda so olva ginonan (nak olva gorumt)?

Tanura : Ma aroĝoda sinamaşe olva minon (bgorum).

Asiye : _____

Loya : _____

Ayşe : _____

Misa : _____

C: Ali : Aroĝoda mu oĉkomu ginonan (mu oşkomu gorumt)?

Tanura : Ma kapĉa oĉkomu (oşkomu) minon (bgorum).

Asiye : _____

Loya : _____

Ayşe : _____

Misa : _____

12 Tudeni zişape oxmarit do boşi svalepe opşit.

přčkomat

pşşvat

goptat

dolovikunat

vidat

přčopat

vibirat

vixoronat

vikitşat

1. Andęa dersi miğun, mektebişe **vidat** _____.
2. Dido mamşkorinen, gyari _____.
3. Tzşkari maominen (mambinen), tzşkari _____.
4. şaroni dido ini ren, pęeci porça _____.
5. Oxoris meviřači, sinamaře _____.
6. Čkuni ģalis (*orubas*) dido řxomi ren, hayde řxomi _____.
7. Stvelis ngolape dido mskva renan, ngolapes _____.
8. Ma Lazuri birapape miçkin, Lazuri _____.
9. Oxoronu çai domatzonen (*xadzi mayen*), aroğorda _____.
10. Kitabi okitşu xadzi mayen (*çai domatzonen*), kitabi _____.

13 Tudeni kitşalapes cuğaşi meçit.

Hatzi tkva mitşvit do aroğorda tağdilişi pilani pāt.

1. Tağdilis so vidat?	a) Arkabişe	b) Męoliře	c) iri (mteli)
2. So dobdęitat?	a) Otelis	b) pansiyonis	c) iri (mteli)
3. Mu pęčkomat?	a) kapça	b) muxlama	c) iri (mteli)
4. Sope bdzirat?	d) Ayasofya	b) Galata	c) Lazika
5. So viņçirat	d) zuğas	b) havuzis	c) iri (mteli)

OĀOSINAPU 2 ĩpti ĩřkinit, ukule boşi svalepe opşit.

- Arte** : Saaşi şkviti ren. So _____, mu şat?
- Evro** : Ma kave oşu minon. Āafeře _____.
- Misa** : Var! Āafeře mot vidat. Sinamas **vorsi** (kai) filimi ren. Sinamaşe vidat.
- Arte** : Var. Ma sinema___ oxtimu var minon (sinamaşe olva var bgorum).
- Misa** : Tenda, si mu oxenu ginon (si muya oxinapu gorum)?
- Tenda** : Ma var miçkin. Tkva giçkinan.
- Evro** : Hatzi (hus, huy) sinama şeni leba (yano) ren.
- Arte** : Ma-ti heşo _____ domatzonen.
- Misa** : Dido leba va ren (opşa leba var on).
- Arte** : Ma-ti skani steri var viduşunam, Misa. Hatzi leba ren. Āonseriře vidat. Ağani ar gurubi ren do Lazuri _____.
- Evro** : Hemoras konseri___ vidat.
- Misa** : Var, konseri dido karabaluği ren. Ma sinamaşe olva _____.
- Evro** : Āonseriře _____ daha kai ren.
- Misa** : Tkva juri-ti konserişe idit do Tenda do ma sinamaşe vidat.
- Tenda** : Hayde Misa, sinamaşe.
- Misa** : Ma xaziri vore. Biçepe, _____. Ukule vidzirat.
- Arte** do **Evro**: Ākuni dixo so ulurt, şe...!

14 Berepeşi okosinapu işkinit (iucit, isiminit), kitxalapes cuğaşi meçit.

1. Evros so olva unon, muşeni? _____
2. Mıas muşeni sinamaşe olva unon? _____
3. Tendas mu oxenu unon? _____
4. Artes muşeni konserişe olva unon? _____
5. Evros muşeni sinamaşe olva var unon? _____
6. Artes so olva unon? _____

15 Tudenı zıfape tkva muço tkumert (işurt)?

- B. Tudenı zıfape ikıtıt. Dogurale-tkvani kala isınapıt.
Tkva muço tkumert (işurt)?

	TURKURİ	HAM KİTABİS	TKVANEBURİ
1.	şimdi	hatzi	<u>huy</u>
2.	istiyorum	minon	_____
3.	ne	mu	_____
4.	iyi	vorsi	_____
5.	istiyorsun	ginon	_____
6.	benim	çkimi	_____
7.	hoşuma gidiyor	kai domatzonen	_____
8.	bizim	çkuni	_____
9.	biliyorum	miçkin	_____
10.	geç	leba	_____
11.	ozaman	hemoras	_____

16 Tudenī testi opšit.

Resmis otzkedit do čarit. Mu pāt?

- a. vincirat c. dopxedat
b. pčkomat d. viduṣunat ✓

Dido mamškorinen. Mu _____?

- a. pčopat c. bğarat
b. pčkomat (pškomat) d. e do mu

Hatzi dersi miğun. Ukule _____.

- a. vore c. miçkin
b. miğun d. visterat

Resmis otzkedit do čarit. Mu pāt?

- a. vixoronat c. sipori pāt
b. vukaṗat d. dopxedat

Ar mutu oṣu minon. Mu _____?

- a. visinapat c. pšvat
b. bğarğalat d. ptkvat

Nanas hediye _____?

- a. pčarat c. evuçopat-i
b. bğarat d. vincirat

7

Dersi-_____ so vukaçat?

- a. jile c. mkule
b. tzale d. -şkule

8

Dersi _____ var minon (bgorum).

- a. şat c. oçalışu
b. ptsadat d. visinapat

9

Sipori oxenu var ginon___ mu şat?

- a. so c. var
b. mot d. -na

10

Andęa mutu _____ şarar.

- a. vincirat c. sipori şat
b. mot (var) d. vincirat

Mi- _____ parkişe vidat?

- a. muperi c. muşenı
b. -şala (-şkala) d. mundes

12

Mundes sinemaşe _____ ?

- a. vidat c. sonuri
b. mot d. vorşat

TZULU BOZO

Tzulu bozo soni re
 Dido heyar, dido oroponi re
 Tolepeşen belli ren
 İrişen yar, irişen nosoni re

Guri gurişi yeris
 Va ren heyar, va ren xalaği-skani
 Bazi gdzira mu iven
 Moxti hoyar, moxti do mani mani

Kelabaru kalaşi
 Yari hoyar, yari dililu Paşi
 Nosis vulur movulur
 Yari heyar, yari gomaşinaşi

Si mele do ma mole
 Sole gdzira, sole gdzira ma sole
 Tzkariş kukuma ezdi
 Moxti heyar, moxti do ğaliş kele

Helimişi Xasani

10. UNİTE

ŞURĖA OBA

Ham Unites:

1. Zabunobape
2. Tzkunepe/ tzunape
3. Xura-çkuni

OKOSINAPU 1

Tudeni okosinapu ipti işkinit (iucit, isiminit).

Maguralepe sinifis renan. Dogurale-nişi-kala isinapman.
(Talebepe sinifis renan do mualimi-nişi-şkala isinapaman)

- Dogurale : Andğa muço'ret, berepe (muçoşi yet berepe)?
- Loya : Andğa ma kai (vorsî) var vore. Zabuni (xarmeli) vore.
- Dogurale : Ho-i? So gatzkunen (nak gatzunen), mu gağoden?
- Loya : Ma dido ti matzkunen (ti matzunen, ti mtzkuns).
- Dogurale : Si mu gağoden, Arte?
- Arte : Ma-ti korba matzkunen. Dersi var maçalışen.
- Dogurale : E do, si mu gağoden, Şana?
- Şana : Maxvalen. Dido maxvalen.
- Dogurale : Si mutu gağoden-i, Tenda?
- Tenda : Ma kibiri matzkunen (kibri matzunen, (kibri mtzkuns).
Dido kibiri tzkuni (kibri tzuna) miğun.
- Dogurale : E do mu p̄at, berepe?
- Berepe : Andğa iri zabuni voret. Oxorişe vidat do dovişvacat.

Muço're?
Mu gağoden?

ZABUNOBAPE
XARMELOBAPE

Ali matzkunen.
Ali matzunen.
Qali mtzkuns.

Şka matzkunen.
Şka matzunen.
Şka mtzkuns.

Guri matzkunen.
Guri matzunen.
Guri mtzkuns.

Ķibiri matzkunen.
Ķibri matzunen.
Ķibiri mtzkuns.

Korba matzkunen.
Korba matzunen.
Korba mtzkuns

Ti matzkunen.
Ti matzunen.
Ti mtzkuns.

Mçxapa miğun.

Ķiti memakvatu.

Maxvalen.

nenaora 1

Lazcada "Bir yerim ağrıyor." derken aşağıdaki ifade kullanılır. Biz bunlardan ortadaki kullanacağız.

• ma	matzunen	matzkunen	mtzkuns	benim ... ağrıyor.
• si	gatzunen	gatzkunen	ktzkuns	senin ... ağrıyor.
• hemus	atzunen	atzkunen	tzkuns	onun ... ağrıyor.
• çku	matzunen ^{an}	matzkunen ^{an}	mtzkun ^{an}	benim ... ağrıyor.
• Tkva	gatzunen ^{an}	gatzkunen ^{an}	ktzkun ^{an}	senin ... ağrıyor.
• Hentepes (Hinis)	atzunen ^{an}	atzkunen ^{an}	tzkun ^{an}	onun ... ağrıyor.

1 Resimepe do çarape okozadit.

1

2

3

a. şka matzkunen

b. maçinden

c. korba matzkunen

d. kibiri matzkunen

e. ti matzkunen

g. mçxapa (mçxopa) miğun

4

5

6

nenaora 2

• ma	maxvalen	öksürüyorum	maçinden	hapşırıyorum
• si	gaxvalen	öksürüyorsun	gaçinden	hapşırıyorsun
• hemus	axvalen	öksürüyor	açinden	hapşırıyor
• çku	maxvalenan	öksürüyoruz	maçindenan	hapşırıyoruz
• Tkva	gaxvalenan	öksürüyorsunuz	gaçindenan	hapşırıyorsunuz
• Hentepes (Hinis)	axvalenan	öksürüyorlar	açindenan	hapşırıyorlar

2 EVULİs otzkedit do tudeni kitxalapes cuğapî meçit.

1. Si ti gatzkunen-i?

Var, ma ti var matzkunen, korba matzkunen.

2. Si korba gatzkunen-i?

3. Si şka gatzkunen-i?

4. Si gaçinden-i?

5. Si kuçxe gatzkunen-i?

6. Si guri gatzkunen-i?

7. Si gaxvalen-i?

3 Kıtıxalapes cuğaşi meçit. Kıtışı doloxeni zıfape oxmarit.

1) So gatzkunen?

(nak gatzunen?)

şka mçxapa (mçxopa) kuçxe xe

2) Mu gağoden?

ali (qali) ti (dudi) korba (kolba) kibiri (kibri)

1. Loyas ti atzkunen. Si so gatzkunen?

Ma kuçxe matzkunen.

2. Artes korba atzkunen. Si so gatzkunen?

3. Şanas axvalen. Si mu gağoden?

4. Tendas kibiri atzkunen. Si so gatzkunen?

5. Teonas şka atzkunen. Si so gatzkunen?

6. Tanuras guri atzkunen. Si so gatzkunen?

7. İrdenis kuçxe atzkunen. Si mu gağoden?

8. Tutastes xe atzkunen. Si so gatzkunen?

4 Resimepe do çarape okozadit.

1 mçxapa uğun
(mçxopa uğun)

2 ti tzkuni
(ti tzuna)

3 şka tzkuni
(şka tzuna)

4 axvalen

5 Tudeni tkvalapete okosinapus na ren boši svalepe opšit.

1

Dido tzkuni miğun.

2

Ma-ti korba matzkunen.

3

Mu gağoden

4

E do mu pāt

5

maxvalen.

6

Oxoriše vidat do dovišvacat.

7

dido ti matzkunen.

8

si mu gağoden

9

Andğa mučo'ret

Dogurale : _____, berepe?

Loya : Andğa ma kai var vore.

Dogurale : Ho-i? Muşeni kai var ore? _____?

Loya : Ma _____ (matzunen, mtzkuns).

Dogurale : Si mu gağoden, Arte?

Arte : Ma-ti korba matzkunen. Dersi var maçalışen.

Dogurale : E do, _____ Şana?

Şana : Ma-ti _____. Dido maxvalen.

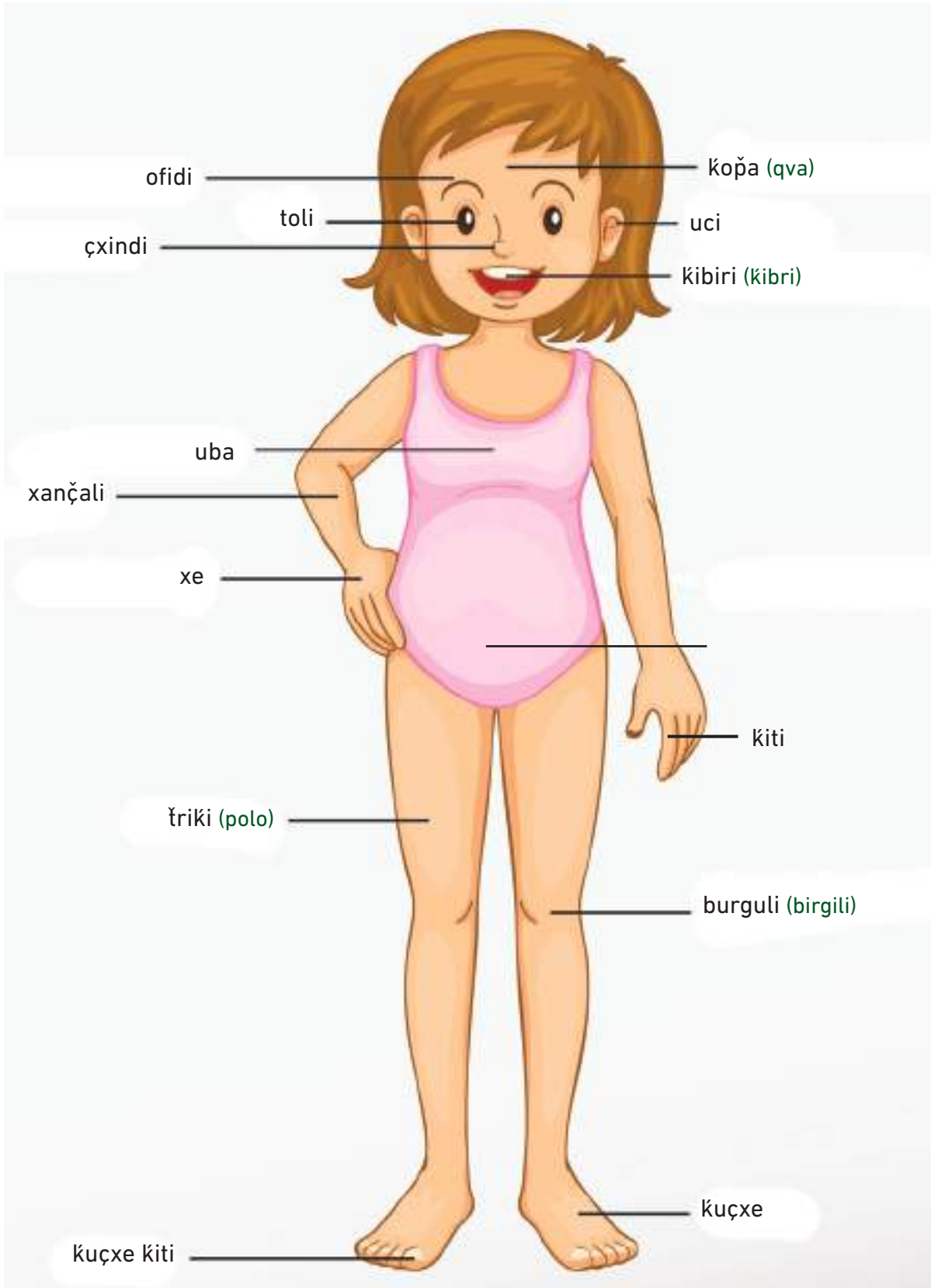
Dogurale : Si mutu gağoden-i Tenda?

Tenda : Ma kibiri matzkunen, _____.

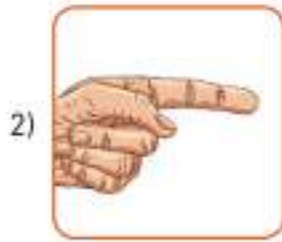
Dogurale : _____, berepe?

Berepe : Andğa iri zabunı (xarmeli) voret. Do, dersi mot pāt.
_____.

XURA-ÇKUNI

6 Resimepe do çarape okozadit.

a. kibiri (kibri)

f

b. toli

c. toma

ç. kiti

ç. kuçxe

d. uci (quci)

7 Tudenî resimepeşi coxope (yoxope) doçarit.

nenaora 3

1) "-na" şartlı cümle kurmak için kullanılır.

Örnek:

- gaztkunen-na ağırıyorsa
- gaxvalen-na öksürüyörsan
- ginon-na istiyörsan
- ganciren-na uykun varsa

2) Türkçede, yapalım, gidelim, oynayalım, konuşalım gibi ifadeler Lazcada aşağıdaki gibidir.

- Mu **pare?** Ne yapacağım?
(Mu pa-minon)
- Sipori **are.** Spor yapacaksın.
(sipori qva-ginon)
(sipori vare)
- **şvare.** İçeceksin.
(şva-ginon)
- dişvacare. Dinleneceksin.
(dişvaca-ginon)
- içxare. Yıkayacaksın.
(içxa-ginon)
- incirare. Uyuyacaksın.
(incira-ginon)
- çkomare. Yiyeceksin.
(şkomare)
(çkoma-ginon)

8 İptineri EVULİs otzkedit do boşı svalepe opşit.

1

A : Muço're, Arte?

B : Mçxapa (mçxopa) miğun. **Mu pare?**

B : **Mçxapa giğun-na** tzkari şvare.

2

A : Muço're, Loya?

B : Ti matzkunen. _____?

A : _____ **incirare.**

3

A : Muço're, Arte?

B : Kibiri matzkunen. _____?

A : _____ kibiri içxare.

4

A : Muço're, Arte?

B : Maxvalen. _____?

A : _____ çami şvare.

9 Tudenî cumlepe artikati-kala okozemcit.

1. Ti gatzkunen-na

a. İncirare.

2. Gamşkorinen-na

e. çami şvare.

3. Zabuni ore-na

f. toxlorişe idare.

4. Maçi giğun-na

h. anetremani are.

5. Ganciren-na

g. dersi içalışare.

6. Dersi giğun-na

b. gyari çkomare.

10 Tudenî cumlepes xetape renan. Tzori-muşî doçarit.

1. Ma ti atzkunen.

Ma ti matzkunen.

2. Si korba matzkunen.

3. Şanas şka gatzkunen.

4. Si ali (qali) atzkunen.

5. Loyas kuçxe gatzkunen.

6. Ma guri gatzkunen.

7. Tutastes kiti matzkunen.

11 Tudenî kitxalapes çuĝaĝi meçit.

1. Muço're?	Ķai (vorsî, vrosî) var vore, zabunî vore.
2. Xarmelî ore-i?	_____
3. Mu gaĝoden?	_____
4. So gatzkunen?	_____
5. Gaxvalen-i?	_____
6. Amserî ordo incirare-i?	_____
7. Çumanîşe ordo moiselare-i?	_____
8. Ķaĝa ndĝas parkis igzalare-i?	_____
9. Çamepe-skani şvare-i?	_____
10. Ķai oçkomale çkomare-i?	_____

12 İptî EVULİs otzkedit do tudenî kitxalape artikatis ukitxit.

EVULİ:

Şana: Ganciren-na mu are, Arte?

Arte: Manciren-na vincirare, Şana?

- Gamşkorinen-na mu are? _____.
- Tzkari gaominen-na (gambinen-na) mu are? _____.
- Ti gatzkunen-na mu are (mu qvaginon)? _____.
- Dersi giĝun-na mu are? _____.
- Dizabunî-na mu are? _____.
- Gaxvalen-na mu are? _____.

13 Tudeni zişape oxmarit do boşi svalepe opşit.

Loya : Mu gaşodu?

Tenda : Ti matzkunen (ti matzunen, ti mtzkuns).

Loya : Ti gatzkunen-na çami şvare.

Dido var şkomare.

Çami şvare.

şoxşorişe idare.

Dişvacare.

Doxedare.

Ame : Mu gaşodu?

İsma : Mçxvapa _____ ?

Ame : _____.

Loya : Mu gaşodu?

Tenda : Guri _____ ?

Loya : _____.

Ali : Mu gaşodu?

Eze : Dersi mişun.

Ali : _____.

Ame : Mu gaşodu?

İsma : Kuçxe matzkunen.

Ame : _____.

ÇARA 1

TENDAŞI ZABUNOBA

Xela kaoba, bozope do biçepe! Ma Tenda gemodzin (cemodzun, mcoxons).

Ham ndgalepes dido kai var vore. Mu mağoden ma-ti var miçkin (mişkun). Bazi ti matzkunen (matzunen), bazi korba matzkunen, bazi-ti ali (qali) matzkunen.

Mu pa, muço pa do ham derdişe pçital... Jur xaffa tzoyle (oğine) toxlorişe mendapti (mendaffi).

Toxlorik mu gağoden, muşeni moxti, ya do miçkitxu.

Zabuni vore, ma vutzvi toxloris.

E do, so gatzkunen, ya toxlorik.

Toxloris iri-kale matzkunen, ma vutzvi. Mu pare, muço pare do ma ham derdişe pçitare, e toxlori-çkimi?

Toxlorik ar muayene domtzopxu. Ti, ali, korba, iri-kale komitsadu. Ar mutxate gu-ri-çkimi iucu (isiminu, işkinu).

Muhimi mutu var giğun, ya mitzu. Hatzi (hus) ar laceta giçarare. Eczaxanaşe idare do çamepe-skani eçopare. Ukule oxorişa idare do dişvacare. Çamepe-skani şvare.

E do, viçkaimare-i e toxlori-çkimi?

Ho, moro, mutu var giğun. Ordo içkaimare, ya mitzu do oxorişa mendamoşku.

Hatzi oxoris dovişvacer. Kai (vorsî) vore.

14 Ham çaraşi gurişgnapa (ana fikir) mu ren?

A. Tendaşi dobadora

B. Tendaşi zabunoba

C. Tendaşi dolokuna

D. Tendaşi xvalanoba

15 Tendaşi Zabunoba ikitxit do tudeni kitxalapes cuğaşi meçit.

1. Ham ndğalepes Tenda muço ren?
2. Tendas mu ağoden?
3. Tendas so atzkunen (atzunen)?
4. Tenda foxtorişe mundes idu?
5. Tindak foxtoris mu utzu?
6. Foxtorik Tendas so (nak) utsadu?
7. Foxtorik Tendas mu utzu?
8. Foxtorik Tendas mu uçaru?
9. Foxtorik Tendas mu are (vare, qva-ginon) utzu?
10. Hatzi Tindak mu ikums (ikoms, ikips)?

16 Tendaşi Zabunobas otzkedit do tudeni boşi svalepe opşit.

1. Ham _____ dido kai var vore. Mu mağoden ma-ti var _____.
2. Bazi ti _____, bazi-ti _____ matzkunen.
3. _____ foxtorişe mendapti (mendafti).
4. Foxtorik mu _____, muşeni moxti, _____ mikitxu.
5. Foxtoris _____ matzkunen, _____.
6. Hatzi (hus) ar laceta _____, Eczaxanaşe çamepe-skani _____.

17 Resime pes otzkedit do testepes cuğaşi meçit.

1

Ganciren-na _____.

- a. vincirare b. incirare ✓
c. ağoden d. mağoden

2

Şana ___ ti atzkunen.

- a. -s b. -k
c. -b d. -a

3

_____ gatzkunen?

- a. so (nak) b. mik
c. muperi d. mişi

4

Dersi giğun-na _____.

- a. matzkunen b. ıçalışare
c. şvare d. incirare

5

Şana ___ mu ağoden?

- a. -k b. -s
c. -a d. -b

6

_____ gağoden?

- a. mik b. mişi
c. mundes d. mu

7

Jini resimis mu dziremt?

- a. kitepe b. korba
c. kuçxe d. guri

8

Bozos mu ağoden?

- a. mçxapa (mçxopa) b. guri
c. zuğa d. topuri

9

Ham koçi mu ren?

- a. zabuni (xarmeli) b. foxtori
c. hemşire d. muendisi

10

Biçis so atzkunen?

- a. korba b. şka
c. kuçxe d. kibiri

11

Bozok mu şums?

- a. çami b. mja
c. nçai d. tzkari

12

Zabuni (xarmeli) ore-na mu are?

- a. ixoronare b. incirare
c. foxtorişa idare d. sipori are

MOXTU KOCELAXEDU

Moxtu kocelaxedu
Ntsana-şkala msorida
Nusalepe da-şkimi
Bozopes tisy a vida

Anderi na naşkvare
Axir oxori-skani
Mo var gokomocaman
Komoxtu ora-skani

E dumani dumani
Nak ulur mani mani
Nana do baba-skanik
Nuķu okoduman-i?

Mpulera kodolodu
Toli-ti var idziren
Bozo şuri do guri
Ezmocepes madziren

Anonimi

CUĞAŖIŐI NĶOLAPE

CUĞAŖIŐI ŶILAPE

1. UNĶTE

BUŦĶA 12, EVULĬ 1

1. kitabepe
2. gejiლაჲე
3. antape
4. ceŶvelepe
5. oaraŶepe
6. okunepe

BUŦĶA 13, EVULĬ 2

1. abu
2. gejiლაჲე
3. anta
4. ceŶveli
5. oaraŶe

BUŦĶA 13, EVULĬ 3

1. kitabi
2. gejiლაჲე
3. anta
4. ceŶveli
5. oaraŶe
6. makasi

BUŦĶA 15, EVULĬ 4

2. Ham omtzulaŶe va ren, okune ren.
3. Ham abu va ren, kitabi ren.
4. Ham oaraŶe va ren, omtzulaŶe ren.
5. Ham ceŶveli va ren, gejiლაჲე ren.

BUŦĶA 15, EVULĬ 5

2. omtzulaŶe
3. bii
4. Ŷefferi
5. abu

BUŦĶA 15, EVULĬ 6

2. Ma jur omtzulaŶe miğun.
3. Ma sum okune miğun.
4. Ma otxo gejiლაჲე miğun.

5. Ma xut kitabi miğun.

6. Ma ar abu miğun.

BUŦĶA 17, EVULĬ 7

2. okune
3. oaraŶe
4. xesaŶule
5. karŶali

BUŦĶA 18, EVULĬ 9

2. var
3. var
4. var
5. ho
6. var

BUŦĶA 19, EVULĬ 10

1. Bozos Asiye gyodzin (codzun, coxons).
2. Var, oŶkenani mektebiŶe ulun.
3. Ho, AsiyeŶ çanta-muŶi xazirums.
4. AsiyeŶi antas OaraŶe, kitabi, abu do gejiლაჲე ren.
5. Asiyes jur gejiლაჲე uğun.
6. AsiyeŶi majura gejiლაჲე-kimi cğaŶa ren.
7. AsiyeŶen oaraŶete arum, gejiლაჲეŶe geji-lums.

BUŦĶA 19, EVULĬ 11

1. gegodzin (cegodzun, gcoxons).
2. arum
3. pxazirum
4. arum
5. oaraŶepe-kimi
6. peri
7. OŶkenani

BUŤKA 22, EVULI 12

1. doxedi
2. čari
3. ikitxi
4. otzkedi
5. idi
6. xe ekozdi
7. dostibi
8. gejlil
9. işkini (niuci, nisimini)
10. ğari

BUŤKA 23, EVULI 14

2. mot čarum
3. mot ğarum
4. xe mot ekozdum
5. mot gejlilum
6. mot doxedur
7. mot işkinam (mot iucam, mot isimin)

BUŤKA 23, EVULI 1

2. sinifi
3. baskeşişi saloni
4. okitabe
5. mudirşi oda
6. mektebişi avla (ofuše, koda)

BUŤKA 26-27, EVULI 16

2. a. okitxu
3. b. -te
4. b. ham - hem
5. d. -şkule
6. b. isterit (ibirit)
7. b. mişi
8. a. eni
9. b. dostibi
10. a. ukule
11. b. kai domatzonen
12. d. sinifis

2. UNİTE

BUŤKA 31, EVULI 1

1. tutaçxa
2. sabaşoni
3. şaraske
4. cumaçxa
5. mjaçxa
6. çaçxa
7. ikinaçxa

BUŤKA 32, EVULI 3

2. şaraske
3. şaraske
4. sabaşoni
5. mjaçxa
6. cumaçxa

BUŤKA 34, EVULI 4

2. masumani
3. maxutani
4. maşkitni
5. maçxorani
6. majurani
7. maotxani
8. maaşani
9. maovrani
10. mavitani

BUŤKA 35, EVULI 5

2. majurani
3. maxutani
4. masumani
5. maovrani
6. maotxani
7. maşkitani
8. maarani

BUŤKA 36, EVULI 6

2. ho
3. ho
4. ho
5. ho
6. ho

BUŤKA 37, EVULI 7

2. a. Čumani cumaçxa ren.
2. b. Ğoma tutaçxa orfu.
3. a. Čumani çaçxa ren.
3. b. Ğoma ikinaçxa orfu.
4. a. Čumani řaraske ren.
4. b. Ğoma cumaçxa orfu.
5. a. Čumani sabařoni ren.
5. b. Ğoma çaçxa orfu.
6. a. Čumani mjaçxa ren.
6. b. Ğoma şaraske orfu.
7. a. Čumani tutaçxa ren.
7. b. Ğoma sabaşoni orfu.

BUŤKA 38, EVULI 9

2. İngilizuri ren.
3. saaşi 12.00s (vişojuris) gyoçkams (coçams).
4. saaşi 15.00s (vişoxutis) içoden.
5. 11.00 (vişoarıs) do 12.00 (vişojuris)

BUŤKA 39, EVULI 10

2. Şanas ondġeri-şkule (yema-şukale) muz-iġi dersi uġun.
3. Ma ondġerişi tzoxle (ŗri yemas) İngilizuri dersi miġun.
4. Artes ondġerişi tzoxle (ŗri yemas) Lazuri dersi uġun.
5. Ma ondġeri-şkule (yema-şukale) drama dersi miġun.

BUŤKA 40, EVULI 11

2. Artes çaçxas İngilizuri dersi uġun.
3. Artes tutaçxas Lazuri dersi uġun.
4. Siporişi dersi tutaçxas uġun.
5. Ma Lazuri dersi cumaçxas miġun.
6. Artes jur saafi Tarixişi dersi uġun.
7. Artes þarasķes xut dersi uġun.

BUŤKA 41, EVULI 12

- A. Jini çaraşi gurişgnapa Misaşi dersepe ren.
- B. Misaşi dersepeşi liste tkva xazirit.

BUŤKA 43, EVULI 15

2. Tutaçxaşi tzoxleni ndġa mjaçxa ren.
3. Cumaçxaşi ukuleni ndġa çaçxa ren.
4. Cumaçxaşi tzoxleni ndġa ikinaçxa ren.
5. Çaçxaşi ukuleni ndġa þarasķe ren.
6. Çaçxaşi tzoxleni ndġa cumaçxa ren.

BUŤKA 44-45, EVULI 16

2. a. meptare. 3. c. majurani 4. b. vorŗit
5. d. vidare 6. d. maaşani 7. d. çaçxa
8. c. mu þare 9. b. ukuleni 10. b. miġuŗu
11. b. vorŗi 12. a. şkule

3. UNITE

BUŤKA 51, EVULI 1

1. mbulora 2. kundura 3. ktsapa 4. şaxva
5. xriŗtona 6. tzanaaġani 7. aŗrili
8. çxalva 9. tzilva 10. maisi

BUŤKA 52, EVULI 2

1. PURKĪNORA: marŗi, aŗrili, maisi
2. MONĀĪNORA: mbulora, ktsapa, aġustozi
3. STVELI: çxalva, şaxva, tzilva
4. ĪNORA: xriŗtona, tzanaaġani, kundura

BUŤKA 52, EVULI 3

1. tzanaaġani 2. kundura 3. marŗi
4. aŗrili 5. maisi 6. mbulora
7. ktsapa 8. aġustozi 9. çxalva
10. şaxva 11. tzilva 12. xriŗtona

BUŤKA 53, EVULI 4

3. maisişi viŗoxuti
4. tzanaaġanişi ari
5. şaxvaşi sumi
6. tzilvaşi eçi
7. tzilvaşi şkiti
8. mbuloraşi eçi do jur
9. marŗişi sumi
10. mbuloraşi eçi do xuti
11. aġuŗtozişi viŗoafi
12. ktsapaşi eçi do viti

BUŤKA 54, EVULI 6

1. ktsapa 2. aŗrili 3. şaxva 4. tzanaaġani
5. kundur 6. ktsapa

BUŤKA 54, EVULI 7

1. tzanaaġani 2. marŗi, maisi 3. ktsapa
4. çxalva, tzilva (stveli)

BUŤKA 56, EVULI 9

1. PURKINORA: marți, aprili, maiși
2. MONČINORA: mbulora, ktsapa, ađustozi
3. STVELI: xalva, şaxva, tzilva
4. INORA: xristona, tzanaağani, kundura

BUŤKA 56, EVULI 10

2. xalvaşi tzoxleni (oğindeni) tuta ağuştozi ren.
3. şaxvaşi ukuleni (ukaxeneri) tuta tzilva ren.
4. şaxvaşi tzoxleni (oğindeni) tuta xalva ren.
5. Tzilvaşi ukuleni (ukaxeneri) tuta xristona ren.
6. Tzilvaşi tzoxleni (oğindeni) tuta şaxva ren.
7. Maisişi ukuleni (ukaxeneri) tuta mbulora ren.
8. Maisişi tzoxleni (oğindeni) tuta aprili ren.

BUŤKA 58, EVULI 11

2. Ar tzanas nako 12 tuta ren.
3. Ar stvelis nako 4 tuta ren.
4. Inora xristonas gyokams.
5. Purkinora marşis gyokams.
6. Stveli xalvas gyokams.
7. Ho, tzanağani inoraşi tuta ren.
8. Var, ktsapa stvelişi tuta va ren.

BUŤKA 58, EVULI 12

2. ho 3. ho 4. var 5. var 6. var 7. var 8. ho

BUŤKA 59, EVULI 13

2. Kudi inoras gevitum.
3. Tişortı moninoras dolovikunam.
4. şortı moninoras movidum.
5. şazağı inoras dolovikunam.
6. şeci tzineki inoras movidum.

BUŤKA 62, EVULI 15

1. vit : 10
2. vişoar : 11
3. ei : 20
4. ei do xut : 25
5. jurenei : 40
6. jurenei do jur : 42
7. sumenei : 60
8. oşi : 100
9. juroşi jurenei : 240
10. xutoşi : 500
11. jurşilya vişojur : 2012

BUŤKA 63, EVULI 16

1. ei do vişosum : 33
2. jurenei do vişoxut : 55
3. sumenei do vişovro : 78
4. otxoneçi do jur : 82
5. sumeneçi do xut : 65
6. otxoneçi do vit : 90
7. otxoneçi do vişosum : 93
8. otxoneçi do xoro : 89
9. jurenei do jur : 42
10. juroşi ei do xut : 245

BUŤKA 64, EVULI 17

2. Saşi aşi ren.
3. Saşi vişoari ren.
4. Saşi ovro ren.
5. Saşi vişojuri ren.
6. Saşi xuti ren.

BUŤKA 66-67, EVULI 20

2. c. stveli (cuzi). 3. b. tzanaağani
4. d. moninora 5. c. stveli (cuzi)

6. d. giğun-na 7. c. miğun
8. a. sum 9. a. mtums 10. b. aprili
11. d. vidare 12. d. dolovikunare

4. UNÏTE

BUŤKA 75, EVULI 5

2. Marťiťi aťi/ jureneçi
3. Xristonaťi otxo/ jureneçi
4. Çxalvaťi viti/ eçi
5. Ťaxvaťi viťoxuti/ viťoaťi
6. Maisiťi eçi/ sumeneçi
7. apriliťi ari/ sumeneçi do xut

BUŤKA 75, EVULI 8

dobadora - dovibadi - tzaneri - çandas - xel-eri - eyodzin (yodzin) - mundes - mundes

BUŤKA 75, EVULI 8

2. b. stvelis (cuzis). 3. b. viťojur

4. b. Nako tzaneri ore
5. a. Nam tutas dibadi (diini)
6. a. maisiťi xuti ren
7. a. maisiťi eçiť
8. c. tzaneri
9. a. momçes
10. d. eyodzin (yodzin)

5. UNÏTE

BUŤKA 85, EVULI 1

2. ğali 3. ntsa 4. ngola 5. ťoba 6. zuğa
7. zeni 8. germa 9. skuri 10. zuğaťici

BUŤKA 85, EVULI 3

2. Ho, ham ngola ren.
3. ho, ham zurgi ren.
4. Ho, ham ťoba ren.
5. Ho, zuğa (mzoğa) ren.

6. Ho, ham germa ren.

BUŤKA 88, EVULI 5

2. Hatzi oxoris vore.
3. Oxoris dersi viçaliťare.
4. Germa ren.
5. Memlekeťis çxomi pçopare.
6. Ma zuğa maoropen.
7. Oxoriťe ar saati doloxe vidare.

BUŤKA 91, EVULI 8

1. Ho, kaťu nçaťi (çaťi) jin ren.
2. Ho, kaťu ncalepeťi oťkenas ren.
3. Var, kaťu nçaťi tude va ren.
4. Ho, kaťu nçaťi tude ren.
5. Ho, kaťu nçaťi mele ren.
6. Ho, kaťu neknaťi tzoxle ren.

BUŤKA 93, EVULI 9

2. var 3. ho 4. var 5. ho
6. var 7. var 8. ho 9. ho 10. var

BUŤKA 94, EVULI 10

2. Coğori (laçi) serendeťi jin (naylaťi jin) va ren, serendeťi tude ren.
3. Ťaťu serendeťi (naylaťi) tude va ren, serendeťi jin ren.
4. Puci coğoriťi jile (laçiťi jile) ren.
5. Mtuti oxoriťi tzale va ren, oxoriťi jile ren.
6. Ťaťu oxoriťi jin va ren, serendeťi jin ren.
7. Ncalepe oxoriťi tzale va ren, ncalepe oxoriťi kaťulas ren.

BUŤKA 95, EVULI 11

2. Coğori oxoriťi mele ren.
3. Ťaťu oxoriťi mele ren.
4. Ťinçi oxoriťi jin ren.
5. Bere oxoriťi tzoxle (oğinde) ren.

6. Pukuri (purki) oxorişi tzoxle (oğinde) ren.

BUŤKA 98, EVULI 14

2.1. ngola 2.2. germa 2.3. zurgi

3.1. zeni, 3.2. germa 3.3. rakani (zurgi)

4.1. ğali 4.2. zeni 4.3. xinci

BUŤKA 100-101, EVULI 16

2. a. kaþula (uķaçxe) 3. b. oxorişi 4. b. -şi
5. d. biçişi 6. b. jin 7. b. doloxe 8. c. kaþula
(uķaçxe) 9. b. tzale 10. b. jile 11. b. çantaşi
12. b. jin

6. UNİTE

BUŤKA 107, EVULI 1

2. İxi bars (ixi ibas).
3. Mturi mtums do ini ren.
4. Mçima mçims.

BUŤKA 107, EVULI 2

2. ini/ ini mayen (maven, maqven)
3. çxvapa/ çxvapa mayen
4. çxvapa/ çxvapa mayen
5. çxvapa/ çxvapa mayen
6. ini/ ini mayen (maven, maqven)

BUŤKA 107, EVULI 3

2. Ťaroni jureneçi derece ren.
3. Ťaroni ovro derece ren.
4. Ťaroni eçi do xut derece ren.

BUŤKA 109, EVULI 5

2. doba 3. mapxa 4. mapxa 5. mapxa 6.
mapxa

BUŤKA 111, EVULI 7

2. İxi bars do xut derece ren.
3. Mjora mjors do eçi do vit derece ren.

4. Mapxa ren do vişoxut derece ren.

5. Mturi mtums do eksi vişoxut derece ren.

6. Mçima mçims do xut derece ren.

BUŤKA 116, EVULI 12

2. d. mçims-na 3. b. ixi bars-i
4. b. mçima do mturi 5. d. mtums (mtups)
6. d. giğun-na 7. d. ini (qini)
8. c. buŤka (pavri) 9. c. stveli 10. b. naķo
11. d. vinçirare 12. d. dolovikunare

7. UNİTE

BUŤKA 122, EVULI 1

2. b) karmaŤe (mskibu)
3. a) bageni (patsxa)
4. a) serende (nayla)
5. a. xinci

BUŤKA 122, EVULI 1

2. Var, ham bageni va ren serende ren.
3. Var ham xinci va ren cixa ren.
4. Ho, ham xinci ren.
5. Ham karmaŤe va ren bageni (ptsxa) ren.

BUŤKA 134, EVULI 12

2. tzilum 3. moviseler 4. moiseler (moysel-
er)
5. vincir 6. incir 7. gamaþçam 8. gamaçam

BUŤKA 136-137, EVULI 15

2. a. sonuri (nakonuri) 3. b. skidun 4. a.
sinema
5. a. sinema 6. d. puci 7. a. xinci 8. d.
þaþuşi oxoris
9. b. þaþuşi avlas 10. a. xinci 11. d. serende
(nayla)
12. b. ordo ordo

8. UNİTE

BUŤKA 141, EVULI 1

2. Arkaburi/ didi
3. Vitzuri/ čuša (tzulu)
4. Aršašenuri/ didi do mskva
5. Atinuri/ čuša (tzulu)
6. Vicuri/ dido čuša (opša tzulu)

BUŤKA 141, EVULI 1

2. Arkabišen didi
3. Atinašen čxvapa
4. Arkabišen mtsika
5. Arkabišen dido
6. Mpolišen mskva

BUŤKA 145, EVULI 6

2. mektebi 3. markeşi 4. parki
5. kasaşi 6. manavi

BUŤKA 145, EVULI 6

2. Politzi karakolis ren.
3. Bereşi nana markeşi ren.
4. Cameşi xoca comes ren.
5. Xortzi kasaşi ren.
6. Berepe parkis renan.
7. Arabape arabaşi parkis renan.
8. Kovali furunis ren.

BUŤKA 146, EVULI 8

2. Ťoči berberis ren.
3. Biči parkis ren.
4. Biči xasřaxanas ren.
5. Oxorca markeşi ren.
6. Ťočepe logontas renan.

BUŤKA 146, EVULI 8

2. vikixam (viřur) 3. vimxor, pčkomup
4. eřčopum 5. eřčopum
6. vixvamam 7. vister, vibir

8. vikixam (vişur)

BUŤKA 152, EVULI 15

2. banka 3. oşkenas 4. banka 5. mele/ melenkale
6. manavi-kala/ furunuşi melenkale
7. came

BUŤKA 158, EVULI 23

2. c. molaxti 3. d. elaxti 4. a. mardzgva kele goikti
5. c. molaxti 6. b. gelaxti 7. a. -şen dido
8. c. eczaxanaře 9. c. logontas 10. a. kvanči
11. d. mektebis 12. a. parkis

9. UNITE**BUŤKA 163, EVULI 1**

2. dersi vičaliřat 3. parkiře vidat
4. gyari pčkomat 5. tzkari přvat

BUŤKA 166, EVULI 3

1. Ho, dansi şat.
2. Ho, dersi vičaliřat.
3. Ho, opuşeşe vidat.
4. Ho, baskşi visterat.
5. Ho, vincirat.
6. Ho, tzkari pşvat.

BUŤKA 167, EVULI 5

2. Dersi vičaliřat.
3. Sipori şat.
4. Vinčirat.
5. Vičaliřat.
6. Dondurma pčkomat.

BUŤKA 167, EVULI 6

2. Dersi očaliřu var ginon-na parkis vigzalat.
3. Onciru var ginon-na visinapat.

4. Oçalışu var ginon-na ngolas goptat.
5. Osteru var ginon-na vixoronat.
6. Oçalışu var ginon-na vukaçat.

BUŤKA 169, EVULI 7

2. Tenda-kala (Tenda-şkala) dersi viçalışat.
3. Loya-kala (Loya-şkala) fuţboli visterat.
4. Tanu-kala (Loya-şkala) ngolaşe vidat.
5. Misa-kala (Loya-şkala) vixoronat.
5. İrdeni-kala (Loya-şkala) kitabi vikixat.

BUŤKA 176-177, EVULI 16

2. a. pçopat 3. d. visterat 4. c. sipori þat
5. c. pşvat 6. c. evuçopat-i 7. d. -şkule
8. c. oçalışu 9. d. -na 10. b. mot (var)
11. b. -kala (-şkala) 12. a. vidat

10. UNİTE

BUŤKA 182, EVULI 1

1. a 2:d 3:g 4:b 5:e 6:c

BUŤKA 183, EVULI 2

2. Var, ma korba var matzkunen, guri matzkunen.
3. Var, ma şka var matzkunen, korba matzkunen.
4. Var, ma var maçinden, maxvalen.
5. Var, ma kuçxe var matzkunen, ti matzkunen.
6. Var, ma guri var matzkunen, şka matzkunen.
7. Var, ma var maxvalen, maçinden.

BUŤKA 184, EVULI 3

2. Ma ti matzkunen.
3. Ma kibiri matzkunen.
4. Ma kuçxe matzkunen.
5. Ma guri matzkunen.

6. Ma korba matzkunen.
7. Ma şka matzkunen.
8. Ma kiti matzkunen.

BUŤKA 184, EVULI 4

- 1:ç 2:a 3:b 4:c

BUŤKA 187, EVULI 6

- 1:b 2:ç 3:c 4:d 5:ç 6:a

BUŤKA 187, EVULI 7

1. kva (koþa)
2. uci (quci)
3. ali (qali)
4. toma
5. ofidi
6. toli
7. çabri (leþki)
8. nuķu (þici)

BUŤKA 189, EVULI 9

- 2:b 3:f 4:h 5:a 6:b

BUŤKA 189, EVULI 10

1. Ma ti matzkunen.
2. Si korba gatzkunen.
3. Şanas şka atzkunen.
4. Si ali (qali) gatzkunen.
5. Loyas kuçxe atzkunen.
6. Ma guri matzkunen.
7. Tutastes kiti atzkunen.

BUŤKA 190, EVULI 11

2. Xarmeli var vore.
3. Korba matzkunen.
4. Ti matzkunen.
5. Var maxvalen.

6. Amseri ordo vincirare.
7. Čumaniše ordo moviselare.
8. Ķaťa ndğas parkis vigzalare.
9. Čamepe-čkimi var pşvare.
10. Hp, kai očkõmale pčkõmare.

BUŤĶA 194, EVULI 17

2. a. -s
3. a. so (nak)
4. b. içalişare
5. b. -s
6. d. mu
7. a. kitepe
8. a. mçxapa (mçxopa)
9. a. zabuni (xarmeli)
10. d. kibiri
11. a. çami
12. c. foxtorişa idare

A a

a bu. + A mu ren? *Bu nedir?* Bkz. am.

a Laz alfabesinin ilk harfi.

abca akarsu, dere. [ğali, ruba, oruba]

Abu Rize – Fındıklı'da bir köy adı.

Aburi Abu köyünden olan.

açinden Çf. Hapşırıyor. + Artes açinden. *Arte hapşırıyor.* → oçindu.

açkva artık, bundan böyle. + Açkva dersi viçalişare. *Artık ders çalışacağım.* [aşkva]

adresi adres. + Adresi-skani mu ren? *Senin adresin nedir?*

ağani yeni. + Ma ağani porça miğun. *Benim yeni gömleğim var.* [ağne]

ağne yeni. + Çkimi tzinekepe ağne renan. *Benim çoraplarım yenidir.* [ağani]

ağnose akılsız. [unose]

ağoden Çf. Kendine birşey oluyor, başına birşey geliyor. + Mutu gağodu-i? *Sana birşey oldu mu?* + Amedis mu ağodu? *Ahmet'e ne oldu?*

ağustozi ağustos ayı. [mariaşına]

aina hiç, hiçbir, hiçbiri. + Ma paşu-çkimi aina var bdziri. *Ben dedemi hiç görmedim.* [çkar]

ak burada. + Ak mu ikip? *Burada ne yapıyorsun?* [hak]

akole bu tarafa, bu taraftan. [hakole, hakele]

aķomaden Çf. Özlüyor. → oķomandu.

aķomanden Çf. Özlüyor. + Artes baba-muşı aķomanden. *Arte babasını özlüyor.* → oķomandu.

akoni buralı. + Amedi akoni ren. *Ahmet buralıdır.* [hakoni]

akra boynuz. + Xocis jur akra uğun. *Öküzün iki boynuzu var.* [kra, arka]

aķrepi akrep. **Aķrepepe** akrepler.

Aktivite aktivite.

alboni alfabe. **Lazuri alboni** Laz alfabesi.

aleti alet.

aletriķi elektrik.

aleti alet. + Ćiķa beres aleti oxmaru uķkin-i? *Küçük çocuk alet kullanmayı biliyor mu?*

ali boyun, boğaz. [qali]

alimben Çf. Seviyor, âşık oluyor. + Artes Tenda alimben. *Arte Tenda'yı seviyor.* → olimbu. [aoropen, oroms, qorops]

alimevi yeşil çay satılan yer.

alioni martı. [çino]

altuni altın. [okro].

am bu. + Am ķoçi sonuri ren? *Bu adam nerelidir?* + Am tsxenepe so nulunan? *Bu atlar nereye gidiyor?* + Amuk Lazuri ģarğals. *Bu Lazca konuşuyor.* + Amuk mu ikips? *Bu ne yapıyor?* [ham]

ama ama, fakat. + Ma bere vore ama dido noseri vore. *Ben çoğum ama çok akıllıyım.* → do.

amaxtimu girmek. [amolva]

ambai haber, havadis. + Ma mutuşi ambai var miğün. *Benim birşeyden haberim yok.* [xaberi]

ambinen Çf. Susuyor, su içmek istiyor. + Ma mçxvapas tzari mambinen. *Ben sıcak havada susuyorum.* → ombinu [aominen].

amçven Çf. Acele ediyor. + Artes, noğaşe oxtimu şeni amçven. *Arte çarşıya gitmek için acele ediyor.* → omçu [duşinams].

amolva girmek, giriş. → amulun [amaxtimu]

amot yavaş. **Amot amot** yavaş yavaş. [tamo]

amseri bu gece. + Amseri oxori-çkimişe giçandam. *Bu gece seni evime davet ediyorum.* [hamseri]

amşkironen Çf. Acıkıyor. → omşkorinu [amşkironen].

amşkorinen Çf. Acıkıyor. + Şanas ordo amşkorinen. *Şana erken acıkıyor.* → omşkorinu [amşkironen].

amşvi altı sayısı. [aşi, anşi]

amtsika biraz. + Amtsika vibirat-i Lazeburi deşani? *Biraz Lazca destan söyleyelim mi?* → mtsika.

amulun Çf. Giriyor. + Bere dersis amulun-i? *Çocuk derse giriyor mu?* → amolva.

amuşeni bunun için, bundan dolayı. [hamuşeni]

ançen pay sahibidir.

ançesi olta iğnesi. [anķesi]

andaseni halbuki, oysa. + Andaseni bere xut tzaneri ren ama var aparamiten. *Halbuki çocuk beş yaşında ama konuşmıyor.*

andğa bugün. + Andğa mektebişe vulurt ama çume muzeşe vidaten. *Bugün okula gidiyoruz ama yarın müzeye gideceğiz.* [handğa]

angi kap, kap kacak; bulaşık. + Kõçik angepe çxams. *Adam kapları yıkıyor.* → oçxu.

anķesi olta iğnesi. [ançesi]

anoste lezzetsiz, tatsız. → nostoneri.

anşi altı sayısı. [aşi, amşvi]

antepe bunlar. + Antepe mi renan? *Bunlar kimlerdir?* [hantepe, hani]

anteri kazak. + Si inoras anteri dolikunam-i? *Sen kışın kazak giyiyor musun?* [kazaği]

antzoz bu yıl. [tzo, tzi, hantzoz, hamtzoz]

anşama şeftali. [aşamba]

aominen Çf. Susuyor, su içmek istiyor. + Tzķari mauminen, tzķari pşva-minon. *Ben susadım, su içeceğim.* → ouminu [ambinen].

aoropen Çf. Aşık oluyor, seviyor. + Artes Tenda aoropen. *Arte Tenda'yı seviyor.* → oropumu [oroms, qorops, alimben].

apiçora bir nefeste, bir solukta, anında, çarçabuk. [arşvacı]

aşrili nisan ayı.

ar bir. **Ar miti** bir kimse. **Ar mitxa** birisi. **Ar şoşese ar** nadiren. → miti, mutu.

ara dal. + Kĩnçi mtsxuli aras celaxes. *Kuş armutun dalına konmuş.* [qa, şoşi]

araba araba. + Ma araba miyonun. *Benim arabam var.*

arandza 1. Narenciye. **2.** Turuncu renk.

arguni balta. + Artek argunite dışka şvatums. *Arte balta ile odun kesiyor.*

arka boynuz. [akra, kra]

Arkabi Arhavi, Arhavi kasabası.

Arkaboi 1. Arhavili, Arhaviden olan. + Amedi Arkaboi ren. *Ahmet Arhavili'dir.* **2.** Arhavi'ye özgü olan. [Arkaburi]

Arkaburi 1. Arhavili. **2.** Arhavi'ye özgü. [Arkaboi]

arogorda beraber, birlikte. + Berepe mektebişe

aroğorda ulunan. *Çocuklar okula birlikte gidiyorlar.* [arte, arto]

arşvaci bir nefeste, bir solukta, çarçabuk, bir anda. [apıçora]

Artaşenuri Ardeşenli.

arte beraber, birlikte. [arto, aroğorda]

arti diğer, öteki. **Artepe** ötekiler. + Arti berepe so renan? *Diğer çocuklar neredeler?* [majura]

artıkati birbirlerine, birbirlerini. + Koçepes artıkati aoropenan. *İnsanlar birbirlerini seviyorlar.*

arto beraber, birlikte. [arte, aroğorda]

Artvini Artvin.

Artza Bir Laz aile adı.

artzo biri, bir kişi. + Magurepeşi artzo mektebişe ulun, majurak incirs. *Öğrencilerden biri okula gidiyor, diğeri uyuyor.* [artso]

Artaşeni Ardeşen, Ardeşen kasabası. [Afraşini]

Artaşenuri 1. Ardeşenli, Ardeşen kasabasından olan. **2.** Ardeşene özgü olan.

askeri asker. [askeri]

askerona askerlik.

astaxolo derhal, hemen. + Astaxolo coğori-çkimi komomiqonit. *Derhal köpeğimi bana getirin.* [yeine]

aşi altı sayısı. [amşvi, anşi]

aşkva artık, bundan böyle. + Berepek aşkva Lazuri isinapaman. *Çocuklar artık Lazca konuşuyor.* [açkva]

aşo böyle, bu tarafa. + Aşo moxtit. *Bu tarafa gelin.* [haşo]

Atina Pazar kasabası. + Arte Atinuri ren-i? *Arte Pazarlı mı?*

Atinuri 1. Pazarlı, Pazar kasabasından olan. **2.** Pazar kasabasına özgü olan.

atxe geçmişte, eskiden, evvel, mazi. + Atxe ma Arkabis pskidurfi. *Geçmişte ben Arhavi'de yaşıyordum.* → pöte.

atzi şimdi. + Atzi kapça pçkomaten-i? *Şimdi hamsi mi yiyeceğiz?* [hatzi, hus]

atzkunen Çf. Ağırıyor. + Zeras ti atzkunen. *Zehra'nın başı ağrıyor.* → otzkunu.

atzunen Çf. Ağrıyor. + Ti matzunen. *Başım ağrıyor.* → otzunu. [atzkunen, ũkuns]

atzupeũi çalışkan, hamarat. → pelaperi.

aũamba şeftali. [anũama]

aũki atkı.

aũleũi atlet. [fiũkozi]

aviũe Venüs gezegeni, Çoban yıldızı.

avla avlu. + Avla-skani cuneli, çepri megipinare. *Senin avlun güneşli, oraya kendir sereceğim.* [koda]

axvalen Öksürüyor.

aya hele, hele bir. + Aya moxti do visinapat. *Hele gel de konuşalım.*

ayen Birine akraba oluyor.

B b

b Laz alfabesinin ikinci harfi.

baba baba. + Arteşi babas Tsate gyodzin.
Arte'nin babasının adı Tsate'dir. → codzun,
coxons.

babaotsxe babalık, üvey baba. [ogebaba]

baçxuri gümüş.

badi ihtiyar adam, yaşlı erkek. → dida.

bageni derme çatma kulübe, ot ambarı. →
patsxa.

bağulya serçe (kuş).

baķali bakkal.

baķi ahır. + İnekler ahırda mıdır? *Pucepe baķis
renan-i?* [axiri, mandre]

baķlava baklava.

baldurcani patlıcan. [paşlicani]

balķoni balkon. [perçe]

baloni balon. + Çocuk balon şişiriyor. *Berek
baloni ombarinams.*

balucaği domates. [tomatisi]

bandara bayrak. [bayraği]

banga aptal. [burde]

bang banka. [banka]

banka banka.

barabura patates. [dixomakvali]

bardaği bardak.

bars Çf. Esiyor. + İxi bars. *Rüzgar esiyor.* →

obaru.

barva rüzgâr, yel. [ixi]

başķeti basketbol oyunu.

başķa başka.

Batumi Batum.

bayami bayram.

bayraği bayrak. [bandara]

bazi bazen, bazı. + Bazi noğaşe vuluşi bazi-ti
ngolaşe. *Bazen çarşıya giderdim bazen de
yaylaya.*

beari bahar. [purkinora]

becişi mühim, önemli, acil. + Andğa becişi
dulya var miğun. *Bugün önemli bir işim yok.*
[muhimi]

bedi 1. Nine, anneanne, babaanne, büyükanne.
[nandidi]

bedi 2. baht, talih. **Bedi goçveri** bahtı kara,
bahtsız, talihsiz.

Befa Fatma adının Lazcada söylenişi.

belediye belediye.

ben büyükanne. [nandidi, didi nana]

berberi berber.

berci kazma. [bergi]

bere çocuk. + Berepe so renan? *Çocuklar
neredeler?*

bereburi çocuksu, çocukça. [berebura]

bergi kazma. [berci]

beroba çocukluk. [berona]

bertzeuli nar.

beŋi 1. büyük. [didi, morderi] **2.** çirkin.

bgara ağıt, matem. [mgara]

bia ayva.

bibi ördek.

biçi delikanlı, erkek (genç), oğlan. → bozo, kulani.

biga çomak, çubuk, değnek, sopa.

biğiçi dirsek. [birğiçi]

bilgisayari bilgisayar. [okune]

bilontsa eğrelti otu. + Pucik bilontsa var imxors.
Inek eğrelti otu yemiyor. [limbotsa, limbrotsa]

bina bina.

binexi asma ağacı.

birapa şarkı, türkü. + Hatzi ar Lazuri
birapa visiminaten. *Şimdi bir Lazca şarkı dinleyeceğiz.* → obiru, oğrağodu.

birgili diz. [burguli]

bobola 1. Böcek. **2.** Örümcek. → raxna; bombula.

Boçxa Borçka kasabası.

Boçxuri Borçkalı; Borçkaya özgü.

boi boy. [şani]

bombula 1. Böcek. **2.** Örümcek. [raxna; bobola]

bonca harf. + Lazuri albonis nažo bonca ren?
Laz alfabesinde kaç harf vardır? [xerfi]

bonums Çf. Yıkıyor (bir canlıyı, başkasını). +
Tendak çoğori bonums. *Tenda köpeği yıkıyor.*
→ obonu. [bonups, mbonums]

boşi boş. + Boşi svalepe opşit. *Boş yerleri doldurunuz.*

boŋi bot, ayakkabı.

boya boya. + Artek ĳodas mçita boya dusums.
Arte duvara kırmızı boya sürüyor. [ğaşi]

bozo kız. + Şana mişi bozo ren? *Şana kimin kızı?* [şulani]

breŋi boz, gri rengi. [mbura]

brinci pirinç. [binci; şindzi]

bula hala, teyze. [dadi]

buleĳi turp. [buleçi]

buli kiraz. + Berek mbuli imxors (çĳomups).
Çocuk kiraz yiyor. [mbuli]

bunduri tembel, hantal. [bundura]

burbu yarasa. + Burbu seris putxun (jun).
Yarasa gece uçar.

burde aptal. [banga]

bureği börek, Laz böreği. → paponi tepsi.

burguli diz. + Burgulepe matzĳunen do var gomalen. *Dizlerim ağırdığı için gezemiyorum.* [birgili]

burti top. + Çocuklar bahçede top oynuyor.
Berepek avlas burti isteran (ibiran). [bulti]

butsxa tırnak.

buşka yaprak, sayfa. [pavri]

buşkuci arı; bal arısı. [şuşuci]

C c

c Laz alfabesinin üçüncü harfi.

ca ağaç. [nca]

cadai cadde. [cadaxi]

cadaxi cadde. [cadai]

cami cam. + Berepek oxorişi cami doşaxes.

Çocuklar evin camını kırdılar.

cari yemek; ekmek. [gyari]

caroba yemek vakti. [gyaroba]

cebi cep. + Cebis mu dologidzin? *Cebinde ne var?*

ceçaçxaloni çağlayan, şelale. [geçaçxaloni]

ceçapu başlamak. → coçams. [geççkapu]

cejiru silme, silmek (yazı). → cejirums [gejilu]

cejirums Çf. Siliyor (yazı vs.). → cejiru [gejilums]

cençareri para. [geçareri, geçareli]

cendğani öbür gün. [gendğani]

ceşveli cetvel.

cğaşa mavi renk.

cinsi cins. + Coğori-skani nam cinsi ren? *Senin köpeğın hangi cins?*

cixa kale. + Zilkale giçkinan-i, heya cixa ren. *Zilkale'yi biliyor musunuz, o kaledir.*

coçams Çf. Başlıyor. + Şanak mektebis kocoçu-i? *Şana okula başladı mı?* → ceçapu [gyoççkams]

codzun Çf. Adındadır, adı ... dır. + Ma Tenda cemodzun, si mu cegodzun? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* [gyodzin, coxons]

coğori köpek. [laçi, layçi]

coxo isim. [yoxo]

coxoni adlı, isimli. + Arte coxoni biçi Lazi ren. *Arte adındaki çocuk Laz'dır.* [yoxoni]

coxons Çf. ...adındadır. + Ma Tenda mcoxons, si mu gcoxons? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* [gyodzin, codzun]

cuğaşi cevap. + Tudenı kıtıxalapes cuğaşi meçit. *Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.*

cuma birader, erkek kardeş. + Ma jur Cuma do jur da miyonun (miqonun). *Benim iki erkek iki kız kardeşim var.*

cumaçxa çarşamba günü. + Cumaçxas Lazuri dersi giğunan-i? *Çarşamba günü Lazca dersiniz var mı?*

cumadi amca, dayı. + Si cumadi giyonun-i? *Senin dayın/ amcan var mı?*

cumaloba 1. Kardeşlik. **2.** Barış.

cumle cümle. + Ham/ haya Lazuri ar cumle ren. *Bu Lazca bir cümledir.*

cumuriyefi cumhuriyet.

cuneli güneş alan yer.

cuzdani cüzdani. + Geçareli cuzdanis dolomidzin. *Param cuzdanımdadır.*

Ç ç

ç Laz alfabesinin dördüncü harfi.

çabri dudak. [çarbi, leşki]

çaçxa perşembe günü. + Çaçxas nam dersi giğun? *Perşembe günü hangi dersin var?* [umkeseri]

çai çay. + Ma kaŋa ndğas jur bardağı çai pşum. *Ben hergün iki bardak çay içerim.* [nçai]

çanta çanta. [tsantsa]

çarbi dudak. [çarbi, leşki]

çekeŋi ceket. + Ma çekeŋi dolomokuns. *Benim üzerimde ceket var.*

çelamure gözyaşı. [çilambri]

çere renk. + Tzinekis muşeni çere amtu? *Çorabın rengi neden kaçtı?* [peri]

çeşiŋi çeşit, tür. + Ham dunyas çeşiŋi çeşiŋi kōçi skidun. *Bu dünyada çeşit çeşit insan yaşıyor.*

çetini zor, meşakatlî. [meçireli]

çiçkili taze, yumuşak, körpe. [çiçku]

çiçku taze, yumuşak, körpe. [çiçkili]

çikilaze sincap.

çilambi gözyaşı. [çelamure]

çileri evli erkek. + *Amedi çileri va ren. Ahmet evli değıl.* → komoceri, gamatxveri.

çili karı, eş. + Asiye Amedişi çili ren. *Asiye Ahmet'in eşidir.*

çil-komoci karı koca. + Amedi do Asiye çil-komoci renan. *Ahmet ve Asiye karı kocadırlar.*

çilo kilo. [kilo]

çineri tanınmış, meşhur.

çitabi kitap. + ma çitabi viŋur (golovionam). *Ben kitap okuyorum.* [kitabi]

çkimda bana.

çkimeburi kendimce, kendime özgü. + Ma çkimeburi maçalışen. Si-ti skaneburi içalışi. *Ben kendimce iş [çkimebura]*

çkimi benim. + Arte benim çocuğumdur. *Arte çkimi bere ren.* [şkimi]

çkin biz. + Çkin kōçi voret. *Biz insanız.* [çku, şku]

çkinapa bilgi, bilim.

çkinebura bize göre, kendimizce. [çkuneburi, şkuneburi]

çkineburi bize göre, kendimizce. [şkuneburi, çkuneburi, çkineburi]

çkini bizim. + Lazuri çkini nana ren. *Lazca bizim dilimizdir.* [çkuni, şkuni]

çku biz. + Çku hak voret. *Biz buradayız.* [çkin, şku]

çkuneburi bize özgü, göre, bizce. [çkineburi, şkuneburi]

çkuni bizim. + Çkuni oxori hak ren? *Bizim evimiz buradadır?* + Çkuni ocağışi ncas otzķedit. *Bizim aile ağacımıza bakınız.* [çkini, şkuni]

çkva artık, başka, daha. **Çkva kaito** hoşçakal.

çoi köy. + Amedis çoi-muşı alimben. *Ahmet köyünü seviyor.* [kyoi, opuŕe]

çona ışık. + Tutak çona memitanaman. *Ay bize ışık tutuyor.* [kyona, te, tena]

çorba çorba.

çorçi hafif. [subuķi]

çouri köylü. [kyouri, çouri]

çuçuna ılık. + Berek çuçuna tzkarite xura ibons. *Çocuk ılık su ile banyo yapıyor.* + Ĥaroni çuçuna ren. *Hava ılık.* [tibu]

çukuleta çukulata.

çulturi kültür. [kyulturi]

çumers kolluyor.

çuntu hantal. [kyuntu]

çupe küpe. [uciķumbi]

çalva eylül ayı. [staroşına]

çxams Çf. Yıkıyor (bulaşık, araba, diş vs.). + Artek angepe çxams. *Arte kapları yıkıyor.* → oçxu.

çxindi burun. [çxvindi]

çxomi balık. [çxombi]

çxoro dokuz. [nçxoro]

çxvopa sıcak hava. [mçxapa, mçxvapa]

çxvindi burun. [çxindi]

Ç ç

Ç Laz alfabesinin beşinci harfi.

Çabu yapışkan.

Çaçaxi çamur, bataklık. [çorçi]

Çadari çınar ağacı.

Çağana yengeç. [çağali, çağani]

Çami ilaç. [laci]

Çanda davet, düğün. + Çxomi dido divu-na çanda miğun çumani. *Balık çok olduysa yarın düğünüm var.*

Çara yazı. + Resimi do çara okuvelams-na nuğarit. *Resim ve yazı birbirine uygunsa işaretleyiniz.* → oçaru.

Çaraloba edebiyat, literatür.

Çarambulya alacalı. [çereli]

Çareri yazılı.

Çarums Çf. Yazıyor. + Tendak mektubi çarums. *Tenda mektup yazıyor.* → oçaru. [çarups, nçarums, nçaruy]

Çarups Çf. Yazıyor. → oçaru. [çarums, nçarums, nçaruy]

Çatali çatal.

Çaxala 1. Turşu. + Ma çaxala oşkomu kai domatzonen. *Ben turşu yemeyi seviyorum.* → turşi. **2.** Bir tür lahava yemeği.

Çe! Lazcada bir kişiye seslenme ünlemi, hey.

Çemu Lazcada Mustafa adının söylenişi.

Çepri kendir, kenevir. [kepri]

Çereli alacalı. [çarambulya]

Çeyreği çeyrek.

Çima yağmur. [mçima].

Çino martı. [alioni]

Çişina çaba, uğraş.

Çița ufak, küçük. [çuța, tzulu]

Çkemi tohum, çekirdek. [tasi, ntasi]

Çkomups Çf. Yemek yiyor. + Artek kapça çkomups. *Arte hamsi yiyor.* → oçkomu [imxors].

Çoçoxi çamur, bataklık. [çorçi]

Çopums Çf. Yakalıyor. + Tanurak orubas çxomi çopums. *Tanura derede balık yakalıyor.* → oçopu. [imxors]

Çorçi çamur, bataklık. [çoçoxi]

Çubri kestane. [çuburi].

Çuburi kestane. [çubri]

Çuçuli civciv. Çuçulepe so renan? *Civcivler nerededir?* [tzipli]

Çuçuța küçücük. + (Helimişi Xasani) Ntsana çuçuța ren ala dido ti-motzoneri ren. *Kızılgardan kuşu küçüktür ama çok d akendini beğenmiştir.* [tzuluțina, tzuluțina]

Çuکی kazan. [çurçi]

Çulu çubuk, değnek. [biga]

Çumaneri sabahki. **Çumaneri gyari** sabah kahvaltısı.

çumani sabah. + Çumanis çkimi oxoris gyari
pçkomat. *Sabah benim evimde yemek
yiyelim.*

çume yarın. + Çume Ĥamtras vorfare. *Yarın
Trabzon'da olacağım.* [oçume]

çurça çit kuşu.

çuťa küçük.

çutupxana kütüpane. [okitabe]

çuťa küçük, ufak. + Mtuti didi ren ama kađu çuťa
ren. *Ayı büyüktür ama kedi küçüktür.* [çıťa,
tzulu, tzuťa]

çvalums Çf. Sağıyor.

D d

d Laz alfabesinin altıncı harfi.

da kardeş (kız). → cuma.

dabali alçak.

daçkinden Çf. Yoruluyor. + Şanas ordo daçkinden. *Şana çabuk yoruluyor.* → doçkindu. [dvançinen, moğardun]

daçxiri ateş. [daçxuri]

daçxuri ateş. [daçxiri]

dadala gül, gül bitkisi. [gyuli, nculi]

dadi hala, teyze. [bula]

dadzi diken. [dandzi]

daha daha. + Ar daha kovidzirat. *Bir daha görüşelim.* [çkva]

dai dayı. [cumadi]

damtire kayınvalide, kaynana.

dandzi diken. [dadzi]

dapa yazı tahtası.

datzonen Çf. Sanıyor, zannediyor, tahmin ediyor. + Si ma mi dogatzonu? *Sen beni kim sandın?* → dotzonu [dvatzonen].

delpina yunus balığı. [zuğa geci]

demiri demir. [iķina]

derdi dert. + Skani olva opşa derdi mayen. *Senin gitmeni çok dert ediyorum.*

derece derece. + Ĥaroni muķu derece ren? *Hava kaç derecedir?*

dersi ders. + *Berepe dersis renan-i? Çocuklar derste mi?* [dogurapa]

diabeti şeker hastası.

dibaden Çf. Dünyaya geliyor, doğuyor. + Ar bozo kodibadu. *Bir kız doğdu.* → dobadu.

Dibğen Çf. Dökülüyor (katı cisim).

dida yaşlı kadın. + Nana-şķimi dida diyu. *Nana-şķimi dida diyu.* → badi, kçini, xçini.

didi 1. Büyük. + Kõçişı didi biçi askeris ren. *Adamın büyük ođlu askerde.* → beķi, morderi.
2. Anneanne, babaanne. [nandidi]

didinana anneanne, babaanne. [nandidi, bena]

dido çok, fazla. [opşa, yopya, zade]

digurams Çf. Öğreniyor. + Artek Lazuri digurams. *Arte Lazca öğreniyor.* → doguru. [iguraps, diguray]

diguray Çf. Öğreniyor. + Berek Lazuri diguray. *Çocuk Lazca öğreniyor.* → doguru. [iguraps, digurams]

diinen Çf. Doğuyor, dünyaya geliyor. → doinu [dibaden, dirinen]

diķa buğday. [mdiķa]

dikaçams Çf. Eliyle tutuyor. + Berek oçaraşe dikaçams. *Çocuk kalem tutuyor.* → dokaçu.

dimçķu karınca. [dumçķu, dunçu]

dirinen Çf. Doğuyor, dünyaya geliyor. → dorinu [dibaden, diinen]

dişķa odun. [dişķa]

dişvacams Çf. Dinleniyor. + Amsika
dovişvacat. *Biraz dinlenelim.* → doşvacu.

ditsa gülücük, tebessüm. [dzitsa]

ditsams Çf. Gülüyor. + Berepek ditsaman.
Çocuklar gülüyor. → oditsinu.

ditsxiri kan. [dintsxiri]

divalams Çf. Şimşek çakıyor. + Divalams.
Şimşek çakıyor. [dovalu]

dixa arazi. [lefa]

dixomakvali patates. [dixa kökore; dixax kökore,
kărfoşili]

do ve, ile, ama. **Si do ma** sen ve ben.

doba yağışlı hava. + Dobas oxoris dopxedurt
do mapxas viçalışamt. *Yağışlı havalarda evde
oturuyoruz ama açık havada çalışıyoruz.*

dobadona memleket, ülke, vatan. [memlekefi]

dobadonari vatandaş, yurttaş. [memlekeşuri]

dobadu doğmak, dünyaya gelmek. → dibaden
[doinu, dorinu].

dobadora doğum günü. + **Dobadora pasta**
doğum günü pastası.

doçkinderi yorgun. + Dido doçkinderi vore. *Çok
yorgunum.* [nçineri, moğaleri]

doçkindu yorulmak. → daçkinden. [donçinu,
moğardu]

dodgeri kurulu olan.

dodgitun Çf. Ayakta duruyor.

dogurale öğretmen. + Lazuri dogurale-skanis
mu gyozdin? *Lazca öğretmenin adı nedir?*

dogurams Çf. Öğretiyor. + Artek Lazuri
dogurams. *Arte Lazca öğretiyor.* → doguru.
[doguraps]

dogurapa ders, deneyim, tecrübe. + *Berepes*
*Lazuri dogurapa dido aoropenan. Çocuklar
Lazca dersini çok seviyorlar.* [dersi]

doguru 1. Öğrenmek. → digurams, diguraps.

2. Öğretmek. → dogurams, doguraps. **3.**

Duymak. + Ma uci var domaguren. *Benim
kulağım duymuyor.* → dvağuren, ognu.

doinams Çf. Doğuruyor, dünyaya getiriyor. →
doinu [dorinams]

doinu 1. Doğurmak, dünyaya getirmek. →
doinams. **2.** Doğmak, dünyaya gelmek. →
diinen [dorinu, dobadu].

dokaçu tutmak, tutuş. → dikaçams [doğaçu]

dolaşı dolap.

dolikunams Çf. Giyiniyor (bel üstü). + *Ma
porça dolovikunam. Ben gömlek giyiniyorum.*
→ dolokunu.

doloçarums Çf. Kaydediyor. + *Ma nandidi-
çkimişi nena filifonis kodolovoçari. Ben
ninemin sesini telefona kaydettim.* → doloçaru.

dolodums Çf. İçine koyuyor.

dolokunams Çf. Giyindiriyor.

dolokuneri giyinik. + Tenda xançeni porça
dolokuneri ren. *Tenda yeşil gömlek giyinmiş
haldedir.*

dolokuns Çf. Giyinmiş haldedir. + Tendas porça
dolokuns? *Tenda gömlek giyinmiş haldedir.* →
dolokunu [dolonkos].

dolokunu 1. giyinmek, giymek (bel üstü).
→ dolikunams, dolokuns. **2.** Giysi, kıyafet.
[dolonkunu]

dolokunu kıyafet. + Tendaşi dolokunupe mskva
renan.
*Tenda'nın
kıyafetleri
güzelidir.*

doloni hafta. [xaffa]

dolonkos Çf. Giyinmiş haldedir. + Tendas
kçe porça dolonkos. *Tenda beyaz gömlek
giyinmiş.* → doloku [dolokuns].

doloxe iç, içerisi, içinde. + Tendak oxorişi
doloxe isters (ibirs). *Tenda evin içinde
oynuyor.*

donçinu yorulmak. → dvançinen [doçkindu,
moğardu]

dondurma dondurma. + Şanak dondurma
imxors. *Şana dondurma yiyor.*

dorinams Çf. Doğuruyor, dünyaya getiriyor. →
dorinu [doinams]

dorinu 1. Doğurmak, dünyaya getirmek. →
dorinams. **2.** Doğmak, dünyaya gelmek. →
dirinen [doinu, dobadu].

doskidu kalmak. → doskidun [doskudu]

doskidun Çf. Kalıyor (evde, sınıfta, yalnız). +
Bere oxoris xvala doskidu (doskudu). *Çocuk
evde yalnız kaldı.* → doskidu [doskudun]

doskudu kalmak. → doskudun [doskidu]

dosŧi dost.

doşinu acele etmek. → duşinams [omçu]

doşvacu dinlenmek. → dişvacams.

dotanu gün ağarmak. → dotanums.

dotanums Çf. Gün ağarıyor. + Dotanums. *Gün
ağarıyor.* → dotanu.

dotanure şafak vakti.

dotzonu sanı, tahmin, sanmak, tahmin etmek.
→ datzonen, dvatzonen.

dovalu şimşek çakmak. → divalams.

doxedun Çf. Oturuyor. + Bere memsofas
kodoxedu. *Çocuk koltuğa oturdu.* → doxunu.

doxmeli özel. + Ham Şanaşi doxmeli araba
ren. *Bu Şana'nın özel arabasıdır.*

doxtori doktor. [foxŧori]

doxunams Çf. Oturtuyor. + Oxorcak bere
memsofas kodoxunu. *Kadın çocuğu koltuğa
oturttu.* → doxunu.

doxunu oturmak; oturtmak. → doxedun,
doxunams.

drama drama.

dudi baş, kafa. [ti]

duguni düğün. [çanda]

dukyani dükkân. [tuçani]

dulya iş. + Artek mu dulya ikums? *Arte ne iş
yapıyor?*

Dumçinams Çf. Haber veriyor.

dumçku karınca. [dunçu, dimçku]

dunçu karınca. [dumçku, dimçku]

dundula aptal. [burde]

dunya dünya. [kiana]

duşinams Çf. Acele ediyor. + Duşinit. *Acele
edin!* → doşinu.

duşmani düşman.

duşuneri düşünerek. + Ma kaŧa dulya-çkimi
duşuneri vikum. *Ben her işimi düşünerek
yapıyorum.* → oduşunu [msifoneri]

dutsxu ihlamur ağacı.

Dutxe Ardeşen'in bir beldesi; Tunca.

Dutxuri Duxteli olan ya da Dutxe'ye ait olan.

dvaçirs Çf. Ona lazım oluyor. + Si oçaraşe
dogaçirs-i? *Sana kalem lazım mı?*

dvaguren Çf. Duyuyor, ısıtıyor. + Nena-şkimi
dogaguren-i? *Benim sesimi duyuyor musun?*
→ doguru.

dvançinen yoruluyor. → donçinu. [daçkinden,
moğardun]

dvatzonen Çf. Sanıyor, zannediyor, tahmin
ediyor. → dotzonu [datzonen].

E e

e Laz alfabesinin yedinci harfi.

e do yani, sonuç itibari ile, sonuçta. + E do, mu vikumt? *Sonuç itibari ile, ne yapıyoruz?*

e bkz. em.

e o. → em, hem, heya, iya.

eczaxana eczane.

eça yazık, ey gidi. + Eça ndğalepe! *Ey gidi günler!*

eçi do ar yirmibir sayısı.

eçi do vit otuz sayısı.

Eçi Yirmi sayısı.

eçi yirmi sayısı.

eçöpums Çf. Alıyor, satın alıyor. + Tendak manavişe ar uşkuri keçöpu. *Tenda manavdan bir elma aldı.* → eçöpumu.

eçöpumu almak, satın almak. → eçöpums.

eçouri son, bitiş, tükeniş. **Eçouris** sonunda.

eğnai bere bebek.

eiselen Çf. Kalkıyor. + Amedi nam saatıs eiselen? *Ahmet hangi saatte kalkıyor?* → eselu [moiselen, moyselen].

ek orada. + Ek mu ikip? *Orada ne yapıyorsun?* [hek, hey]

eĭna kapı. + Tenda kapıyı açtı. Tendak eĭna gontzku. [neĭna]

ekoni oradaki, oralı. [hekoni]

eĭozdums Çf. Havaya kaldırıyor.

Eĭraba akraba [natase]

eksale kuzen. + Arte do Şana eksalepe renan. *Arte ve Şana kuzendirler.*

Elulun Çf. Yukarıya doğru çıkıyor.

em 1. O. + Em cami şaxeri ren. *O cam kırıktır.* + Em biçepe cumalepe-çkimi renan. *O delikanlılar kardeşlerimdir.* + Emuk mektubi çarups. *O mektup yazıyor.* + Emuk Lazuri ğarğalaps. *O Lazca konuşuyor.* + Emus Lazuri uçkin. *O Lazca biliyor.* [iya, hem, heya]

emxu köstebek.

en ..dir, dır. → ren.

ençina yeterince. + Ma ençina geçareli komiğun. *Benim yeterince param var.*

endoli engel. + Dersi viçalişafu ama bere endoli mayen. *Ders çalışacaktım ama çocuk engel oluyor.*

enerji enerji.

eni en. + Uşkurepeşi doloxe eni ĩai nam ren? *Elmaların içinde en iyi hangisidir?*

entepe onlar. + Si entepe içinem-i? *Sen onları tanıyor musun?* [hentepe, hini]

eodzin Çf. Birşeyin üzerinde bir nesne duruyor.

eselu kalkmak. → eiselen [moselu].

eşo öyle. + Eşo dulya iqven-i? *Öyle iş olur mu?* [heşo]

eşulun Çf. Derin bir yerden yukarıya doğru

çıkıyor.

euçöpams Çf. Birine bir şey alıyor.

eulun Çf. Aşağıdan yukarıya doğru çıkıyor.

evedi çabuk. [manişa]

eveli bir zamanlar, eski zaman. [tzoxle]

evelinuri önceki. [tzoxleni]

evelis eskiden. [tzoxle]

Evro ılık rüzgar, kible rüzgarı.

EVULİ örnek, örneğin. [evula]

exindums Çf. Sorumluluk alıyor. + Şana,
kimsenin çocuğunun sorumluluğunu
almıyor. *Şanak mitişi bere var exindums.* →
exondvalu.

exondvalu sorumluluk almak. → exindums.

eya o. → iya.

ezdams saklıyor, muhafaza ediyor.

ezmoce düş, rüya. + Berek ezmoce dzirems.
Çocuk rüya görüyor. [izmoce]

F f

f Laz alfabesinin sekizinci harfi.

fara defa, kez. + Ar ndğas naqo fara gyari
imxor? *Bir günde kaç kez yemek yiyorsun?*

fayde fayda, yarar. [pelapa]

feķiri fakir.

feli kabak. [ore, ķasķane]

feluķa kayık, sandal.

feneri fener.

feni fen, fen dersi.

fenti metod, yöntem.

fieķi fiyat. + Uķkuriķi fieķi mu ren? *Elmanın fiyatı nedir?*

fiili fiil.

fikiri fikir. **Fikiri meķamu** dikkat etmek.

filimi film.

fincani fincan. + Ķaķa ndğas ar fincani ķave
pķum. *Ben her gün bir fincan kahve içiyorum.*

fitiķozi atlet. [aķleķi]

flamuri ihlamur. → dutsxu.

foga elbise. + Bozos foga dolonkos. *Kızın
üzerinde elbise var.* [forķa]

forķa elbise. + Şanas mskva forķa dolokuns.
Şana güzel bir elbise giyinmiķ. [foga]

foto fotoğraf.

fotorafi fotoğraf.

foķa peķtemal.

furni fırın. [furuni]

furseti fırsat.

furuni fırın.

furķona fırtına. [zifona]

fuķboli futbol. + Biķepek fuķboli isteran (ibiran).
Çocuklar futbol oynuyorlar.

G g

g Laz alfabesinin dokuzuncu harfi.

Galata İstanbul'da bir semt.

gale dış, dışarı.

galeni el, yabancı, elalem.

gamaçams Çf. Satıyor. + Kocik uşkuri
gamaçams. *Adam elma satıyor.* →
gamaçamu.

gamaçamu 1. Satmak. → gamaçams. **2.**
Satılmak. → gamiçen.

gamatxu kadın evlenmek. → gamitxven
[okomocu, okimocu]

gamatxveri evli kadın. [komoceri]

gamiçen Çf. Satılıyor. + Noğas uşkuri var
gamiçen. *Çarşıda elma satılmıyor.* →
gamaçamu.

gamiğams Çf. Dışarı çıkarıyor.

gamitxven Çf. Kadın evleniyor. + Şana Amedi
kala gamitxven. *Şana Ahmet ile evleniyor.* →
gamatxu [ikimocen, ikomocen].

Gamolva çıkış.

gamulun Çf. Dışarı çıkıyor.

gançelen Çf. Özlüyor. + Artes nana-muşı
gançelu. *Arte annesini özledi.* → gonçelu.

geçaçxaloni çağlayan, şelale. [ceçaçxaloni]

geçareri para. → geçareli.

geçkapa başlangıç. [ceçapa]

geçkapu başlamak, başlatmak. → gyoçkams

[ceçalu]

geitums Çf. Şapka giyiyor.

gejilaşe silgi.

gejilu silmek (yazı). → gejlilums. [cejiru]

gejlilums Çf. Siliyor (yazı). + Şanak fefferi-muşı
gejlilums. *Şana defterini siliyor.* → gejlilu.

gela lütfen. + Gela moxti. *Lütfen gelir misin?*

gelaxuna sıra, oturma yeri. [celaxuna]

gelulun Çf. Aşağıya doğru iniyor.

gendğani öbür gün. [cendğani]

germa dağ. [ndaği]

germağoci dağ adamı (mitolojik varlık).

gesvareri sıralı, dizili.

getasule bostan.

getzopxums Çf. Düzenliyor.

gindze uzun. [gundze]

girini eşek. [guruni]

goçkondu unutmak. → goçkondun. [goçondru]

goçkondun Çf. Unutuyor. + Ma si var
gomoçkondun. *Ben seni unutmuyorum.* →
goçkondu.

goçondu unutmak. → goçondun. [goçkondun]

goçondun Çf. Unutuyor. + He tzanas na
mağodupe var gomoçondun. *O sene başıma
gelenleri unutmuyorum.* [goçondun]

gogza etraf, mıntıka. + Oxorişi gogzas mtsxuli

dovorgam. *Ben evin etrafına armut dikiyorum.*
→ gomti, gomtume.

goikten Çf. Gedi dönüyor.

goindinen Çf. Kayboluyor.

goixaziren Çf. Hazırlanıyor. + Tenda
goixaziren, mektebişe idasen. *Tenda
hazırlanıyor, okula gidecek.* → goxaziru.

goĳutsxu uyanmak. → goĳutsxun.

goĳutsxun Çf. Uyanıyor. + Andĳa ĳumani Şana
ordo goĳutsxu. *Bu sabah Şana erken uyandı.*
→ goĳutsxu.

golaonu 1. Öteye geçirmek (canlı). **2.** Okumak.
→ golionams [oĳitxu]

golaxtimu geçmek. → gololva.

golionams Çf. Okuyor. + Şana ĳitabi
golionams. *Şana kitap okuyor.* → golaonu.

gololva geçmek. → golulun [golaxtimu]

golulun Çf. Geçiyor. + Magure maxutani sinifi
kogolaxtu. *Öĳrenci beşinci sınıfı geçti.* +
Tanura ĳaĳa ndĳas jur fara hakolen golulun.
Tanura her gün iki kez buradan geçiyor. →
golaxtimu, gololva.

golva dolaşmak, seyahat etmek. → gulun
[goxtimu]

gomla gezgin, seyyah. + Amedi gomla ĳoĳi ren.
Dido gulun. *Ahmet gezgin bir adamdır. ĳok
geziyor.*

gomti civar, çevre. + ĳkimi oxorişi gomtis luĳişi
meyvepe renan. *Benim evimin etrafında incir
meyveleri vardır.*

gomtume bölge, civar, çevre. → gomti.

gonĳelu özlemek. → ganĳelen [oĳomandu,
motsurdu]

gonoşine anı, hatıra.

gontĳkers Çf. Bakıyor.

gorums Çf. İstiyor. + Berek nana-muşi gorums.
ĳocuk annesini istiyor. → unon. **2.** Arıyor. +
Amedik arabas mu gorums? *Ahmet arabada
ne arıyor.* → ogoru [gorups]

gorups Çf. Arıyor. + Amedik mu gorups? *Ahmet
ne arıyor?* → ogoru [gorums]

goşaĳmalu ayıklamak, seçmek. → goşuĳams
[ĳoşĳaĳmalu]

goşinu hatırlamak; hatırlatmak. → gvaşinen,
guşinams.

goşuĳams Çf. Ayıklıyor, seçiyor. + Şanak
“ĳandas dolokunu şeni” mĳita porĳa goşuĳu.
*Şana düĳünde giymek için kırmızı elbiseyi
seĳti.* → goşaĳmalu.

gotzo geçen yıl. + Gotzo ham mektebis orĳi-i?
Geçen yıl bu okulda mıydın?

goxaziru 1. Hazırlamak. → goxazirams. **2.**
Hazırlanmak. → goixaziren.

goxazirums Çf. Hazırlıyor, giyindiriyor.
+ Oxorcak bere goxazirums. Mektebişe
oşkvasen. *Kadın ĳocuĳu giyindiriyor, okula
gönderecek.* → goxaziru.

goxtimu dolaşmak, gezmek, seyahat etmek. →
golva.

guda tulum; tulum enstrmanı. + İsmanak dido
ĳai (opşa vorsi) guda oĳandinams. *İsmail ĳok
güzel tulum ĳalıyor.*

guĳarams Çf. Etrafını ĳiziyor.

gulun Çf. Dolaşıyor, geziyor, seyahat ediyor. +
Arte Mĳolis gulun. *Arte İstanbul'u geziyor.* →
golva.

guma ekim ayı. [ĳaxva]

gundze uzun. + Nca gundze ren ama mşkvela
mĳule ren. *Aĳaç uzundur ama fidan kısadır.*
[gindze]

gurgulams Çf. Gök gürlüyor. + Gurgulams.
Gök gürlüyor. → ogurgulu.

guri gönül, yürek, kalp. + guriş xelate! Hoşça kal !.

gurignapa Çf. Anafikir.

guriġa kindar.

gurine sebebiyle, yüzünden. + Skani gurine hak vore. *Senin yüzünden buradayım.*

guriş xelate hoşça kal. [çkva ġaite]

gurişeni sebebiyle, yüzünden. [gurine]

guroni cesur. + Şana guroni bozo ren. *Şana cesur kızdır.*

gurubi grup. [þunci; puxa]

guruni eşek. [girini]

guşinams Çf. Hatırlatıyor. + Ma ġoçis iro ġai mutxape govuşinam. *Ben insana hep iyi şeyler hatırlatırım.* → goşinu.

gvaşinen Çf. Hatırlıyor. + Ma iro ġai mutxape gomaşinen. *Ben hep iyi şeyleri hatırlarım.* → goşinu.

gverdi buçuk, yarı, yarım. + Saaġi ar do gverdi ren. *Saat bir buçuk.*

gyari yemek. + Ma gyari vimxor. *Ben yemek yiyorum.* [cari]

gyaroba yemek vakti. [caroba]

gyoçġkams Çf. Başlıyor. + Dersi saaġi ovros gyoçġkams. *Ders saat sekizde başlıyor.* → geçġkapu.

gyodzin Çf. Adındadır. + Ma Tenda gemodzin, si mu gegodzin? *Benim adım Tenda'dır, senin adın nedir?* + Ham biçis Arte gyodzin. *Bu delikanlının adı Arte'dir.* → codzun, coxons.

gyuli gül. [nculi; dadala]

gyulva batı. + Batumişi gyulvas Lazepe skidunan. *Batum'un batısında Lazlar yaşıyor.*

gza yol. + Nakele golaxtare, ceğober'on gza-skani? *Nereden geçeceksin, yolların kesilmiş.*

Ğ ğ

ğ Laz alfabesinin onuncu harfi.

ğali akarsu, dere, ırmak. [ruba, oruba]

ğapi boya. + Bu boya hangi renk? *Ham ğaþi nam peri ren?*

ğapums Çf. Boyuyor. + Berek resmi ğapums. *Çocuk resmi boyuyor.* → oğaþu.

ğara çizgi. + Ğaras mevaqoni do oxoriþe vidi. *Çizgiyi takip edip eve gittim.*

ğarğals Çf. Konuşuyor. + Koçik mi ğala ğarğals? *Adam kiminle konuşuyor?* → oğarğalu [ixapars, isinapams, iparamitams, lafups].

ğarums Çf. Çiziyor. + Şanak resmi ğarums. *Şana resim çiziyor.* → oğaru.

ğeci domuz. + Ğecepe ndaĝis skidunan. *Domuzlar daĝda yaşıyor.*

ğnoseri akıllı. [noseri]

ğoci köşe. + Ar oxoris muķu ğoci uĝun? *Bir evin kaç köşesi vardır?*

ğolesti çurşila! Aman tanrım! [moşi ařiþe, moşi çurşila]

ğoma dün. + Ğoma so orşi? *Dün neredeydin?*

ğoma limci dün akşam, dün gece. + Ğoma limci dersi viçaliþi. *Dün akşam ders çalıştım.*

ğomaneri dünkü. + Ğomaneri bere so idu? *Dünkü çocuk nereye gitti?*

ğorğoci kaz (hayvan).

ğorğoci kaz.

ğuli 1. Yanlış. **2.** Çapraz.

Ğulivati Rize - Pazar'da bir Laz köyü.

ğura ecel, ölüm. + Ğuras çare var uĝun. Ölümüne çare yok.

ğureri mefta, ölü. → ğura.

ğurun Çf. Ölüyor. + Koçi ğurun. *İnsan ölür.* → oĝuru.

ğva yanak. + Beres ğvalepe mçita uĝun. *Çocuĝun yanakları kırmızıdır.*

ğvari 1. Islak. → şu, şuvi. **2.** Sel, sel suyu.

H h

h Laz alfabesinin onbirinci harfi.

hak bura, burada. + Bere hak ren-i? *Çocuk burada mı?* [ak, hay]

hakele bu tarafa, bu taraftan. [akole, hakole]

hakole bu tarafa, bu taraftan. [akole, hakele]

hakoni buralı. + Şana hakoni ren-i? *Şana buralı mı?* [akoni, hakonuri]

ham bu, bunu. + Ham k̄oçi mi ren? *Bu adam kimdir?* + Hamuk Lazuri isinapams. *Bu Lazca konuşuyor.* + Hamus araba uyonun. *Bunun arabası var.* [am, haya]

hamseri bu gece. + Hamseri ordo onciru minon. *Bu gece erken uyumak istiyorum.* [amseri]

hamtere bunlar. → hantepe.

hamtzo bu yıl. [hantzo, tzo, tzi]

hamu bu.

hamuşeni bundan dolayı, bu yüzden, bundan. + Hamuşeni hak vore. *Bundan dolayı buradayım.* [amuşeni, hayaşeni]

hani bunlar. + Hani nak dziri? *Bunları nerede buldun?* [hantepe, antepe, hantere].

hantepe bunlar. + Hantepe çkimi renan do hentepe-ti skani. *Bunlar benimdir, onlar da senin.* [hantere, hamtepe, hani]

hantere bunlar. → hantepe.

hantzo bu yıl. [tzo, hamtzo]

haşo böyle, bu tarafa. + Haşo moxtit. *Bu tarafa*

gelin. [aşo]

haşote böylece, böylelikle. + Amedis haşote sinifi var golvalasen. *Ahmet böylelikle sınıfı geçemeyecek.* [aşote]

hatzi şimdi. + Hatzi ma vulur. *Şimdi ben gidiyorum.* [atzi, hus, huy]

havuzi havuz.

hay burada. [ak, hak]

haya bu + Haya k̄oçi cumadi-çkimi ren. *Bu adam amcamdır.* + Haya mi ren? *Bu kimdir?* + Hayak mektubi çarums. *Bu mektup yazıyor.* Bkz. am, ham.

Hayde hadi.

he o. + He k̄oçi Lazi ren. *O adam Laz'dır.* + He tzanas dido mturi mtu. *O sene çok kar yağdı.* [him, hem, heya, iya]

heçae hikaye. [hekyae; şaşuri]

hediye hediye, armağan.

hek orada. + Ma hek vorfare. *Ben orada olacağım.* [ek]

hekoni oradaki, oralı. [ekoni, hikoni]

hekyae hikâye. [şaşuri]

hem o. + Hem k̄oçi so ulun? *O adam nereye gidiyor?* + Hem oxorişe ulun. *O, eve gidiyor.* + Hemuk mektubi nçarums. *O mektup yazıyor.* [him, heya, iya, em]

hemindoras o zaman, madem öyle. [hemindos, hindos]

hemindos o zaman, madem. → hemindoras.

hemuk o. Üçüncü tekil şahıs.

hemus ona.

hemuşeni onun için, yüzden. [emuşeni, heyaşeni]

hemuşi onun. [emuşi, heyaşi]

hentepe onlar. + Hentepe Lazi renan-i? *Onlar Laz mıdır?* [entepe, hentere; hini]

hentere onlar. → hentepe.

heşeni bu yüzden, bundan dolayı. + Heşeni, ma berepe dido maoropen. *Bu yüzden, çocukları çok seviyorum.* [hemuşeni, yeşeni]

heşo öyle. + Heşo dulya iven-i? *Öyle iş olur mu?* [eşo, hişo]

hey orada. → hek.

heya o. + Amedi, heya mektebişe ulun. *Ahmet, o okula gidiyor.* + Heya oxorcak pavriķas içalışams. *O kadın fabrikada çalışıyor.* + Heyak mektubi çarums. *O mektup yazıyor.* [hem, iya, em]

heyaşeni onun için, o yüzden. [hemuşeni, himuşeni]

heykeli heykel.

hik orada. + Si hik mu ikum? *Sen orada ne yapıyorsun?* [ek, hek].

hikoni oradaki, oralı. + Ma hikoni var vore, hakoni vore. *Ben oralı değilim, buralıyım.* [ekoni, hekoni].

him o. + Him ķoçi oxori-muşişe ulun-i? *O adam evine mi gidiyor?* + Him nak ulun? *O nereye gidiyor?* + Himuk mektubi nçarums. *O mektup yazıyor.* [hem, heya, iya, em]

himuşeni onun için, yüzünden. [emuşeni, hemuşeni]

hini onlar. + Ma hini vorsi viçinem. *Ben onları iyi tanıyorum.* → hentepe.

hişo öyle. + Hişo xavi ziķa var iziķen! *Öyle kötü söz söylenmez!* [eşo, heşo].

ho evet, öyle. [ko, xo]

Hopa Hopa ilçesi.

Hopalı Hopa ilçesinden olan.

hukyumeti hükümet.

hus şimdi. + Hus muya þatere? *Şimdi ne yapacağız?* [huy, hatzi, atzi].

huy şimdi. [hus, hatzi, atzi].

i Laz alfabesinin onikinci harfi.

ia o. + İa-ti çkimi ren. *O da benim.* + İa ķelemi-ti çkimi ren. *O kalem de benim.* → iya.

ibgars Çf. Ağlıyor. + Berek ibgars. *Çocuk ağlıyor.* → obgaru [imgars].

ibirs Çf. **1.** Oyun oynuyor. + Berepek ķukuşı ibiran. *Çocuklar saklambaç oynuyorlar.* → obiru [isters]. **2.** Şarkı söylüyor. + Ķulanepек Lazuri ibiran. *Kızlar Lazca şarkı söylüyor.* → obiru [frağodums].

ibons Çf. Yıkıyor (kendi uzvunu). + Tendak xe ibons. *Tenda elini yıkıyor.* → obonu [imbonams].

içalışams Çf. Çalışıyor. + Ķoçepek pavriķas içalışaman. *İnsanlar fabrikada çalışıyor.* → oçalışu [itsadeburs].

içaren Çf. Yazılıyor. + Tenda geçķapuri mektebis içaren. *Tenda ilkokula yazılıyor.* → oçaru. [inçaren]

içilen Çf. Evleniyor (erkek). + Amedi, Ayşe Ķala (şķala) içilen. *Ahmet Ayşe ile evleniyor.* → oçilu [içils].

içils Çf. Evleniyor (erkek). + Amedi, Ayşe Ķala (şķala) içils. *Ahmet Ayşe ile evleniyor.* → oçilu [içilen].

içinems Çf. Tanıyor, tanışıyor. + Tendak paŗu-muşı içinems-i? *Tenda dedesini tanıyor mu?* → oçinu.

içoden Çf. Bitiyor, tükeniyor, neticeleniyor. +

Tanuraşı dersi hatzi içoden. *Tanura'nın dersi şimdi bitiyor.* → oçodu.

iduşunams Çf. Düşünüyor. + Mu iduşunam? *Ne düşünüyorsun?* → oduunu [imsifons].

idzġen Çf. Doyuyor. + Arte ar makvalite idzġen. *Arte bir yumurta ile doyuyor.* → odzġu [indzġen].

ien Çf. Oluyor. + Gale mu ien? *Dışarda ne oluyor?* → oapu [iyen, iven, ,qven].

iguraps Çf. Öğreniyor. + Berek nana-muşişen Lazuri iguraps. → oguru. [igurs, digurams]

igurs Çf. Öğreniyor. + Ma Lazuri vigur. *Ben Lazca öğreniyorum.* → oguru. [iguraps, digurams]

igzals Çf. **1.** Yürüyor. + Arte gzas igzals. *Arte yolda yürüyor.* **2.** Varmak. + Arte oxorişe igzalu. *Arte eve vardı.* → ogzalu [igzas].

igzas Çf. Yürüyor. → ogzalu [igzals].

iġams Çf. Götürüyor (cansız). + Artek kitabepe-muşi mektebişe iġams. *Arte kitaplarını okula götürüyor.* → oġmalu. [imers]

iġvaren Çf. Islanıyor.

iindrams Çf. Satın alıyor. [eçöpums]

iķaen Çf. İyileşiyor. → oķau [iķaimen].

iķaimen Çf. İyileşiyor. + Paŗu-çkimi muşeni var iķaimen? *Dedem neden iyileşmiyor?* → oķaimu [iķaen].

ikimocen Çf. Evleniyor (kadın). → okimocu.

[ikomocen, gamitxven]

iķina demir.

iķinaçxa salı günü.

ikips Çf. Yapıyor, ediyor. + Ma dersi vikip.
Ben ders yapıyorum. + Berepek mu ikipan?
Çocuklar ne yapuyorlar? → oxenu. [ikums,
ikoms]

iķitxams Çf. Okuyor. + Artek k̄aṭa ndğas jur
saaṭi kitabi iķitxams. *Arte her gün iki saat
kitap okuyor.* → oķitxu [golionams; iṭurs].

ikomocen Çf. Evleniyor (kadın). → okomocu.
[ikimocen, gamitxven]

ikoms Çf. Yapıyor, ediyor. + Ma dersi vikom.
Si mu ikom? *Ben ders yapıyorum. Sen ne
yapıyorsun?* → oxenu [ikums, ikips]

ikums Çf. Yapıyor, ediyor. + Tanuk mu ikums?
Tanu ne yapıyor? → oxenu. [ikoms, ikips]

ilaķirday Çf. Konuşuyor. + Amedi Lazuri
ilaķirday. *Ahmet Lazca konuşuyor.* → olaķirdu
[ixaṗars, isinapams, iṗparamitams, ğarğals].

ili kemik. [qvili]

imbonams Çf. Yıkıyor (uzuv, canlı), yıkanıyor.
+ Tanuk k̄aṗula imbonams. *Tanu yıkanıyor.* →
ombonu [ibons].

imçvirs Çf. Yüzüyor.+ Tanurak çxomi steri
imçvirs. *Tanura balık gibi yüzüyor.* → omçviru
[inçirs, inçvirs].

imers Çf. Götürüyor (cansız). + Tzķarik na-
moimers tzķarik imers. *Suyun getirdiğini su
götürür.* → omalu. [iğams]

imeselams Çf. Anlatıyor, bahsediyor. +
Nandidik motalepe-muşis meseli umeselams.
Büyükanne torununa masal anlatıyor. →
omeselu [iṗparamitams].

imgars Çf. Ağlıyor. + Berek muşeni imgars?
Çocuk neden ağlıyor? → omgaru [ibgars].

imjorams Çf. Güneşleniyor. → omjoru [imjors,
imjoy].

imjors Çf. Güneşleniyor. + Artek imjors. *Arte
güneşleniyor.* → omjoru [imjorams, imjoray].

imorden Çf. Büyüyor, gelişiyor. + Nca imorden
ama kva var imorden. *Ağaç büyür ama taş
büyümez.* → omordu [irden].

imsifons Çf. Düşünüyor. + Ham berek aṣo mu
imsifons? *Bu çocuk böyle ne düşünüyor?* →
omsifonu [iduşunams].

imxors Çf. Yemek yiyor. + Artek topri do yaği
imxors. *Arte bal ile yağ yiyor.* → oşķomu,
oçķomu [çķomups].

incirs Çf. Uyku uyuyor. + Amedik k̄aṭa seris
ordo incirs. *Ahmet her gece erken uyuyor.* →
onciru.

inçirs Çf. Yüzüyor.

inçiten Çf. Didiniyor, uğraşiyor, çabalıyor. +
Şana, "Lazuri dovigurare" ya do inçiten. *Şana,
"Lazca öğreneceğim" diye didiniyor.* → onçitu.

inçvirs Çf. Yüzüyor. + Bere ğalis inçvirs. *Çocuk
derede yüzüyor.* → onçviru. [imçvirs, inçirs]

indzğen Çf. Doyuyor. → ondzğu [idzğen].

ineri buz. [qineri]

İngilizuri 1. İngize özgü olan. 2. İngilizce.

ini ovapu üşülemek. + Andğa dido ini maven.
Bugün çok üşüyorum. [ini oyapu, qini oqvapu]

ini oyapu üşülemek. + İni mayen. *Üşüyorum.* [ini
ovapu, qini oqvapu]

ini soğuk. + İni diyas-na daçxuri vogzare.
Soğuk olursa ateş yakacağım. [qini]

inora kış, kış mevsimi. [qinva, qinoba, inuva,
ķişi]

interneṭi internet. + Si interneṭis amulur-i? *Sen
internete giriyor musun?*

iṗparamitams Çf. Konuşuyor, anlatıyor,

bahsediyor. + Şanak mu iþparamitams? *Şana ne anlatıyor?* → oþaramitu
[osinapu; oĝarĝalu; oxaþaru; olafu; olaķirdu]

ipþen Çf. Doluyor. + Havuzi tamo tamo tzķarite ipþen. *Havuz yavaş yavaş doluyor.* → oþřu [yipþen].

ipti ilk, önce, evvela. [tzoxle]

iptineri birinci. [maarani]

iqonops Çf. Götürüyor (canlı). + Berek coĝori so iqonops? *Çocuk köpeĝi nereue götürüyor?* [ionams, iyonams]

iqven Çf. Oluyor. + Ak mu iqven? *Burada ne oluyor?* → oqvapu [ien, iyen, iven].

İraroĝorda hep birlikte. → aroĝorda

irden Çf. Büyüyor, gelişiyor. + Bere irden. *Çocuk büyüyor.* → ordu [imorden].

iri herkes, tümü, hepsi. + İrik Lazuri vibirit. *Hepimiz Lazca şarkı söyledik.* + Ham oxoris iri dulyape ma vikum. *Bu evde tüm işleri ben yapıyorum.* [mteli, iritso]

iri-aroĝorda hep birlikte, beraberce. + İri-aroĝorda vixoronat. *Hep birlikte horon oynayalım.*

iriķale heryer.

iri-mutu herşey. → iri-tEVULİ.

iri-tEVULİ herşey. + Ham beres iritEVULİ kuřķun. *Bu çocuk herşeyi biliyor.* [iri-mutu, iri-tuli]

iri-tuli herşey. → iri-tEVULİ.

iro daima, her zaman, hep, sürekli. [irote, iyya, þanda]

irote daima, hep. [iro, iyya, þanda]

isa beraber. [arte]

isaren Çf. Sararıyor.

isimins Çf. Dinliyor. + Mik Lazuri birapape

isimin? *Kim Lazca şarkılar dinliyor?* → osiminu [iřķirs, iřķinams].

isina köyden uzak tarla.

isinapams Çf. Konuşuyor. + Şanak Lazuri isinapams. *Şana Lazca konuşuyor.* → osinapu [isinapay, iþparamitams, ĝarĝals].

isinci ok.

İştanboli İstanbul. [Mþoli]

isters Çf. Oyun oynuyor. → osteru [ibirs]

istfasioni istasyon.

iřķinams Çf. Dinliyor. + Şanak radio iřķinams. *Şana radyo dinliyor.* → ořķinu [iřķirs, isimins, iucams].

iřķirs Çf. Dinliyor. → ořķinu [iřķinams, isimins, iucams].

işuven Çf. Islanıyor. + Bere ĝalis işuven. *Çocuk derede islaniyor.* → oşuvu [iĝvaren].

itkven Çf. Söyleniyor. [iziþen]

itsadeburs Çf. Çalışıyor. + Oxorcak onķules itsadeburs. *Kadın bahçede çalışıyor.* → otsadebu [içalişams].

itsxonams Çf. Tariyor. + Artek toma itsxonams. *Ahmet saçını tariyor.* → otsxonu. [itsxons]

itsxons Çf. Tariyor. + Artek otsxecite toma itsxons. *Ahmet tarak ile saçını tariyor.* → otsxonu. [itsxonams]

iucams Çf. Dinliyor. + Ma si giucam, si-ti ma miuci. *Ben seni dinliyorum, sen de beni dinle.* → oucu [iřķinams, isimins].

iķurs Çf. **1.** Diyor, söylüyor, ifade ediyor. + Şanak mu iķurs? *Şana ne diyor?* → oķku [tkumers, zoþons]. **2.** Okuyor. + Tanurak çitabi iķurs. *Tanura kitap okuyor.* → oķku. [iķitxams, golionams]

iven Çf. **1.** Oluyor. + Mu iven? *Ne oluyor?* **2.** Biri birşey oluyor. + Arte tzanas dogurale iven.

Arte seneye öğretmen oluyor. **3.** Birine birşey oluyor. + Arte Şanas eksale aven. *Şana Arte'nin kuzeni oluyor.* → ovapu [ien, iyen, iqven].

ixaziren Çf. Hazırlanıyor. + Şana onciru şeni ixaziren. *Şana uyumak için hazırlanıyor.* → oxaziru.

ixaşars Konuşmak. + Amedik Şana şkala ixaşars. *Ahmet Şana ile konuşuyor.* → oxaşaru [ilaşirday, isinapams, işparamitams, şarşals, lafups]

ixarmelen Çf. Hastanlanıyor. + Kaşa inoras bere ixarmelen. *Her kış çocuk hastalanıyor.* → oxarmelu [izabunen].

ixelen Çf. Seviniyor, mutlu oluyor. + Baba-çkimi bdzirasi dido vixeler. *Babamı gördüğümde çok mutlu oluyorum.* → oxelu [ixels].

ixels Çf. Seviniyor. → oxelu [ixelen]

ixi rüzgâr, yel. + ixi bars. *Rüzgar esiyor.*

ixmars Çf. Kullanıyor, kullanılıyor. + Şanak ağani şilifoni muşeni var ixmars? *Şana yeni telefonu neden kullanmıyor?* → oxmaru [oxmarams].

ixoronams Çf. Horon oynuyor. → oxoronu. [ixorons, xoronaps]

ixorons Çf. Horon oynuyor. + Tanurak dido mskva ixoronams. *Tanura çok güzel horon oynuyor.* → oxoronu. [ixoronams, xoronaps]

ixtimen Çf. Gidilebiliyor.

iya o. + İya cami şaxeri ren. *O cam kırıktır.* + Ma, iya şkulani viçinem. *O kızı tanıyorum.* + İya şkulanik Lazuri şarşalaps. *O kız Lazca konuşuyor.* + İya Xopaşa ulun. *O Hopa'ya gidiyor.* + İyas bere uqonun. *O'nun çocuğu var.* + İyak gyari şşkomups. *O yemek yiyor.* [hem, em, heya, ia]

iyen Çf. Oluyor. + Mu iyen? *Ne oluyor?* →

oyapu [ien, iven, iqven].

iyonams Çf. Götürüyor (canlıyı). + Babak bere-muşe mektebişe iyonams. *Baba çocuğunu okula götürüyor.* → oyonu [iqonops].

iyya daima, hep. [iro, irote, şpanda]

izabunen Çf. Hastanlanıyor. + Kõçi ordo ordo izabunen. *Adam sık sık hastalanıyor.* → ozabunu.

idziren Çf. Görünüyor.

izmoce rüya. [ezmoce]

izni izin. + Mudirik magurales izni var meçu. *Müdür öğrenciye izin vermedi.*

J j

j Laz alfabesinin onüçüncü harfi.

jile yukarıda.

jın üst, üstte, üstünde, üstüne. + Ma ncaşı
jin vore, çoğori ncaşı tude. *Ben ağacın
üstündeyim, kopek altında.* [jini]

jindo üstten. [jindole]

jini üstteki, üstündeki. + Jini çarape ikitxit do
tudenı boşı svalepes çarit. *Üstteki yazıları
okuyup aşağıdaki boş yerlere yazınız.*

jun Çf. Uçuyor. + Ķinçi Jun do ulun. *Kuş uçarak
gidiyor.* → oju [putxun]

jur iki. + Ma jur toli, jur-ti quci (uci) miğun.
Benim iki gözüm, iki de kulağım var.

jureneçi kırk sayısı. [jurneçi]

jureneçi do vit elli sayısı.

jureneçi kırk. [jurneçi]

juroşi ikiyüz.

Jur-sum birkaç.

jurşilya ikibin.

jurşuroni gebe. [korbapşa]

jvana uçak. [maputxoce]

K k

k Laz alfabesinin ondördüncü harfi.

Kaçkari Kaçkar dağları.

kapça hamsi. [k'apça]

kapçoni hamsili.

kapçoni mçkudi hamsili ekmek.

karaķi tereyağı. [puciyağı]

karmaŧe değirmen. [mskibu]

karŧali kağıt, mektup. [çađeŧi]

kçe beyaz, ak. [xçe]

kçini 1. Yaşlı kadın. **2.** Ak saçlı. → xçini, dida.
[xçini]

keķi kek.

ķele taraf.

ķeleme kalem. + Aya ķeleme mişi ren? Aya
ķeleme mişi ren? *Bu kalem kimindir?* [oçaraşe]

kemane kemençe.

keşuri buhar, buğu. [ŧufa]

kiana dünya. [dunya]

kilo kilo. [çilo]

kilomeŧro kilometre.

kimoci koca, eş. [komoci]

kimoli adam, bay, beyefendi. [komoli, kumoli]

kini beyin. [kuni]

kitabi kitap. [çitabi]

ko evet, öyle. [ho, xo]

kolba karın. [korba]

komoceri evli kadın. [kimoceri; gamatxveri]

komoci koca, eş. + Ali Ayşeşi komoci ren. *Ali
Ayşe'nin kocasıdır.* [kimoci]

komoli adam, bay, beyefendi. [kimoli, kumoli]

korba karın. + Korba matzķunen. *Karnım
ağrıyor.* [kolba]

korbaşsa gebe, hamile. [korbate; uxvene;
jurşuroni]

korbate gebe, hamile. → korbaşsa.

korme tavuk. [kotume]

kosums Çf. Süpürüyor. + Şanak oxori kosums.
Şana evi süpürüyor. → okosu. [kosups]

kotume tavuk. [korme]

kovali buğday ekmeği. → mçkudi.

kra boynuz. [akra, arka]

kresti buğu, buhar. [keşuri, ŧufa]

ktsapa temmuz ayı.

kudi bere, fes, şapka. + Mturi mtvasi berepek
kudi geituman. *Kar yağınca çocuklar bere
takıyorlar.*

kulturi kültür. [çulturi]

kumoli adam, bay, beyefendi. [kimoli, komoli]

kuni beyin. [kini]

kva taş. + Kõçis kvaşi oxori uğun. *Adamın
taştan evi var.*

kvançala çakıl taşı. [tziǰvabi]

kvançaru tebeşir.

kyoi köy. [çoi, opuǰe]

kyona ışık. [te, tena, çona]

kyouri köylü.

kyuntu hantal. [çuntu]

kyupe küpe. [uciǰumbi]

kyutupxana kütüpane. [okitabe]

Ķ k

Ķ Laz alfabesinin onbeşinci harfi.

Ķabani bayır.

Ķabilieġi yetenek, kabiliyet.

Ķafe kafe, çay, kahve içilen yer.

Ķafeterya kafeterya.

Ķai datzonen Çf. Hoşuna gidiyor. + Şanas Lazuri oğarğalu Ķai datzonen. *Lazca konuşmak Şana'nın hoşuna gidiyor.* → Ķai dotzonu [xadzi ayen, Ķai atzonen, Ķai utzons].

Ķai dotzonu hoşuna gitmek. → Ķai datzonen. [Ķai otzonu; xadzi oyapu]

Ķai iyi, iyice. + Ma Ķai vore. Si muço're? *Ben iyiyim, sen nasılsın?* [vorsı, vrosı, xılı]

Ķaite 1. İyilikle. **2.** Hoşçakal.

Ķakala adet, tane.

-Ķala birisi ile. + Si mi Ķala ister? *Sen kiminle oynuyorsun?* [şkala]

Ķalati sepet. → ġikına.

Ķale taraf, istikamet. + Nam Ķale ulur? *Hangi tarafa gidiyorsun?*

Ķalmaxi alabalık. [Ķarmaxa]

Ķamtzami kirpik. [tzamtzami]

Ķançuġali saklambaç oyunu. [kuġuşı]

Ķandġu çilek. [Ķandġo]

Ķaoba iyilik, hayır. **Xela Ķaoba** merhaba.

Ķapça hamsi. [kapça]

Ķaġeġi dayanıklı, sağlam, sert.

Ķaġi Ķaġi koşa koşa. + Bere Ķaġi Ķaġi oxorişe komoxtu. *Çocuk koşa koşa eve geldi.* → oĶaġu.

Ķaġula arka, art.

Ķaġulani gerideki, arkadaki.

ĶaraĶoli karakol.

Ķaravi gemi, vapur.

Ķarmaxa alabalık. [Ķalmaxi]

Ķarġa her. [kaġa]

Ķarġopili patates. [dixomakvali]

Ķasaġi kasap.

ĶaşĶoli kaşkol.

Ķata arkadaş. [maneba, manebra]

Ķati kat.

Ķatza bir Laz aile adı.

Ķaġa her. **Ķaġa ndġa** her gün. **Ķaġa tuta** her ay. **Ķaġa Ķoçi** her insan.

ĶaufĶa paket.

Ķaġu kedi. + Si Ķaġu gıyonun-i? *Senin kedin varmı?*

Ķaġugza patika. [mçuġapugza]

Ķavalti kahvaltı. [çuġmaneri gyari]

Ķave 1. Kahve. **2.** Kahvehane.

Ķazaġi kazak.[anteri]

Ķazeta gazete. **Lazuri Ķazeta** Lazca gazete.

Ķele taraf.

Ķeleme kalem. + Aya Ķeleme mişi ren? Aya Ķeleme mişi ren? *Bu kalem kimindir?* [oĉaraŝe]

Ķeĵi çomak, çubuk. [biga]

Ķibiri diş. [Ķibri]

Ķikili gaga.

Ķila anahtar. [nĶola, Ķola]

Ķinçi kuş. [Ķvinçi]

Ķiravati kıravat.

Ķiravati kravat.

Ķiŝi kış, kış mevsimi. → inora.

Ķiti parmak. + Ar xes naĶo Ķiti miğunan? *Bir elde kaç parmağımız var?*

Ķitxala soru. + Tudenı Ķitxalas cuğaçı meçit. *Alltaki soruya cevap verin.* → oĶitxu.

Ķitxeri tahsilli, okumuŝ. + Arte Ķitxeri biçi ren. *Arte tahsilli delikanlıdır.* → oĶitxu.

Ķitxoms Çf. Soruyor. + Alik, oxori so ren ya do Ayŝes Ķitxoms. *Ali, ev nerede diye Ayşe'ye soruyor.* → oĶitxu [Ķitxums, iĶitxams, içiitxay].

Ķitxums Çf. Soruyor. + Alik Ayşe Ķitxams. Ali Ayşe'yi soruyor. → oĶitxu [Ķitxoms, iĶitxams, içiitxay].

Ķizi kaşık. [Ķuzi]

ĶizĶule Kızkulesi.

Ķoçi insan, adam, erkek.

Ķoçineburi insanca, adamca.

Ķoda 1. Avlu. **2.** Duvar.

Ķoğona sivrisinek.

ĶoĶore kabak. [ore, feli]

Ķola anahtar. [nĶola, Ķila]

Ķolai kolay.

Ķoli çekirge. [mĶoli]

Ķolo acı (tat). [přiĶe]

Ķoltuği koltuk.

Ķoma duman.

Ķonaği konak.

Ķonseri konser.

Ķoņa 1. Alın. [qva]

Ķoņa 2. Kepeçe. [ŝerepi]

Ķoretsxa sayı.

Ķoretsxums Çf. Sayı sayıyor. + Tanurak jur do jur Ķoretsxums. *Tanura ikiŝer ikiŝer sayıyor.* → oĶorestxu.

Ķorğoni sivrisinek. [Ķoğoni, Ķoğona]

Ķoŝkağmalu seçmek, ayıklamak. → Ķoŝkuğams. [goŝağmalu]

Ķoŝkuğams Çf. Seçiyor, ayıklıyor. → Ķoŝkağmalu.

ĶoĶula ense. [ĶoĶola]

Ķoxa ekşi. [mjai, mçoxa; ŝiĶo]

Ķoxlidi midye.

Ķrestı buğu, buhar. [keşuri, Ŷufa]

Ķromi soğan.

Ķuçe ayak. **Xe do Ķuçe** el ve ayak.

Ķuçete yayan, ayakla.

Ķudeli kuyruk. **ĶaĶuŝi Ķudeli** Kedinin kuyruğu.

ĶuĶma güğüm.

ĶuĶu guguk kuşu.

ĶuĶuŝi saklambaç oyunu. [Ķançupalı]

Ķulani kız. [bozo]

Ķuli iskemle, tabure. [troni, ordzo]

Ķumņa göbek. [umņa; tziņa]

Ķundura şubat ayı. [tutamĶule]

ĶuĶavi enik, köpek yavrusu. [laĶoĶi]

Ķuzi kaşık. [Ķizi]

Ķvali peynir. [vali, qvali]

ĶvanĶxi 1. Sol, sol taraf. → Ķvaza. **2.** Ters, ters istikamet.

Ķvantsa testi, su testisi.

Ķvari karga. [ĶarĶa]

Ķvaza sol, sol taraf. → ĶvanĶxi, marzgva.

ĶvinĶi kuş. [ĶinĶi]

L I

I Laz alfabesinin onaltıncı harfi.

laceta reçete.

laçi köpek. [layçi, çoğori]

lafups Çf. Konuşuyor. + Şanak mu lafups?
Şana ne konuşuyor? → olafu [ixapars,
isinapams, iparamitams, ğarğals].

lai sanki. + *Lai bere vore*. Sanki çocuğum. →
mitam.

laķatķa sapan. [şurduli]

laķoti enik, köpek yavrusu. [ķuřavi]

lamba lamba.

layçi köpek. [laçi, çoğori]

Lazeburi Lazca; Lazlara özgü olan.

Lazi Laz. + Arte Laz delikanlısıdır. *Arte Lazi biçi
ren*.

Lazika Orta çağda var olmuş Laz krallığının
adı. Merkezi Kafkasya'dadır.

Lazuri Lazca. + Sen Lazca biliyor musun? *Si
Lazuri giçkin-i?*

lazuşi mısır.

lazuşi mısır. + Nana-çkimik lazuri oxominams?
Annem mısır kurutuyor.

leba geç. + Ma ķaķa seris leba var vincir. *Ben
her gece geç uyumuyorum.* [yano]

leri sarımsak. + Leri gonşams. *Sarımsak kokar.*

leşķi dudak. [çabri]

leķa toprak. + Bizim çok toprağımız yok. *Şķu
opşla leķa var miğunan.*

leķaore patates. [dixomakvali]

leķaşperi kahverengi. [ķaveşperi]

lilve sebze, zerzevat.

limbotsa eğrelti otu. [bilontsa]

limci akşam. [lumci]

limcineri akşamki. **Limcineri cari** akşam
yemeği. [lumcineri]

limoneta limonata.

limoni limon.

linci bakır.

lişadre erkek çakal. → mķyapu.

lira lira.

lise lise.

lişro litre.

livadi bahçe. [onşule]

lobya fasülye. [xaci]

logonta lokanta.

loqa tatlı. [loya]

loresima papatya.

lotsa 1. nahoş. **2.** tatlı.

loya tatlı. [loqa]

lu lahana. **Lu zeri** lahana ezmesi. [luqu]

luği incir.

luĥna mum. [nuĥla]

lulututa mart ayı. [marĥi]

lumci akşam. [limci]

lumcineri akşamki. **Lumcineri gyari** akşam yemeği.

lumcun Ćf. Akşam oluyor. + Lumcun, aĥkva oxoriŝe mendaptat. *Akşam oluyor, artık eve gidelim.* → olumcu.

luqu lahana. [lu]

M m

m Laz alfabesinin onyedinci harfi.

ma ben, bana. + Ma magurale vore. *Ben öğrenciyim.* [man]

maarani birinci. + Lazuri osinapus maarani ma vore, ya tku bozok. *Lazca konuşmada birinci benim dedi kız.* [iptineri]

maşani altıncı. + Çkimi biçi hatzi ortamektebişi maaşani sınıfis ren. *Benim oğlum şimdi ortaokul altıncı sınıftadır.*

mabire şarkıcı, türkücü. [mabirale]

macida sofrası. [magida]

maçare yazar, muellif. → oçaru.

maçi maç. + Futbolu maçi miğunan? *Futbol maçımız var.*

maçxome balıkçı. + Tutasteşi baba maçxome ren. *Tutaşte'nin babası balıkçıdır.* → çxomi.

maçxorani dokuzuncu.

madulye işçi. + Madulyepək pavriķas içalışaman. *İşçiler fabrikada çalışıyorlar.* [madulyale]

maçani yirminci.

magida sofrası. [macida]

magurale öğrenci. + Şana magurale ren-i? *Şana öğrenci mi?* [magure]

mağala yüksek. + Kınçi mağala qas (aras/ toşis) kogelaxedu. *Kuş yüksek bir dala kondu.*

mağare ressam. → oçaru, resimi.

mağaza mağaza, dükkan.

mainale çok üşüyen, çabuk üşüyen.

maisi mayıs ayı.

majura ikinci, diğer, öbür, öteki, ayrıca.

Majurape diğerleri. [majurani]

majurani ikinci. + Şana maarani sınıfi kogolaxtu do hatzi majurani sınıfis ren. *Şana birinci sınıfı geçti, şimdi ikinci sınıfta.*

makarina makarna.

makazete gazeteci.

makitxe okur, kitap okuru. → oķitxu.

makvali yumurta. [markvali]

mamuli horoz. [mumuli]

man ben, bana. + Man xvala var vore. *Ben yalnız değilim.* [ma]

manavi manav.

mance mal sahibi, patron, sahip.

mandalina mandalina.

mandre ahır. [baķi, axiri]

mandzageri komşu. + Mandzagerepe-çkimi dido ķai renan. *Benim komşularım çok iyidir.* [marte]

maneba arkadaş, dost. [manebra]

mani çabuk, hızlı.

manişsa çabucak, çabuk. + Oxorcak dulyape-muşi manişsa doçodinu do dinciru. *Kadın*

işlerini çabucak bitirip uyudu. [evedi]

maoşani yüzüncü.

maotxani dördüncü.

maovrani sekizinci.

maşazule ateş böceği. [şaşazulya]

maputxoce uçak. → oputxu.

mapxa açık hava, karsız ve yağmursuz hava.
→ doba.

maqvaperi yoğurt. [mevaperi, meyaperi]

mardzgva sağ, sağ taraf.

mariaşina ağustos ayı. [ağustozi]

mariaşina Eylül ayı. [Çxalva]

marketi market.

markvali yumurta. [makvali]

mart komşu. [mandzageri]

marťi mart ayı. [lulu tuta]

marzgva sağ, sağ taraf. → kvançxi.

marzgvani sağ taraftaki, sağdaki.

masa masa. [sşoli]

masumani üçüncü. [masuma]

maşkvitani yedinci. [maşkvitani]

matematiği matematik.

matzindi yüzük. [matzķindi]

matzķindi yüzük. [matzindi]

maťiaťore tiyatrocu.

mavitani onuncu.

maviťojurani onikinci.

maxačke çiftçi, çiftlik işi ile uğraşan. → oxačku.

maxutani beşinci.

mazaşu soğuk algınlığı, nezle, grip.

mazuğale denizci. → zuğa.

mbağu kiler; kışlık yiyeceklerin muhafaza edildiği yer.

mboli bol. + “Ma ne mboli para ne-ti mboli oçķomale miğun”, ya tku ķoçik. *Benim ne bol param ne de bol yiyeceğim var, dedi adam.*

mbonums Çf. Yıkıyor (bir canlıyı, başkasını).
→ ombonu, obonu. [bonups, bonums]

mbuli kiraz. [buli]

mbulora haziran ayı.

mbura boz, gri. [bura, beşti]

mcixi yumruk.

mcumu tuz.

mcve eski. → mcveşi.

mcveri kurt. [mgeri]

mcveşi eski. **Mcveşoras** eski zamanlarda.
+ Tendaşi oxori mcveşi ren. *Tenda'nın evi eskidir.*

mçaci sinek.

mçapu çakal. [mķyapu]

mçeşi çoban. [mçķeşi]

mçima yağmur. + Mçima mçims-i? *Yağmur yağıyor mu?* [çima]

mçims Çf. Yağmur yağıyor. + Mçima mçims.
Yağmur yağıyor. → omçimu.

mçipe ince. + Karťali mçipe ren. *Kađıt incedir.*

mçips Çf. Yağmur yağıyor. [mçims, çups, mçiy]

mçire geniş, yayvan. + Amedis mçire mxucepe uğun. *Ahmet'in geniş omuzları var.*

mçita kırmızı, kızıl, al. + Ma mçita peri dido maoropen. *Ben kırmızı rengi çok severim.*

mçiy Çf. Yağmur yağıyor. [mçims, çups, mçips]

mçķeşi çoban. [mçeşi]

mçķidi mısır ekmeği. [mçķudi, mçudi]

mçķudi mısır ekmeği. [mçķidi, mçudi]

mçoni meşe ağacı.
mçoxa ekşi. [koxa; sʃiþo; mjai]
mçu bağırsak.
mçudi mısır ekmeği. [mçkudi, mçkidi]
mçveti damla. [fik̃i]
mçvips Çf. Yağmur yağıyor. [mçims, çups, mçiy]
mçxvopa sıcak hava. [çxopa, mçxvapa]
mçxu iri, kalın. + Hakonuri ncalepe dido mçxu renan. *Buradaki ağaçlar çok iridirler.*
mçxuri koyun (hayvan).
mçxvapa sıcak hava. [mçxvopa]
meci imece. [nodi]
meçabu yapıştırmak. [noçabams]
meçabule yapıştırıcı.
meçams Çf. Veriyor, ödüyor. + Babak biçimuşis nosi meçams. *Baba oğluna akıl veriyor.* → meçamu.
meçamu vermek, ödemek. → meçams.
meçireli zor, çetin. [çetini]
medgin karşıdan karşıya kuruludur.
medi umut, ümit. + Ma mitişi medi var miğun. *Benim kimseden umudum yok.*
meele mahalle. + Si nam meeles xer? *Sen hangi mahallede oturuyorsun?*
megnu anlamak. → nagneps. [ognu]
meğaru işaretlemek. → nuğarams.
mekulun Çf. Karşıya geçiyor. [meyulun]
mektebi mektep, okul.
mektubi mektup.
mekvatu Çf. Kesmek.
mele öte. + Çkimi oxori Amedişi oxorişi mele ren. *Benim evim Ahmet'in evinin ötesindedir.*

Meleni ötedeki.
melenkale karşı taraf.
melenkele karşı taraf.
meli tilki.
melun Çf. Sana doğru geliyor.
memlekefi memleket. [dobadona]
memsofa koltuk.
memuri memur.
menceli güç, kuvvet, mecal. [ğanci]
menceloni güçlü. [ğanconi]
mendra uzak. + Oxori-skani mektebişe mendra ren-i? *Evin okuldan uzak mı?*
meqonu devam etmek, takip etmek. → noqups. [meyonu].
Mergeli Megrel. Lazlara yakın akraba bir Kafkas halkı.
Mergeluri 1. Megrelce, Megrel dili. **2.** Megrellere özgü olan.
meseli masal. [paramiti]
mesleği meslek.
meşonu ummak, ümit etmek. → meşonums. [meşvenu]
meşonums Çf. Umuyor, ümit ediyor. + Artek, Tanura andğa moxtasen ya do meşonums. *Arte Tanura'nın bugün geleceğini umuyor.* → meşonu.
meşvelu yardım etmek, yardım. → nuşvelams.
meşvens Çf. Umuyor, ümit ediyor. + Artek, Tanura moxtasen ya do meşvens? *Arte Tanura'nın geleceğini umuyor?* → meşvenu.
meşvenu ummak, ümit etmek. → meşvens. [meşonu]
meşro metre.
meucu dinlemek. [mesiminu, meşkinu]

meulun Çf. Karşıya geçiyor. [mekulun]
mevaperi yoğurt. [meyaperi, maqvaperi]
mevzu konu.
mexi şimşek. → dovalu.
mexola yakın.
meyaperi yoğurt. [meyaperi, maqvaperi]
meyonu devam etmek, takip etmek. → nayonen. [meonu, meqonu]
meyve meyve.
mezuni mezun. **Mezuni oyapu** mezun olmak.
mgara ağıt, matem, taziye. [bgara]
mgeri kurt. [mcveri]
Mğesti Fındıklı kasabası. [Vitze]
Mğesturi Fındıklı kasabasından olan.
mi kim. + Bu adam kim? *Ham kōçi mi ren?*
mikulun Çf. Karşıya geçiyor.
milioni milyon. + M̄polis vit milionişen dido kōçi skidun. *İstanbul'da on milyondan çok insan yaşıyor.*
minci çökelek. [mindzi]
mipeşi kimlerden.
Misa Lazcada bir kız ismi.
mişi kimin. + Ham mişi bere ren? *Bu kimin çocuğu?*
mitam sanki, güya. + Mitam, mzoğa nciris'ŧu (nciris orŧu). *Sanki deniz uykudaydı.* + Mitam, bomtzuranam ya do k̄ai dulyape oŧoxu. *Güya, düzeltiyorum diye iyi işleri bozdu.* + Mitam, çku mşınaman xolo tembeli. Güya gene bizi tembel sayıyorlar. → lai.
miti kimse. + Berek mitis mutu var utzumers. *Çocuk kimseye birşey söylemiyor.*
mitxa biri, birisi. + Amedik "gzas mitxa bdziri", ya tku. *Ahmet, yolda birisini gördüm, dedi.*

mja 1. Süt. → mjalva. **2.** Ayran. → tani.
mjaçxa pazar günü.
mjai ekşi. [mçoxa; k̄oxa; sŧiŧo]
mjalva süt. + Berek mjalva şums. *Çocuk süt içiyor.* [mja]
mjoli dut meyvesi, dut ağacı.
mjora güneş. + Mjora yolun. *Güneş doğuyor.*
mjors Çf. Güneş ışıyor. + Mjora mjors. *Güneş ışıyor.* → omjoru.
mjvabu kurbağa.
m̄koli çekirge. [k̄oli]
m̄kule kısa. + Baba-çkimi m̄kule k̄oçi ren. *Babam kısa (boylu) adamdır.*
mkveri un. [mçveri]
m̄kyapu çakal. [mçapu]
mludi sincap. [dzemuri, ğalya]
mo niçin, neden?
modvalu 1. Giyinmek, giymek (bel altı, yüzük vs.). → moidums, moydums, moidumers. **2.** Ayakkabı.
moğaleri yorgun. [doçkinderi, nçineri]
moğams Çf. Getiriyor.
moğardu yorulmak. → moğardun. [doçkindu, donçinu]
moğardun Çf. Yoruluyor. + Ayşe dersi oçalışute moğardun. *Ayşe ders çalışmaktan yoruluyor.* → moğardu, doçkindu.
moidums Çf. Giyiyor (bel altı, yüzük vs.). + Tanurak ponŧuli moidums. *Tanura pantolon giyiniyor.* → modvalu [moydums, moidumers]
moiselen Çf. Kalkıyor. + Amedi çumanişe saaŧi ovros moiselen. *Ahmet, sabah sekizde kalkıyor.* → moselu [eiselen].
mole beri. + Si mele do ma mole/ Sole gdzira

si sole? *Sen ötede ben beride/ Seni nerede göreyim, nerede?*

molulun Çf. Beriye doğru geliyor.

molva gelmek. → mulun. [moxtimu].

monçinora yaz. [yazi]

mondo belki. + Amseri Amedi çkimi oxorişe moxtasen mondo. *Bugece Ahmet belki benim evime gelecek.*

moni boncuk. [zenişi]

monka ağır. + Kva dişkaşen monka ren. *Taş odundan ağırdır.*

moqonaps Çf. Getiriyor (canlı). + Berek coğori oxorişe moqonaps. *Çocuk köpeği eve getiriyor.* → moqonu [moqonams, moyonams].

moqonu getirmek (canlı). → moqonaps. [moyonu].

morderi büyük. [didi, beñi]

moro elbette, peki, tabi ki. **Moro mu!** *Ya ne!*

moselu kalkmak. → moiselen. [eselu]

moşvacinu Çf. Dinlenmek.

mot niye, neden, niçin. + Mot moxti? *Niye geldin?*

mota torun, yavru. [motali]

moñi atışı! Aman tanrım, aman allahım.

motsurdu özlemek. → motsurdun. [gonçelu; okomandu]

motsurdun Çf. Özlüyor. + Artes baba-muşi motsurdun. *Arte babasını özlüyor.* → motsurdu.

motzodu beğenmek. → motzondun.

motzondun Çf. Beğeniyor. + Tanuras ağani oxori dido motzodu. *Tanura yeni evi çok beğendi.* [motzodu]

moxtimu gelmek. → mulun. [molva]

moydums Çf. Giyiniyor (bel altı, yüzük vs.). + Tanurak ponñuli moydums. *Tanura pantolon giyiniyor.* → modvalu [moidumers].

moyonams Çf. Getiriyor (canlı). + Artek mektebişen ar kañu komoyonu. *Arte okuldan bir kedi getirdi.* → moyonu [moqonams, moqonaps].

moyonu getirmek (canlı). → moyonams. [moqonu]

Mpöli İstanbul.

mpöla bulut.

mpula sis, bulut. + Ngolas mpula yolun. *Yaylada sis yayılıyor.* [mpöla]

mpöla sis, bulut. → mpöla.

msici sarmaşık. [msuci]

msifonapa düşünce, görüş, düşünmek. → omsifonu.

msifoneri düşünerek. → duşuneri, omsifonu.

mskibu değirmen. [karmañe]

mskva güzel. + Şana dido mskva bozo ren. *Şana çok güzel kızdır.*

mskveri geyik, karaca.

msuci sarmaşık. [msici]

msva kanat. **Kinçisi msva** kuş kanadı.

mşkeri bir bitki; alpgölü.

mşkiridoni kırlangıç. [şilidoni]

mşkironeri acıkmış, aç. [mşkorineri]

mşkironi açlık. [mşkorini]

mşkorineri aç, acıkmış.

mşkurinale korkak, ödle. [mşkurinace]

mşkvela fidan.

mñka bitki, ot. [mñka]

mteli bütün, hepsi, herkes, tüm. + Mteli dalepe hak renan. *Bütün kız kardeşler buradalar.* [iri]

mtilana gerçekten, hakikaten, sahi, sahiden. +
Şana oxorişe var moxtasen-i, mtilana? Şana
eve gelmeyecek mi gerçekten?

mtini hakiki, gerçek. + Mtini zoþon-i? *Gerçek mi
söylüyorsun?*

mtinoba hakikat, gerçeklik.

mtiri kayınpeder.

mtĳa ot, bitki. [mĳa]

mtsa sema, gök. [ntsa]

mtsika az. + Koçis mtsika geçareli uğun.
Adamın az parası var.

mtskviþura tavşan.

mtsudi yalan. + Mtsudi mot isinapam! *Yalan
konuşma!*

mtsudilace yalancı.

mtsudiþi boşuna, yalandan, beyhude. +
Mtsudiþi mot isinapam, mitik skani var icers?
Boşuna konuşma, kimse sana inanmıyor.

mtsxade gerçek. + Ezmoces var mtsxades
voret. *Rüyada değil, gerçek hayattayız.*
[mtsxace]

mtsxuli armut.

mtugi fare, sıçan. [mtui, mtuci]

mtui fare, sıçan. [mtugi, mtuci]

mtums Çf. Yağıyor (kar, taş vs.). + Kva var
mtums, mturi mtums. *Taş yağmıyor, kar
yağıyor.* → omtu. [mtups]

mturi kar. + Mturi mtums. *Kar yağıyor.* [mtviri]

mtuti ayı. + Mtutepe so skidunan? *Ayılar
nerede yaşıyor?*

mtuy Çf. Kar yağıyor. [mtums, mtvips]

mtvips Çf. Kar yağıyor. [mtuy, mtums]

mtviri kar. + Mtviri mtums. *Kar yağıyor.* [mturi]

mtzĳo karayemiş. + Mtzĳo oĳkomu dido ĳai

domatzonen. *Karayemiş yemeyi seviyorum.*
[mtzu]

mtzĳuli sivri. [mtzuli, tzungı]

mtzĳupi karanlık. + Beres mtezĳupişe aşkurinen.
Çocuk karanlıktan korkuyor. [mtzupi]

mtzu karayemiş. [mtzĳo]

mtzuli sivri. [mtzĳuli]

mtzupi karanlık. [mtzĳupi]

mtzutxe tuzlu.

mu kendi. + Muk mitzu. *Bana kendi söyledi.*

mu ne. + Mu iþur? *Ne diyorsun?*

mĳa ot, bitki. [mĳa]

mualimi öğretmen. [dogurale]

muĳo nasıl. + Muĳo're? *Nasılsın?* [muĳe]

mudiri müdür.

muendisi mühendis.

mugvala yuvarlak. + Dunya mugvala ren.
Dünya yuvarlaktır. [murgvala]

mĳka bitki, ot, orman. [mĳa]

mĳkuri vahþi, yabani. [mĳuri]

mula karaağaç.

mulun Çf. Geliyor. + Bere oxorişe mulun.
Çocuk eve geliyor. → molva, moxtimu.

mumuli horoz. [mamuli]

mundes ne zaman. + Amediþi nana mundes
mulun? *Ahmet'in annesi ne zaman geliyor?*

mundi dip, kıç.

muperi ne biçim, ne gibi. + Muperi porça
dologokuns? *Senin üzerinde ne biçim giysi
var?*

mureci kasvetli hava, kapalı hava, bulutlu hava.
→ omurecu.

murecums Çf. Hava bulutlanıyor, hava

kapanıyor. + Ĥaroni murecums. *Hava bulutlanıyor.*

murecun Çf. Hava kapanıyor, bulutlanıyor.

murutsxi yıldız. [muruntsxi]

musafiri misafir.

muşaçi bıyık. [oşmeşi]

muşebura ona göre, kendi kendine (o), kendince (o).

muşeni neden, niçin, niye. + Muşeni hak vorert? *Neden buradayız?* [muyaşeni]

muşeni-ki çünkü. + Muşeni-ki ma si maoroper. *Çünkü ben seni seviyorum.*

muşi onun. + Ham, muşi oxori ren. *Bu, onun evidir.* → hemuşi.

mute ne ile. → mu.

muteşevli kendince. + Berek muteşevli isters. *Çocuk kendince oynuyor.*

muti birşey. [mutu]

mutpaği mutfak.

mutu birşey. + Mutu tkvare-i? *Bir şey diyecek misin?* [muti]

mutxa şey. + Mutxa gitzvare. *Sana bir şey diyeceğim.*

mutxaperi garip, tuhaf. + Amedi mutxaperi bere ren. *Ahmet garip bir çocuktur.*

mşuşa kül.

mşva iplik.

muxlama peynirin tereyağının içinde ertilmesi ile yapılan Doğu Karadeniz bölgesine özgü bir yemek.

muya ne. + Muya gağodu? *Ne oldu sana?* [mu]

muyaperi ne biçim. + Muyaperi dulya mağodes! *Başımıza ne biçim iş geldi!* → muperi.

muze müze.

muzi muz.

muziği müzik.

mxirace hırsız.

mxolule kertenkele.

mxuci omuz.

mzesku kara tavuk.

mzguda bitki. [mşka]

mzoğa deniz. [zuğa]

N n

n Laz alfabesinin onsekizinci harfi.

nagneps Çf. Anlıyor. ♣ Şanak Lazuri nagneps. *Şana Lazca anlıyor.* → megnu [ognams, oxotzonams].

nağarya gürültü.

nak nerede, nereye. + Nak ulur? *Nereye gidiyorsun?* + *Bere nak on? Çocuk nerede?* [so]

nakele nereden. + Si nakele mulur? *Sen nereden geçiyorsun?* [sole]

naĳo nekadar. + Beres naĳo ĳeleme uğun. *Çocuğun kaç kalemi var?* [naĳu]

nakonuri nereli. + Şana nakonuri on? *Şana nerelidir?* [sonuri]

naĳu nekadar. [naĳo]

nam 1. Hangi, hangisi. + Nam saatıs dersi içalişam? *Hangi saatte ders çalışıyorsun?* + Nam sınıf ore? *Hangi sınıftasın?* **2.** Kaçınıcı. + Ma maxutani sinifis vore. Si nam sinifis ore? *Ben beşinci sınıftayım, sen kaçınıcı sınıftasın?* + Nam tutas voret? *Hangi/ kaçınıcı aydayız?* + Nam ziĳa nam resimi şeni ren, guğarit. *Hangi kelime hangi resim içindir, işaretleyniz.*

nana ana, anne, valide. + Ma nana-çkimi yopşa pęorop. *Annemi çok seviyorum.*

nananena anadil. + Lazuri çkimi nananena ren. *Lazca benim anadilimdir.*

nanaotsxe üvey anne. [ogenana]

nandidi anneanne, babaanne, nine. [bedi; didinana]

nani ninni.

natura doğa, tabiat.

natureli doğal.

naxums Çf. Çamaşır yıkıyor. + Qoçik berepe-muşışi dolokunupe naxums. *Adam çocuklarının giyeceklerini yıkıyor.* → onaxu. [naxups]

naya hangi, hangisi. [nam]

nayla serender. → serende.

nayonen Çf. Devam ediyor, takip ediyor. + Man memayonit. *Beni takip edin.* → meyonu.

nca ağaç. **Mtsxulişi nca** armut ağacı. [ca]

ncalepuna ağaçlık.

nceni buzağı, dana. [ngeni]

nçai çay. + Nana-çkimik nçai şums. *Annem çay içiyor.* [çai]

nçara yazı. [çara]

nçarums Çf. **1.** Yazıyor. → çarums. **2.** Yazılıyor. → içaren.

nçaruy Çf. **1.** Yazıyor. → çarums. **2.** Yazılıyor. → içaren.

nçineri yorgun. [doçķinderi; moğaleri]

nçxun Çf. Isınıyor (hava). → onçxu. [ĳibun]

ndaği dağ. [germa]

ndęa gün. + Andęa nam ndęa ren? *Buğün günlerden ne?* **Ndęa do ndęa** günbegün.

ndęaleri gündüz. + Şanak ndęaleris içalişlams. *Şana gündüz çalışıyor.*

ndğaluri günlük. + Artek ndğaluri-muşis p̄anda
çarums. *Arte günlüğüne hergün yazıyor.*

ndğura demin, az evvel, kısa süre önce.
[ndğora]

ndura sağır. [uca]

nedzi ceviz, ceviz içi.

neĳna kapı. [eĳna]

nena dil, lisan, ses. **nena ora** → xoma.

nenapuna sözlük. [ziĳapuna]

nenoni konuşkan, hoş sohbet.

ngeni buzağı, dana. [nceni]

ngola yayla. [gola]

nisa gelin. [nusa]

nişani nişan. + Bozos nişani kodudves. *Kızı
nişanladılar.* → noğame, noğamisa.

nĳkola anahtar. [ĳila, ĳola]

nĳkoli çekirge. [mĳkoli]

noçabams Çf. Yapıştırıyor.

noçare metin, yazı. + (*Helimişi Xasani*)
Noçarepe çkimi-ti, çkimi va ren, ĳoçi vore, ia-
ti ĳoçışı ren. *Yazılarım da benim değil, ben
insanım, o da insanların.*

noderi 1. İmece. **2.** İmeceye katılan kişi.

nodi imece. [meci]

noğa çarşı, pazar.

noğame nişanlı erkek. → noğamisa.

noğamisa nişanlı kız. → noğame.

noğare resim. → oğaru, mağare [resimi].

noğari şehirli. + Ma noğari var vore, opuĳari
vore. *Ben şehirli değil köylüyüm.* [noğuri]

noqups Çf. Devam ediyor, takip ediyor. +
Coğori beres noqups. *Köpek çocuğu takip
ediyor.* → meqonu [naonen, nayonen].

normali normal.

noseri akıllı. + Amedi noseri ĳoçi ren. *Ahmet*

akıllı adamdır.

nosi akıl. + ĳaĳais nosi-muşi motzondun.
Herkes kendi aklını beğenir.

nostoneri leziz. + Uşkuri nostoneri ren-i? *Elma
lezzetli mi?*

nostoni lezzet, tat. + Kapçonişi nostoni mutus
var uğun. *Hamsili ekmeğın tadı hiçbir şeyde
yok.*

notkvame deyim. → otku, tkumers.

notzile parça, kısım.

noxene eser, yapıt.

ntasi çekirdek, tohum. [tasi, çĳkemi]

ntoli tane. **Lazuĳi ntoli** fasulye tanesi.

ntsa gök, sema. [mtsa]

ntsa oĳĳabu gökkuşağı. [runtsi, ntsa orĳapu]

ntsana kızılgerdan kuşu. + Ntsanas motalepe
uyonun. *Kızılgerdan kuşunun yavruları var.*
[tsana]

ntsxeni at. + At koşuyor. *Ntsxeni uĳaĳams.*

ntsxeni leri kardelen bitkisi.

ntxiri Fındık.

nuğarams Çf. İşaretliyor. + Tudenı çaras
nuğarit. *Aşağıdaki yazıyı işaretleyiniz.* →
meğaru.

nuĳla mum. [luĳna]

nuĳu 1. Çene. **2.** Ağız. [ĳici]

numera numara.

nunu öcü. [xoxo]

nusa gelin. [nisa]

nusadi yenge.

nuşvelams Çf. Yardım ediyor. + ĳoçepek
artıkatis nuşvelaman. *İnsanlar birbirine yardım
ediyor.* → meşvelu.

o Laz alfabesinin ondokuzuncu harfi.

oapu olma, olmak. → ien. [oyapu, ovapu]

obaru esmek. → bars.

obgaru ağlamak. → ibgars. [omgaru]

obge yuva. **Ķinçisi obge** kuş yuvası.

obiraşe oyuncak. [osteroni]

obiru 1. Oyun oynamak. → ibirs. [osteru]. **2.** Şarkı söylemek. [oırağodu]

obonale banyo.

obonu 1. Yıkamak. → ibons. **2.** Yıkanmak (uzuv, canlı). → bonums. [ombonu]

ocaği ocak, aile.

ocare mutfak. + Berepek ocares cari imxoran. *Çocuklar mutfakta yemek yiyorlar.* [ogyare]

ocoxu çağırmaq. → ucoxams [oyoxu].

oçalışu çalışmak. → içalışams. [otsadebu]

oçandu davet etmek. → uçandams.

oçaraşe kalem. [kelemi]

oçaru yazmak, yazılmak. → çarums, içaren.

oçilu evlenmek (erkek). → içils, içilen. [okomocu, okimocu, gamatxu]

oçinapams Çf. Tanıtıyor.

oçindu Çf. Hapşırmaq. → açinden.

oçinu tanımak, tanışmak. → içinems.

oçitxu sormak. → oçitxu.

oçkinu bilmek. → uçkin, uşkun.

oçkomale yiyecek. [oşkomale]

oçkomu yemek yemek. + Si mu oçkomu ginon? *Sen ne yemek istiyorsun?* → imxors, çkomups. [oşkomu]

oçodinams Çf. Bitiriyor, tamamlıyor, tüketiyor. + Tanurak dersepe-muşi doçodinu. *Tanura derslerini bitirdi.* → oçodinu.

oçodinu bitirmek, tüketmek, tamamlamak. → oçodinams.

oçodu bitmek, tükenmek, neticelenmek. → içoden.

oçopu yakalamak. → çopums.

oçume yarın. + Şana oçume noğaşe idasen. *Şana yarın çarşıya gidecek.* [çume]

oçxu yıkamak (nesne). → çxams.

oda oda. + Şana odas ren. *Şana odadadır.*

oditsinams Çf. Güldürüyor. + Palyaçok berepe oditsinams. *Palyaço çocukları güldürüyor.* → oditsinu.

oditsinu gülmek, güldürmek. → ditsams, oditsinams.

oduşunu düşünmek. → iduşunams. [omsifonu]

odze ağaç mantarı.

odzğams Çf. Doyuruyor. + Oxorcak kaťa ndğas kaťupes oçkomale meçams do odzğams. *Kadın her gün kedilere yemek verip doyuruyor.* → odzğu.

odzğu 1. Doymak. → idzgen. **2.** Doyurmak. → odzğams. [ondzğu]

odziru 1. Görmek. + Ma miti odziru var minon. *Ben kimseyi görmek istemiyorum.* **2.** Bulmak. → dzirems.

odzitsinams Çf. Güldürüyor. + Şanak Tanura odzitsinams. *Şana Tanura'yı güldürüyor.* → odzitsinu.

odzitsinoni gülünç, komik. + Odzitsinoni dulya mağodes. *Başımıza gülünç bir iş geldi.*

odzitsinu 1. Gülmek. → ditsams. **2.** Güldürmek. → odzitsinams.

ofridi kaş. [ofidi]

ofuşe 1. Civar, etraf. **2.** Köy. [kyoi, opuşe]

oge üvey. [otsxe, antrise]

ogi ön. + Çkimi oxorişi ogi mtsxuli ceren. *Benim evimin önünde armut ağacı vardır.* [oği, tzoxle]

ognams Çf. **1.** Anlıyor. + Si Lazuri ognam-i? *Sen Lazca anlıyor musun?* [nagneps, ozotzonams] **2.** Duyuyor. + Si çkimi ognam-i? *Sen beni duyuyor musun?* → ognu.

ognapams Çf. Anlatıyor, belletiyor, belli ediyor. → ognapu.

ognapu anlatmak, belletmek, belli etmek.

ognu 1. Anlamak. → ognams [oxotzonu]. **2.** Duymak. → ognams.

ogoru 1. İstemek. → unon. **2.** Aramak. → gorums, gorups.

oguraps Çf. Öğreniyor. + Artek Lazuri igurs. *Arte Lazca öğreniyor.* → oguru. [ogurams]

ogurgulu gök gürllemek. → gurgulams. [oxontsu]

oguru 1. Öğrenmek. → igurs, igurams, iguraps **2.** Öğretmek. → oguraps [doguru]

ogyare mutfak. [ocare]

ogzalu 1. Yürümek. **2.** Varmak. → igzals

oğapı boyamak. → ğağpums.

oğarğalu konuşmak. → ğarğals. [osinapu; oğaramitu; oxağaru; olafu; olağirdu]

oğaru çizmek. → ğarums, noğare, mağare.

oği ön, önce.

oğindeni ön, önce.

oğine 1. Ön, önce. 2. Evvel, geçmiş. [tzoxle; oğinde]

oğmale yük. [yuki]

oğmalu götürmek (cansız). → iğams, imers

oğodams Çf. Yapıyor (birine birşey). + Beres muti mot oğodam. *Çocuğa bir şey yapma.*

oğune 1. Ön, önce. 2. Evvel, geçmiş. [tzoxle; oğinde]

oğuru ölmek. → ğurun

oinale 1. Soğutucu. **2.** Buzdolabı.

oineti kuzey, kuzey yönü.

oju uçmak. → jun [oputxu]

okaçxe sonra (birşeyden). [ukaçxe]

oğaimu iyileşmek. → iğaimen

oğapı koşmak. → uğapams

oğau iyileşmek. → iğaen. [oğaimu]

okimocu evlenmek (kadın). → ikimocen [okomocu, gamatxu]

okitabe kitaplık, kütüphane. [kyutupxana]

oğitxu 1. Okumak. → iğitxams [golaonu, oğku]. **2.** Sormak. → ãitxoms, ãitxums. [oğitxu]

oğomadu özlemek. → ağomaden [oğomandu; gonçelu; motsurdu]

oğomandu özlemek. → ağomanden [oğomadu; gonçelu; motsurdu]

okomocu evlenmek (kadın). + Şana Amedi

şkala ikomocen. *Şana Ahmet ile evleniyor.*
[okimocu, gamatxu].

okoretsxu sayı sayma, sayı saymak. →
koretsxums [okorotsxu]

okorotsxu sayı saymak. → okoretsxu.

okosale süpürge. + Artek okosale eçöpu do
kodaye dokosu. *Arte süpürgeyi alıp avluyu
süpürdü.* → okosu.

okosu süpürmek. → kosums.

okozemcams Çf. Eşleştiriyor. → okozemcu.

okozemcu eşleştirmek. → okozemcams.

okro altın. **Okro kōçi** altın adam (altın gibi
adam). + İrdeni okro kōçi ren. *İrden altın
adamdır.*

okule sonra. [uķule]

okune bilgisayar. + Berek okunes isters. *Çocuk
bilgisayarda oynuyor.* → kuni.

olafu konuşmak. → lafups [osinapu; oğarğalu;
oğaramitu; oxaşaru; olaķirdu]

olaķirdu konuşmak. → ilaķirdams [osinapu;
oğarğalu; oğaramitu; oxaşaru; olafu]

olimbu sevmek, âşık olmak. → alimben.
[oropumu; oqoropu]

ololi baykuş. [mğū]

olumcu akşam olmak. → lumcun.

olva gidiş, gitmek, ulaşmak. → ulun. [oxtimu]

omalı götürmek (cansız). → imers. [oğmalu]

ombinu susamak. → ambinen. [ouminu]

ombonu yıkamak (uzuv, canlı), yıkanmak. →
mbonums, imbonams. [obonu]

ombri erik. [omuri, qomuri]

omçimu yağmak (yağmur). → mçims

omçu acele etmek. → amçven [doşinu]

omçviru yüzmek. → imçvirs [onçiru, onçviru]

omeselu anlatmak, bahsetmek. → imeselams

omgaru ağlamak. → imgars [obgaru]

omjoreti güney.

omjoru 1. Güneşlenmek. → imjors **2.** Işımak
(güneş). → mjors

omordu büyümek, gelişmek. → imorden [ordu]

omsifonu düşünmek. → imsifons [oduşunu]

omşkironu acıkmak. → amşkironen
[omşkorinu].

omşkorinu acıkmak. → amşkorinen
[amşkironen].

omtu yağmak (kar, taş). → mtums

omtzeli beşik. [ontzeli]

omtzulaşe Çf. Kalemtraş, kalem açacağı.

omurecu bulutlanmak, kapanmak (hava). →
murecums

omuri erik. [ombri, qomuri]

ona tarla. [qona]

onaxu çamaşır yıkamak. → naxums.

oncğonu göndermek, yollamak (nesne). →
uncğonams.

oncğore ayıp, utanç.

onciramı Çf. Uyumuyor. + Amedik bere
onciramı. *Ahmet çocuğu uyutuyor.* → onciru.

oncire yatak. + Berepe nam oncires inciran?
Çocuklar hangi yatakta uyuyorlar.

onciru 1. uyumak. → incirs. **2.** uyutmak. →
onciramı.

onçaru yazmak, yazılmak. → nçarums. [oçaru]

onçitu didinmek, uğraşmak, çabalamak. →
inçiten.

onçviru yüzmek. → inçvirs [onçiru, omçviru]

onçxu ısınmak (hava). → nçxun [oñubu, oñibu]

ondge ogle, ogle vakti. [yema]

ondgeri öğlen, ogle vaktine ait olan. [yemaneri]

ondzğams Çf. Doyuruyor. → odzğams.
[odzğams]

ondzğu 1. Doymak. → indzğen. **2.** Doyurmak.
→ ondzğams. [odzğu].

ontule bahçe, etraf. [livadi]

opağu temizlemek. → pağums

oşparamitu konuşmak, anlatmak, bahsetmek.
→ işparamitams [osinapu; oğarğalu; oxaşaru;
olafu; olaķirdu]

opşa çok, fazla. [yopşa, dido, zade]

opşams Çf. Dolduruyor. + Kõçik dergi toprite
opşams. *Adam kũpũ balla dolduruyor.* →
opşu.

opşu 1. Dolmak. → ipşen. **2.** Doldurmak. →
opşams, yopşaps

oputxu uçmak. → putxun [oju]

opuşari köylü. [kyouri]

opuşe köy. [çoi, kyoi]

oqonu götürmek (canlı). → iqonops [oyonu]

oqoropu âşık olmak, sevmek. → qorops
[oropumu, olimbu]

oqvapu olmak. → iqven [ovapu]

ora süre, vakit, zaman.

ordams Çf. Büyütüyor, geliştiriyor. + Çil-
komocik bere ordaman. *Karı-koca çocuk
büyütüyor.* → ordu.

ordo erken. + Andğa çumani şana dido ordo
moiselu. *Bu sabah şana çok erken kalktı.*
[odro]

ordu 1. Büyüme, gelişme. → irden **2.**
Büyütmek, geliştirmek. → ordams. [omordu]

ordzo tabure, iskemle, sandalye. [ķuli, troni]

ore kabak. [feli; ķõkõre]

oroms Çf. Aşık oluyor, seviyor. + Artek Tenda
oroms. Arte Tenda'yı seviyor. → oropumu
[qorops, aoropen, alimben].

oropa aşk, sevda, sevgi.

oroperi âşık, sevgili, yavuklu.

oropumu âşık olmak, sevmek. → aoropen
[oqoropu, olimbu]

orşapu kemer. [oşqapu]

oruba akarsu. [ğali, ruba, abca]

osare gömlek. → porça.

osiminu dinlemek. → isimins [oucu, ořķinu]

osinapu konuşmak. + Osinapupe do zişape
oķozemcit. *Konuşmaları ve kelimeleri
eşleştiriniz.* → isinapams [oğarğalu; oşparamitu;
oxaşaru; olafu; olaķirdu]

oskidu ikamet etmek, yaşamak. → skidun
[oşķudu]

osķudu ikamet etmek, yaşamak. → sķudun.
[oskidu]

osloşu eğitim vermek. → sloşums

osteroni oyuncak. [obiraşe]

osteru oyun oynamak. → isters [obiru]

ostu kaymak. → stun. [oşu]

oşi yüz (rakam). + Ğormotik oşi tzana ar tzana
gişinas. Tanrı yüz seneni bir sene saysın.

oşinaxu muhafaza etmek, saklamak. →
şinaxums

oşinu saygı göstermek. → şinems

oşkena arasında, orta. + Jur oxorişi oşkenas
vore. *İki evin arasındayım.* [ořķenda]

ořķinu dinlemek. → iřķinams. [osiminu]

ořķomale yiyecek. [ořķomale]

ořķomu yemek yemek. → imxors. [ořķomu]

oşkuri elma. [uşkuri]
oşmeşi bıyık. [mustaçi]
oştzanura asır, yüzyıl.
oşu içmek. → şums
oşumoni içecek. + Porfiçalişi tzkari kai oşumoni ren. *Potakal suyu iyi bir içecektir.*
oşuvu ıslanmak. → işuven
oteli otel.
otfa çatı. [otva, otrage]
otku demek, ifade etmek, söylemek. → tkumers, zopons [otku]
otole gözlük. + Amedis mskva tole uğun. *Ahmet'in güzel gözlüğü var.* → toli.
otsadebu çalışmak. → itsadeburs. [oçalışu]
otsadu bakmak (birini), göz kulak olmak. → tsadums.
otsxeci tarak. + Otsxecite toma itsxonen. *Tarak ile saç taranır.* → otsxonu.
otsxonu taramak (saç). → itsxons, itsxonams.
otsxunu ayıklamak, ayırım yapmak, seçmek. → tsxunums.
otva çatı. [otrage]
otxo dört. + Otxo fara otxok naķo ikums? *Dört kere dört kaç eder?*
otxoneçi do vit doksan.
otxoneçi seksen. + Nana-çkimi otxoneçi tzaneri ren. *Annem seksen yaşındadır.*
otzedu bakmak, izlemek. → oters. [otzķedu]
oters Çf. Bakıyor, izliyor. → otzedu [otzķers]
otzilu koparmak, toplamak (meyve, yaş çay). → tzilums.
otzirams Çf. gösteriyor. Bkz. otziru.
otzķedu bakmak, izlemek. → oters. [otzedu]

otzķers Çf. Bakıyor, izliyor. + Tendak Artes oterķers-i? *Tenda Arte'ye mi bakıyor?* → oterķedu.
otzķunu ağrımak. → atzķunen, tzķuns. [otzunu]
otzunu ağrımak. → atzunen. [otzķunu]
oucu dinlemek. → iucams. [oşkinu, osiminu]
oşibu ısınmak. → şibun [oşubu, onçxu]
oşişu başarmak, halletmek, üstesinden gelmek. → şişums
ořķapu kemer. [ořķapu]
ořķu 1. Demek, söylemek, ifade etmek. **2.** Okumak. → işurs. [otku, oķitxu, golaonu]
ouminu susamak. → → aominen. [ombinu]
oşağodu şarkı söylemek. → şağodums [obiru; oşağudu].
oşağudu şarkı söylemek. → şağudums [obiru; oşağodu].
ořriķi bıldırcın. [oşriçi]
oşubu ısınmak. → şubun [oşibu, nçxun]
ovapu 1. Olmak. **2.** Birşey olmak. **3.** Birine birşey olmak. → iven. [oqvapu, oapu, oyapu]
ovro sekiz sayısı.
oxaziru 1. Hazırlamak. → xazirums **2.** Hazırlanmak. → ixaziren
oxaşaru 1. Konuşmak. → ixaşars **2.** Birine kızmak. → uxaşars
oxaresiru 1. Affetmek, bağışlamak. **2.** Hibe etmek. → uxaresirams [oxarsuvu]
oxarmele hastahane. [xasşaxana]
oxarmelu hastanlanmak. → ixarmelen. [ozabunu]
oxarsuvu 1. Affetmek, bağışlamak. **2.** Hibe etmek. → uxarsuvams [oxaresiru]
oxelams Çf. Sevindiriyor. + Doguralek kai

Lazuri dogurams do berepe oxelams.
Öğretmen iyi Lazca öğretip çocukları sevindiriyor. → oxelu.

oxelu 1. Ssevinmek, mutlu olmak. → ixelen. **2.**
Sevindirmek. → oxelams.

oxenu yapmak, etmek. → ikums, ikoms, ikips.

oxesaþu hesaplamak. → xesaþums

oxmarams Çf. Kullanıyor. + Şanak tılfoni var
oxmarams. *Şana telefonu kullanmıyor.* →
oxmaru [ixmars].

oxmaru kullanmak, kullanılmak, kullanım. →
ixmars, oxmarams.

oxoktala eğlence.

oxontsu gök gürlemek. → xontsun [ogurgulu]

oxorca kadın. [oxorza, xordza]

oxori ev. + Şanaşı oxori kyois ren. *Şana'nın evi köydedir.*

oxoronu horon oynamak. → ixoronams,
ixorons; xoronaps

oxotzonams Çf. Anlıyor, algılıyor. + Berek iri
tEVULİ oxotzonams. *Çocuk herşeyi anlıyor.* →
oxotzonu [ognams, nagneps].

oxotzonu algılamak, anlamak. → oxotzonams.

oxtimu (geçmiş ve gelecek zamanda) gidiş,
gitmek, ulaşmak. → ulun [olva].

oxvenu yapmak. → ikoms, ikips [oxenu].

oyapu olma, olmak. → iyen [oapu, ovapu,
oqvapu]

oyonu götürmek (canlı). → iyonams [oqonu]

oyoxu çağırarak. → iyoxams [ocoxu]

ozabunu hastanlanmak. → izabunen
[oxarmelu]

ozitu söylemek, demek. → otku [işurs, tkumers,
zoþons].

P p

P Laz alfabesinin yirminci harfi.

pağums Çf. Temizliyor. + Şanak muşi oda
panda pağums. *Şana kendi odasını hep
temizlemiyor.* → opağu.

paltu palto.

pampa hafif. [çorçı]

pansiyoni pansiyon.

papa 1. Lapa. **2.** Muhallebi. **Paponi tepsi** Laz
böreği. → Bureği.

papuri vapur. [k̄aravi]

para para. [geçareli]

parki park. + Berepek parkis isteran (ibiran).
Çocuklar parkta oynuyor.

parpali kelebek.

pašta pasta.

paştaxana pastane.

paŋlicani patlıcan. [baldurcani]

pavri yaprak. [buŋka].

pavriŋa fabrika.

peçeta peçete.

pelapa fayda, yarar.

pelaperi çalışan, hamarat. → atzupeŋi.

pembe pembe.

pencere pencere.

pentze sümüklü böcek. [petze]

perçe balkon.

peri renk, biçim. [çere]

peroni renkli. [çeroni]

petze sümüklü böcek. [pentze]

pilavi pilav.

piliŋa soba.

pimpili sakal.

pisikleŋi bisiklet. [k̄eŋintsxeni]

pitsari tahta.

pkveri un, buğday ya da mısır unu. [mkveri,
mçveri]

poğari kaynak su.

politzi polis.

polo bacak. [triki]

ponŋuli pantolon.

porça gömlek, tişort gibi bel üstü giyilen giysiler.

portikali portakal.

pošta posta.

poştaxana postane.

pozisioni pozisyon.

problemi problem.

programi program.

pşeri dolu. → opşu.

puci inek. + Annemin iki ineği var. *Nana-çkimis
jur puci uyonun.*

puçiyağı tereyağı. [karağı]

pukiri çiçek. [pukuri, purki]

purki çiçek. [pukuri, pukiri]

purkinora ilkbahar. [beari]

purpu akciğer.

putxineri uçarak. → oputxu

putxun Çf. Uçuyor. + Zişa putxun, çara
doskidun. *Söz uçar yazı kalır.* → oputxu.

pxa kılçık. [mxa]

Ǿ ǿ

ǿ Laz alfabesinin yirmibirinci harfi.

ǿaliǿari delikanlı. [biǿi]

ǿanda daima, hep, her zaman, sürekli. [iro, ǿanǿa]

ǿaǿazulya ateşböceği. [maǿazule]

ǿaǿu büyükbaba, dede. [ǿaǿuli]

ǿaǿupeşi ziǿa atasözü.

ǿaramiti masal. [ǿarameti, meseli]

ǿaraske cuma günü.

ǿasǿaxana pastane.

ǿaşuri öykü, hikaye.

ǿaǿi fena, kötü. [ǿeaǿi; xavi]

ǿea acaba. + Acaba Şana geldi mi? *Şana moxtu-i ǿea?* [ǿia]

ǿeaǿi kötü, fena. [ǿaǿi; xavi]

ǿeci sık, kalın.

ǿia acaba. [ǿea]

ǿici 1. ağız. → nuǿu. **2.** yüz.

ǿiǿeri biber.

ǿiǿila çekirdek.

ǿişindǿa geçenlerde, geçen gün, evvelsi gün. [mtzea; ǿokseri]

ǿoca kucak.

ǿoli İstanbul. [Mǿoli]

ǿoǿe 1. Asla, hiçbir zaman. + Ma ǿoǿe xortzi var

vimxor. *Ben asla et yemem.* **2.** Geçmiş, mazi. → atxe.

ǿriǿe acı (tat).

ǿrindzi piriñ. [brinci]

ǿunci grup, öbek.

ǿuǿuci arı, bal arısı. [buǿkuci]

Q q

q Laz alfabesinin yirmiikinci harfi.

qa dal. [foʃi, ara]

qali boyun. [ali]

qaliçereli gelincik.

qineri buz. [ineri]

qini oqvapu üşümek. + Qini maqven.

Üşüyorum. [ini oyapu]

qini soğuk. + Qini diqvas-na daçxiri vogza-
minon. *Soğuk olursa ateş yakacağım.* [ini]

qinoba kış, kış mevsimi. → inora.

qinva kış. [inora]

qomuri erik. [ombri, omuri]

qorops Çf. Aşık oluyor, seviyor. + Artek Tendas

qorops. *Arte Tenda'yı seviyor.* → oqoropu
[oroms, aoropen, alimben].

quci kulak. [uci]

qurdzeni üzüm. [urdzeni]

qva alın. [koʃa]

qvali peynir. [vali, kvali]

qvili kemik. [ili]

R r

r Laz alfabesinin yirmiüçüncü harfi.

radio radyo.

raĳani tepe. + Raĳanis mot geladgir, gemzuli
xvala xvala? *Neden tepede duruyorsun,*
mahzun ve yalnız.

raxna örümcek. [bobola]

reĳemi rakam.

reĳlami reklam.

ren Çf. ...dır, dir; mevcuttur, vardır. + Şana hak
ren. *Şana buradadır.* + Şana magure ren.
Şana öğrencidir. [on]

resami ressam. [mağare]

resimi resim. [noğare]

romani roman.

ruba akarsu, dere. [ğali, abca, oruba]

runtsi gökkuşağı. [ntsa orĳapu]

S s

s Laz alfabesinin yirmidördüncü harfi.

saafi saat. + Saafi naķo ren? *Saat kaç?* [saeʃi]

sabaşoni cumartesi günü.

saeşi saat. [saeşi]

saha saha.

saibi sahip. + Si ham oxorişi mance ore-i? *Sen be evin sahibi misin?* [mance]

sakızı sakız.

salata salata. + Ma řuķa do tomatisişi salata oķķomu ķai domatzonen. *Ben salatalık ve domates salatası yemeyi severim.*

saloni salon.

sanie saniye.

saşoni sabun. + şanak çanda xe saşonite ibonams. *şana her gün elini sabunla yıkıyor.*

sari sarı ren. + [skişa]

sebeşi sebep.

sefi yanlış. [ęuli]

semsiye şemsiye.

serende serender. → nayla, serenti.

seri gece. + Seris nam saaşis incir? *Gece kaçta uyuyorsun?*

serini serin. + Andęa opşa serini ren. *Bugün çok serin.*

servisi servis. + Çocuk servisle eve gidip geliyor. *Bere servisite oxorişe ulun mulun.*

si sen, sana, sende. + Si so ulur? *Sen nereye gidiyorsun?* [sin]

sica damat, enişe. + Amedi Alişi sica ren. *Ahmet Ali'nin damadıdır.*

sifteri atmaca kuşu. + Kõçik sifteri çöpums. *Adam atmaca yakalıyor.* [sifteri]

sifteri atmaca kuşu. + Ham kõiis mskva sifteri uyonun. *Bu adamın güzel atmacası var.* [sifteri]

sin sen. + Sin do ma manebape voret. *Sen ve ben arkadaşız.* [si]

sinema sinema. + Amseri sinemaşe vultur. *Bu akşam sinemaya gidiyorum.*

sinifi sınıf. + Arte sinifis ren-i? *Arte sınıfta mı?*

sipori spor. + Artes sipori oxenu ķai datzonen. *Arte spor yapmayı seviyor.*

sira sıra; oturma yeri. [gelaxuna]

şkala merdiven.

skanda senden, sana. + Ayşe Emineşen mskva ren. *Ayşe Emine'den güzeldir.*

skanebura sana göre, sence. [skaneburi]

skani senin. + Ayşe nana-skani ren-i? *Ayşe annen mi?* [sķani]

şkaninde senden, sana. + Ayşe skaninde melun. *Ayşe sana geliyor.* + Ayşe skaninde şkurdun. *Ayşe senden korkuyor.* [skanda]

skidala hayat, yaşam. [skudala]

skidun Çf. İkamet ediyor, yaşıyor. + Tanura

Atinas skidun. *Tanura Atina'da yaşıyor.* → oskidu [skıdun].

skindina hayvan. **Skindinape** hayvanlar.

skiri oğul. + Si mişi skidi ore? *Sen kimin oğlusun?*

skiŧa sarı renk. [sari]

sķudun Çf. İkamet ediyor, yaşıyor. + Si so sķudur? *Sen nerede yaşıyorsun?* → osķudu [skıdun].

sloþums Çf. Eğitiyor, eğitim veriyor. + Oxorcak bere-muşı ķai sloþums. *Kadın çocuğunu iyi eğitiyor.* → osloþu.

so nerede, nereye. + So mu itkven? *Nerede nasıl söyleniyor?* + Şana so ren? *Şana nerede?* [nak]

sofra sofra. → magida, macida.

soğuni sonunda. + Soğuni inora komoxtu. *Sonunda kış geldi.*

soķađi sokak. + Őaťupe soķađis skidunan. *Kediler sokakta yaşıyor.*

sole nereden. + Solen mulur? *Nereden geliyorsun?* [nakele]

soloğami dalga.

sonuri nereli. + Amedi sonuri ren? *Ahmet nerelidir?* [nakonuri]

staroşina eylül ayı. [çxalva]

sterapa oyun. [osteru; obiru]

steri gibi. + Mtuti steri ķoçi. *Ayı gibi adam.* [sťeri]

stoli masa. [masa]

stun Çf. Kayıyor. + Bere mturis stun. *Çocuk karda kayıyor.* → ostu.

stveli 1. Güz, sohbahar. **2.** Kasım ayı.

subuki hafif. [çorçi]

sufuri sıfır. [çkar]

sťikani bardak. [bardađi]

sťiþo ekşi. [mjai, ķoxa, mçoxa]

sum üç sayısı. + Andđa sum fara uşkuri þķķomi. *Bugün üç kez elma yedim.*

sumeneçi altmış sayısı.

sumeneçi do vit yetmiş sayısı.

supara kitap. [kitabı]

suprizi sürpriz. + Amseri nana-çkımıs suprizi voğodare. *Bu akşam anneme sürpriz yapacağım.*

sťresi stres.

sťulina kaygan.

sva yer. + Ham mişi sva ren? *Burası kimin yeridir?* [yeri]

ş Laz alfabesinin yirmibeşinci harfi.

şairi şair.

şaka şaka.

şeçeri şeker. [şekeri]

şekeri şeker. [şeçeri]

şeni için, ...dolayı, hakkında. + Baba-skani, skani şeni hak ren. *Baban, senin için buradadır.*

şilya bin sayısı. + Ham noğas şilya do şilya kōçi skidun. *Bu kasabada binlerce insan yaşıyor.*

şinaxums Çf. Muhafaza ediyor, saklıyor. + Artek paşu-muşşi foto vit tzana ren şinaxums. *Arte dedesinin fotoğrafını on yıldır muhafaza ediyor.* → oşinaxu.

şinems Çf. Saygı gösteriyor. + Şanak kōçepe şinems. *Şana insanlara saygı gösteriyor.* → oşinu.

şineri itibarlı, saygın. + Arte şineri kōçi ren. *Arte saygın bir adamdır.*

şka bel.

şkaguri merkez.

şkala birisi ile. + Si mi škala ister? *Sen kiminle oynuyorsun?* [kala]

şkatzale etek (giyecek).

şkimebura kendime göre, kendimce. [şkimeburi, çkimeburi]

şkimi benim. + Şkimi nananena Lazuri ren. *Benim anadilim Lazcadır.* [çkimi]

şkit yedi sayısı.

şku biz. + Şku hakoni voret. *Biz buralıyız.* [çku]

şkule –den sonra. + Ma skani škule oxorişe vidi. *Ben senden sonra eve gittim.*

şkunebura bize göre, kendimizce. [şkuneburi, çkuneburi, çkineburi]

şkuneburi bize göre, bize özgü, kendimizce. [şkunebura, çkinebura, çkunebura]

şkuni bizim. + Şkuni berepes Lazuri kuşkuran. *Bizim çocuklar Lazca biliyor.* [çkuni, çkini]

şkurina korku. + Ma mitişe şkurina var miğun. *Benim kimseden korkum yok.* [şkurna]

şkvit yedi sayısı. [şkviti, şkit]

şorti şort (giyecek).

şu ıslak. [ğvari, şuvi]

şuferi şoför.

şuka hıyar, salatalık.

şukule ertesesi. + Skani şukule oxorişe vidi. *Ben senden sonar eve gittim.* [şkule]

şums Çf. İçiyor. + Şanak tzkari şums. *Şana su içiyor.* → oşu.

şuri 1. Can. **2.** Kişi, şahıs. **3.** Nefes, soluk. **4.** Ruh.

şurimşine sevgili, biricik.

şurite canlı, sağ. + Kōçi var ğuru, şurite ren. *Adam ölmedi, sağdır.*

şuroni 1. Canlı. **2.** Keçi. [txa]

şurubi şurup.

şuşe şişe. [boŋiika]

şuvi ıslak. [şu, ğvari]

T t

t Laz alfabesinin yirmialtıncı harfi.

tabiafi doğa. [natura]

tablo tablo.

tağdili tatil. + Tağdilis kyoişe idare-i? *Tatilde köye mi gideceksin?*

takefi kuvvet, mecal, takat. [ğanci]

takvimi takvim.

talebe öğrenci. [magurale]

tamo yavaş. + Berepe tamo tamo igzales. *Çocuklar yavaş yavaş yürüdüler.* [amot]

Tana Lazcada bir kız ismi.

tane tane.

tani ayran. + Ma tani oşu xadzi mayen. *Ben ayran içmeyi seviyorum.* → mja

tarixi tarih. [iştorya]

tarixuri tarihi.

tasi tohum. [çkemi]

te ışık. [tena, kyona, çona]

tebeşuri tebeşir. [kvançaru]

teknoloji teknoloji.

televuzi televizyon.

tena ışık. [te, kyona, çona]

Tenda Lazca bir kız ismi.

tenora başka zaman.

tere taraf. + Nam tere ulur? *Hangi tarafa*

gidiyorsun? [kale, kele]

terminali terminal.

termomeŧro termometre.

tesŧi test. + Vit kixkala na ren ar tesŧi dovoçodini. *On soruluk bir testi bitirdim.*

ti baş, kafa. + Ti matzkunen. *Başım ağrıyor.* [dudi]

tiaŧora tiyatro. + Amseri aroğorda tiaŧoraşe vidaten (vidat-unon). *Bu akşam tiyatroya gideceğiz.*

tigale dışarıya doğru. + Si tigale mot gamulur! *Sen dışarıya çıkma!*

tijile 1. Yukarıya doğru. 2. Doğrudan, dosdoğru.

tilana gerçekten, herhalde. + Arte tilana deli var on/ ren. *Arte herhalde deli değil.* [mtilana]

ŧilifoni telefon.

tipi çayır, çimen.

tireni tren. + Tirenis gepxedit do Samsoni-şakis vigzalit. *Tirene binip Samsun'a kadar gittik.*

tişineri olgun. [umçane]

tişortŧi tişort.

tito birer, teker. **Tito tito** Teker teker.

titxu ince, seyrek. [tutxu]

titzale aşağıya doğru.

tiyaŧora tiyatro.

tkavni sizin. [tkvani]

tkumers Çf. Diyor, ifade ediyor, söylüyor. + Amedik mu tkumers? *Ahmet ne diyor?* → otku.

tkva siz. + Tkva sonuri oret? *Siz nerelisiniz?* [tʃkva]

tkvanda sizden, size. + Tkvanda mutu var minon. *Sizden bir şey istemiyorum.* [tʃkvaninde]

tkvanebura kendi kendinize, kendinizce, size göre. [tʃkvaneburi]

tkvani sizin. + Tkvani mektebi so ren? *Sizin okulunuz nerededir?* [tʃkvani]

toli göz. + Artes toli ağoden. *Arte'ye nazar değiyor.*

toma saç. + Artes gundze tomalepe uğun. *Arte'nin uzun saçları vardır.*

tomatisi domates. [balucaği]

topri bal. [topuri]

topuri bal. [topri]

trafiği trafik.

troni arkalıklı sandalye, iskemle, tabure. [tʃkuli, ordzo]

tuçani dükkan. [dukyanı]

tude alt.

tudeni alttaki. + Tudeni çarape ikıtxit. *Alttaki yazıları okuyunuz.* + Tudeni Lazuri zişape dosturesarit. *Alttaki Lazca kelimeleri düzenleyiniz.* + Tudeni kıtxalapes cuğaği meçit. *Alttaki sorulara cevap veriniz.*

tuntina ayı yavrusu, ayıcık. [mtuti]

turisfi turist.

Turki Türk.

Turkuri Türkçe, Türk dili; Türklere özgü.

turli türlü, çeşitli. [tEVULİ]

tuta ay (uydu). **Tuta-gverdi** yarım ay. **Tuta-didi**

dolunay.

tutaçxa pazartesi.

tutamkule şubat ayı. [kündura]

tutaste ay ışığı, ayla.

tuteri aylık. + Ar tuteri bere. *Bir aylık çocuk.*

tutxu ince, seyrek. + Şanaşı kitabı p̄eci va ren, tutxu ren. *Şana'nın kitabı kalın değil, incedir.*

txa keçi. [şuroni]

txiri fındık.

txolari kertenkele. [mxolule]

txombu kızılağaç.

txomu kızılağaç. [txombu]

Ƨ Ƨ

Ƨ Laz alfabesinin yirmiyedinci harfi.

Ƨabaxi tabak.

Ƨađaneri 1. Tavalanmış olan. **2.** Muhlama.

Ƨađani tava.

Ƨalvati Rize – Pazar'da bir Laz köyü.

Ƨamtra Trabzon.

Ƨamtra Trabzon. [Ƨrađuzani]

Ƨamtruri Trabzonlu; Trabzon'a özgü.

Ƨani 1. Boy, endam. **2.** Gövde. [xura]

Ƨaroni hava. + Andđa Ƨaroni mučo ren? *Bugün hava nasıldır?* + Andđa Ƨaroni mureci ren. *Bugün hava kapalıdır.*

Ƨaxva Ekim ayı. [guma]

Ƨaxva ekim ayı. [guma]

Ƨefferi defter.

Ƨeđeđe dakika. + Çkimi bere ar Ƨeđeđe doloxe incirs. *Benim çocuğum bir dakika içinde uyuyor.*

Ƨeni nem, rutubet.

Ƨenoni nemli.

ugure gönülsüz, isteksiz. + Coğori, ugure avişe var ulun. *Köpek, gönülsüz ava gitmez.*

uğun Çf. Sahiptir (cansız varlığa). + Ma mskva oxori miğun. *Benim güzel evim var.* + Si para giğun-i? *Senin paran var mı?* → uyonun.

Ƨiba göl. [Ƨoba]

Ƨibun Çf. Isınıyor. → oƧibu. [Ƨubun, çxun]

Ƨiđani tava. [Ƨađani]

Ƨiđani kuzu. + Nandidi-çkims ar mçxuri do jur Ƨiđani uyonun. *Büyükannemin bir koyunu, iki de kuzusu var.*

Ƨiki damla. + Ar Ƨiki tzari var culun. *Bir damla su akmıyor.* [mçveti]

Ƨikina küçük sepet. → Ƨalati.

Ƨilifoni telefon. **Mobili Ƨilifoni** cep telefonu.

Ƨimbi nokta.

Ƨişeri başarılı. → oƧiđu.

Ƨişi baht, talih. [bedi]

Ƨişums Çf. Başarıyor, hallediyor, üstesinden geliyor. + Var memişvela-na ham dulya var mağişasen. *Yardım etmezsen, bu işin üstesinden gelemem.* → oƧiđu.

Ƨka orman. [mƧka, ormani]

Ƨkubi çift, ikiz. [Ƨubi]

Ƨkva siz. [tkva]

Ƨkvani sizin. [tkvani]

Ƨkvaninde sizden. [tkvanda]

Ƨoba göl. [Ƨiba]

Ƨobaşa gizlice. [Ƨkobaşa]

Ƨokseri geçenlerde, geçen gün. [pışindđa; mtzea]

Ƨora az kalsın, az kalsın.

ƒoroci güvercin.

ƒoƒi dal, paça. [qa, ara]

ƒoxƒori doktor.

ƒrağodums Çf. Şarkı söylüyor. + Bozopek
Lazuri ƒrağoduman. *Kızlar Lazca şarkı
söylüyor.* → oƒrağodu [ƒrağodums, ibirs].

ƒrağudums Çf. Şarkı söylüyor. → oƒrağudu
[ƒrağodums, ibirs].

ƒrağuzani Trabzon. [ƒamƒra]

ƒrağuzanuri Trabzonlu; Trabzon'a özgü.

ƒriki bacak. [polo]

ƒubi çift, ikiz. + Oxorcas ƒubi berepe uyonun.
Kadının ikiz çocukları var.

ƒubu ılık. [ƒibu]

ƒubun Çf. Isınıyor. → oƒubu. [ƒibun, çxun]

ƒulya تنها. + Arteşi oxori ƒulya svas ren.
Arte'nin evi تنها bir yerdedir. [elağaxa]

ƒururuntsi gökkuşağı. [runtsi]

ƒutsa sıcak.

U u

u Laz alfabesinin yirmisekizinci harfi.

uci kulak. [quci]

uciķumbi küpe. + Şanas okroşi uciķumbi dolobun (doloķidun). *Şana'nın kulağında altın küpe var.*

ucoxams Çf. Birini çağırıyor. + Artek Tendas ucoxams. *Arte Tenda'yı çağırıyor.* → ocoxu [uyoxams]

ucoxops Çf. Birini çağırıyor. → ocoxu. [ucoxams, uyoxams]

uça kara, koyu, siyah.

uçandams Çf. Davet ediyor. + Amseri oxori-çkimişe giçandam. *Bu gece seni evime davet ediyorum.* → oçandu.

uçkimeli bensiz. + Uçkimeli so ulur? *Bensiz nereye gidiyorsun?* [uşķimeli]

uçkin Çf. Biliyor. + Şanas dido ķai Lazuri uçkin. Si-ti Lazuri giçkin-i? *Şana çok iyi Lazca biliyor. Sen de Lazca biliyor musun?* → oçkinu [uşķun].

ujden giderek. + Ham nca uijden igundzananen. *Bu ağaç gittikçe uzuyor.*

uķaçxe sonra. [oķaçxe, uķule]

uķaþams Çf. Koşuyor. + Berepe parkis uķaþaman. *Çocuklar parkta koşuyorlar.* → oķaþu.

uķitxams Çf. soruyor.

uķors Çf. İhtiyacı vardır. + Si mu giķors? *Senin*

neye ihtiyacın var? + Ma mutu var miķors. *Benim birşeye ihtiyacım yok.* [uķoren]

uķule ardından, ertesi, sonra. [uķai; uķaçxe]

uķuleni sonraki.

ulun Çf. Gidiyor. + Amedi mektebişe ulun. *Ahmet okula gidiyor.* → olva, oxtimu.

umcumeli tuzsuz. → mcumu.

umçane 1. Evin büyüğü. **2.** Olgun, akı başında. **3.** Amir, reis. [tişineri]

umengapu benzersiz. + Ķaþa ķoçi umengapu ren. *Her insan benzersizdir.*

umeşonu 1. Ansızın, birden bire. **2.** Beklenmeyen, umulmayan.

umkeseri perşembe günü. [çaçxa]

umþa göbek. [ķumþa; tziþa]

umuteli fakir, varlıksız, yoksul.

uncğonams Çf. Gönderiyor, yolluyor (nesne). + Tanurak Artes mektubi uncğonams. *Tanura Arte'ye mektup yolluyor.* [uncğonaps]

uncireli uykusuz. + Jur ndğa ren uncireli vore. *İki gündür uykusuzum.*

uneneli sessiz. → nena.

unite unite.

universeti üniversite.

unon Çf. İstiyor. + Tanuras mu unon? *Tanura ne istiyor?* + Si mu ginon? *Sen ne istiyorsun?* → ogoru.

unose akılsız. → noseri.

upereli renksiz. [uğereli]

upi ter. + Beres upi ceçu. *Çocuk terledi.*

uqonun Çf. Canlı varlığa sahiptir (araba, bisiklet vs. dahil). + Si çoğori giqonun-i? *Senin köpeğın var mı?* + Ma araba miqonun. *Benim arabam var.* [uqonun]

urdzeni üzüm. [qurdzeni]

uskaneli sensiz. → skani. [skani dixo]

uşkun Çf. Biliyor. + Şanas opşa vorsi Lazuri uşkun. *Şana çok iyi Lazca biliyor.* → oçkinu, uçkin.

uşkuri elma. [uşkuri]

utsadeli bakımsız. + Badi utsadeli kodoskidu. *Yaşlı adam bakımsız kaldı.*

utzkareli susuz. + Utzkareli şuri var işinaxen. *Susuz can saklanmaz.* [utzareli]

utzumers Çf. Birine söylüyor, demek. + Şanak Artes mu utzumers? *Şana Arte'ye ne diyor?* + Şanak si mu gitzumers? *Şana sana ne diyor?* [utzomers]

uxağars Çf. Birine kızıyor. + Alik Amedis uxağars. *Ali Ahmet'e kızıyor.* → oxağaru.

uxaresirams Çf. **1.** Affediyor, bağışlıyor. **2.** Hibe ediyor. → uxarsuvams. [oxarsuvu]

uxarsuvams Çf. **1.** Affediyor, bağışlıyor. + Tendak Şanas duxarsuvu. *Tenda Şana'yı affetti.* **2.** Hibe ediyor. + Şanak Artes kitabepe-muşı uxarsuvams. *Şana Arte'ye kitaplarını hibe ediyor.* → oxarsuvu.

uxvene gebe, hamile. [korbağşa, korbate]

uyonun Çf. Canlı varlığa sahiptir Canlı varlığa sahiptir (araba, bisiklet vs. dahil). + Ma ar çoğori miyonun. *Benim bir köpeğım var.* [uqonun]

V v

v Laz alfabesinin yirmidokuzuncu harfi.

va alın. [qva, ƙoƣa]

va hayır, yok. [var]

vaƙa olay, vaka.

vali peynir. [qvali]

valums Çf. Gök gürlüyor. [divalams]

vana veya, yahut, yoksa.

var hayır, yok, olmaz (olumsuz). + Var, ma si var giçinem. *Hayır, ben seni tanııyorum.* [var]

varşa 1. Acaba. + He mskva bozo varşa Tenda ren-i? *O güzel kız acaba Tenda mı?* → ƣeya.

2. Sakın, sakın ola. + Varşa moxta! *Sakın gelme!*

vit on sayısı. [viti]

Vitze Fındıklı kasabası. [Mğesti]

Vitzori Vitze kasabasından olan, Fındıklılı. [Vitzuri]

Vitzuri Vitze kasabasından olan, Rize - Fındıklılı. [Vitzori]

viƣoar onbir.

viƣoaşı onaltı.

viƣoçxoro ondokuz.

viƣojur oniki.

viƣootxo ondört.

viƣoovro onsekiz.

viƣosum onüç.

viƣoşkit onyedi.

viƣoxut onbeş.

vorsi iyi. [vrosi, ƙai]

vrosi iyi. [ƙai, vorsı]

X x

x Laz alfabesinin otuzuncu harfi.

xaberi haber. [ambai]

xaci fasülye. [lobya]

xaçkums Çf. Ekiyor.

xadzi ayen Çf. Hoşuna gidiyor. + Lazuri
osinapu zade (opşa) xadzi mayen. *Lazca
konuşmak çok hoşuma gidiyor.* → xadzi
oyapu.

xadzi oyapu hoşuna gitmek. → xadzi ayen [kai
dotzonu]

xaziri hazır. + Ma xaziri vore. *Ben hazırım.*

xazirums Çf. Hazırlıyor. + Baba-çkimik gyari
xazirums. *Babam yemek hazırlıyor.* → oxaziru.

xafteri haftalık.

xafta hafta. + Ar xafta doloxe dersepe
içodasen. *Bir hafta içinde dersler bitecek.*
[doloni]

xai fena, kötü. [paŋi, peati]

xali durum, hal. + Mu xali giğun? *Halin nasıldır?*

xalki halk.

xalkuri halka ait, halka özgü.

xami bıçak.

xampa varlık, varlıklı, zengin. + Ha kçoçi xampa
ren. *Bu adam zengindir.*

xançali kol. [xençali]

xançeni yeşil. [yeşili]

xarayi yüz. [xayari, gva]

xarmeli hasta. [zabuni]

xarmeloba hastalık. [zabunoba]

xastaxana hastahane. [oxarmele]

xaŋira hatıra. [gonoşine]

xava hava. [faroni]

xavi fena, kötü, aksi. [paŋi, peati]

xaziri hazır. [xaziri]

xçe beyaz, ak. [kçe]

xçini yaşlı (kadın). → kçini, dida.

xe el. **Xepe** eller.

xeali bilek.

xela mutluluk, sevinç. **Xela k̄aoba!** Merhaba!

Xelate sevinçle.

xelebate sevinçle.

xeleri sevinçli, mutlu.

xemençe çanta.

xençali kol. [xençali]

xeŋi hap.

xerfi harf. **Lazuri xerfepe** Lazcaya özgü harfler.
[bonca]

xerxi testere.

xesaŋi hesap.

xesaŋule hesap makinesi.

xesaŋums Çf. Hesaplıyor. + Artek geçärer-

muşi xesaşums. *Arte parasını hesaplıyor.* →
oxesaşu.

xeştati eldiven.

xeta hata.

xiķa hırka.

xili iyi. [vorsı, ķai]

xinci köprü. **Xincepe** köprüler.

xisiyafi duygu.

xistana aralık ayı. [xıstona]

xişili kum. [şirimi]

xo evet, öyle. [ho, ko]

xoca hoca.

xoci boğa, öküz. **Xocepe** öküzler.

xoçķakali dolu (yağış). [xoşķakali]

xolo gene, tekrar, yine. + Saati vitis xolo
ķibrepe viçxam do vincir. *Saat 10'da gene
dişlerimi yıkayıp uyuyorum.*

xolos yakın. + Arteşi oxori çkimi oxorişi xolos
ren. *Arte'nin evi benim evin yakınındadır.*

xoma ses. + Bereşi xoma ognam-i? *Çocuğun
sesini duyuyor musun?* → nena.

xomula kuru. + Dişka xomula va ren. *Odun
kuru değil.* [xombula]

xontsun Çf. Gök gürlüyor. → oxontsu.

Xopa Hopa ilçesi. + Şana Xopuri ren. *Şana
Hopalı'dır.* [Xoşe]

xoşe kürek.

Xopuri Hopalı. + Sifferik xortzi imxors. *Atmaca
et yer.* [Xoşuri]

xordza kadın. [oxorca, oxordza]

xoronaps Çf. Horon oynuyor. → oxoronu.
[ixorons, ixoronams]

xoroni horon. → oxoronu.

xortzi et. + Sifferik xortzi imxors. *Atmaca et
yer.* [xortsi]

Xristona Aralık ayı.

xuçeli kızgın. + Muşeni xuçeli ore? *Sen neden
kızgınsın?*

xura beden, gövde, vücut. + Şanak xura
ibonams. *Şana banyo yapıyor.*

xut beş. + Xut do xut gaķoretsxen-i? *Beşer
beşer sayabiliyor musun?* [xuti]

xvala sadece, yalnız, yalnızca. + Bere xvala
ren-i? *Çocuk yalnız mı?*

xvama dua, niyaz.

Y y

y Laz alfabesinin otuzbirinci harfi.

ya hani. + Bere so ren, ya? *Çocuk nerede, hani?*

yaĭini yakın. [mexola]

yali ayna. + Yalis gevotzĭker do vitsxonam toma. *Aynaya bakıp saĭımı tarıyorum.*

yano geĭ. [leba]

yazi yaz. [monĭinora]

yedgitu kalkmak. [moselu, eselu]

yedgitun Ćf. Kalkıyor. → yedgitu [moiselen, eselen]

yeine anında, birden, ĭarĭabuk, derhal, hemen.

yema öğle. [ondĭe]

yemaneri öğlenki. [ondĭeri]

yen dır, dir. → ren.

yeri yer. [sva]

yeşeni bu yüzden, bundan dolayı. → heşeni.

yeşili yeşil. [ĭanĭeni]

yipşen Ćf. Doluyor. → opşu [ipşen].

yopşsa dolu, fazla. [opşsa, zade, dido]

yopşaps Ćf. Dolduruyor. → opşu [opşams].

yoxo ad, isim. [coxo]

yuki yük. [oĭmale]

yulva doĭu, şark.

Dz dz

dz Laz alfabesinin otuzüçüncü harfi.

dzemuri sincap. [mludi, ǵalya]

dzǵeri doymuş. + Berepe dzǵeri renan-i?

Çocuklar doymuş halde mi? Bkz. odzǵu.

dzirems Çf. **1.** Görüyor. + Şanak ma mdzirems ama si var gdzirems. *Şana beni görüyor ama seni görmüyor.* **2.** Buluyor. + Şanak gzas vit lira kodziru. *Şana yolda on lira buldu.* → odziru.

dzitsa gülücük, tebessüm. [ditsa]

dzitsams Çf. Gülüyor. + Şanak muşeni dzitsams? *Şana niçin gülüyor?* → oditsinu.

dzitsinace güleç, güler yüzlü.

Z z

z Laz alfabesinin otuzikinci harfi.

zabuni hasta. + Nandidi-çkimi dido zabuni ren.
Büyükannem çok hasta. [xarmeli]

zabunoba hastalık. [xarmeloba]

zade çok, fazla. + Berepek zade gyari imxoran.
Çocuklar çok yemek yiyor. [dido, opşa, yopşa]

zakoni adet, gelenek. [adeñi]

zamani zaman. [ora]

Zanati Rize – Pazar'da bir Laz köyü.

zardava ağaç sansarı.

zarfi zarf. + Mektubi zarfis dolidven. *Mektup zarfa koyulur.*

zeifi güçsüz, zayıf.

zemsku kara tavuk. + Zemsku dido mskva ĳinçi ren. *Kara tavuk çok güzel bir kuştur.*

zengini zengin. [xampa]

zeni düz arazi.

zenişi boncuk. [moni]

zeytuni zeytin. [zeytini]

zifona fırtına.

zili zil. + Mektebis zili içandinasi do maguralepe dersişe amulunan. *Okulda zil çalınca öğrenciler derse girer.*

ziĳa laf, söz, sözcük, kelime. + Ziĳapes otzķedit do boşı svalepe opşit/ yopşit. *Kelimelere bakıp boş yerleri doldurunuz.*

ziĳapuna sözlük. [nenapuna]

zoĳons Çf. Söylüyor, diyor. + Tendak mu zoĳons? *Tenda ne diyor?* → [iĳurs, tkumers].

zuĳa deniz. [mzoĳa]

zuĳa ĳeci yunus balığı.

Zuĳakçe Akdeniz.

zuĳaĳici kıyı, sahil.

Zuĳauça Karadeniz.

zurgi tepe. [zurci]

TS ts

ts Laz alfabesinin otuzdördüncü harfi.

tsa gök, sema, gök yüzü. + Jin ntsa tude lefa ren. *Yukarıda gök aşağıda toprak var?* [ntsa]

tsadinapa çalışma, çalışmak. → itsadeburs [otsadebu, oçalışu]

tsadums Çf. Göz kulak oluyor, bakıyor (çocuk, hasta vs.). + Şanak bere tsadums? *Şana çocuğa bakıyor?* → otsadu.

tsana kızılgerdan kuşu. [ntsana]

tsantsa çanta, küçük sepet. + Tsantsas makvali dolomidzin. *Çantamda yumurta var.*

Tsate Lazcada bir erkek ismi.

tsudalaşi boşuna, fuzuli, yalandan. → mtsudi [mtsudişi].

tsxeni at. + Arte tsxenis gexedun. *Arte at biniyor.* [ntsxeni]

tsxenoni atlı. + Mot duşınam, tsxenonepe var mtxozunan. *Acele etme, atlılar bizi kovalamıyor.*

tsxunums Çf. Ayıklıyor, ayırım yapıyor, seçiyor. + Ma gyari var ptsxunum, na bdzire vimxor. *Yemek ayırımı yapmıyorum, ne bulursam yiyorum.* → otsxunu.

TZ tz

tz Laz alfabesinin otuzbeşinci harfi.

tzale aşağı, aşağıda.

tzaleni aşağıdaki.

tzamtzami kirpik. [kamtzami]

tzana yıl, sene. + Vit tzana ren Arkabis pskidur.
On yıldır Arhavi'de yaşıyorum.

tzanağani 1. Ocak ayı. **2.** Yenyıl, Yılbaşı.

tzaneri 1. Senelik, yıllık. **2.** Yaşında. + Si muĸo
tzaneri ore? *Sen kaç yaşıdasın?*

tzari su. + Berek tzari sums. *Çocuk su içiyor.*
[tzkari]

tzendeçi çorap. [tzineki].

tzi bu yıl. → tzo.

tzikvabi çakıl taşı. [kvançala]

tzilums Çf. Koparıyor, topluyor (meyve, yaş
çay). + Şanak mtsxuli tzilums. *Şana armut
koparıyor.* → otzilu.

tzilva kasım ayı. [stveli]

tzineki çorap. + Ma ĸaĸa ndğas tzineki
movidumer. *Ben hergün çorap giyerim.*
[tzendeçi]

tzipa göbek. [umpa, ĸumpa]

tzipili civciv.

tzitzi solucan.

tzitzila yılan.

tzkari su. + Ma tzkari pşum. *Ben su içiyorum.*

[tzari]

tzkuna ağrı, sancı. [tzuna, tzkuni]

tzkuni ağrı, sancı. [tzkuna, tzuna].

tzkuns Çf. Ağırıyor. + Zeras ti tzkuns. *Zehra'nın
başı ağrıyor.* → otzkunu.

tzo bu yıl. [tzi, hamtzo]

tzori doğru, hakikat, gerçek. + Tzori cuğaĸi
doçarit. *Doğru cevabı yazınız.*

tzoxle 1. Önce. + Amedik tzoxle didi bere-muşis
ucoxu, ukule çuĸas. *Ahmet önce büyük oğlunu
çağırdı, sonra küçük oğlunu.* **2.** Bir zamanlar,
eski zaman, eskiden, evvelden. + Jur tzana
tzoxle Arkabis vorfi. *Hatzi Atinas vore. İki sene
evvel Arhavi'deydim, şimdi Pazar'dayım.* **3.**
Ön, ön taraf.

tzoxle ön, önce.

tzoxleni 1. Öndeki, ön taraftaki. **2.** Önceki,
evvelki.

tzulu küçük, ufak. + Tzulu bozo sonuri ren?
Küçük kız nereli? [çiĸa, çuĸa, tzuĸa]

tzuna ağrı, sancı. + Soti tzuna var miğun.
Biryerde ağzım yok. [tzkuna, tzkuni]

tzungi zirve.

tzuĸa küçük, ufak. [çuĸa, çiĸa, tzulu]

CĪREĶEPE

CİREKEPE

- 1) Tzitaşı, İskenderi: **Çkuni Çara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1932
- 2) Tzitaşı, İskenderi: **Oxesapuşi Supara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1933
- 3) Tzitaşı, İskenderi: **Alboni**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1935
- 4) Tzitaşı, İskenderi: **Okitxuşeni Supara**, Abazastaniş Cumhuriyetişi Abazastaniş Cumhuriyetişi Gamamşkumala, Sohum, 1937
- 5) Tamtruli, Osman: **Nananena - Lazca Ders kitabı**, Kaukasus Verlag, Freudenstadt, 1991
- 6) Bucaklışı, İsmail Avcı (ortak yazar): **Lazuri-Turkuli Nenapuna/ Lazca-Türkçe Sözlük**, Akyüz Yayınları, 1999
- 7) Bucaklışı, İsmail Avcı (ortak yazar): **Didi Lazuri Nenapuna/ Büyük Lazca Sözlük**, Chivi-yazıları Yayınevi, İstanbul, 2007
- 8) Öztürk, Balkiz; Pöchtrager, Markus A. : **Pazar Laz** (Languages of the World /Materials), LIN-COM publisher, 2011
- 9) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Lazuri Alboni/ Laz Alfabesi**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011
- 10) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Türkçe Lazca Sözlük**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2014
- 11) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Yeni Başlayanlar İçin Lazca Ders Kitabı**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2014
- 12) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Lazca Dersler Notları** (yayınlanmamış), Laz Enstitüsü, İstanbul, 2013-2014
- 13) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Seçmeli Lazca Dersler İçin Notlar - Ling 480, Ling 482, Ling 484, Ling48F** (yayınlanmamış), Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İstanbul, 2011-2014
- 14) Bucaklışı, İsmail Avcı: **Seçmeli Lazca Dersler İçin Notlar - Ling 480, Ling 482, Ling 484, Ling48F** (yayınlanmamış), Boğaziçi Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İstanbul, 2011-2014
- 15) Abaşışi, Nurdoğan (Ortak yazar): **Lazca Deyimler Sözlüğü**, Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011-2014
- 16) Çupinaşı, Mustafa Özkurt: **Mtuti Kutavi** (Lazca çocuk hikayesi), Lazika Yayın Kolektifi, İstanbul, 2011-2014